KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
EĞİTİMDE YARATICI DRAMA ANABİLİM DALI

YARATICI DRAMAYA İLİŞKİN HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rahme KAVAZ

Lefkoşa

Haziran, 2017

KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
EĞİTİMDE YARATICI DRAMA ANABİLİM DALI

YARATICI DRAMAYA İLİŞKİN HİZMET İÇİ EĞİTMLERİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rahme KAVAZ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Ayşe Çakır İLHAN

Yrd. Doç. Dr. Emine Kıvanç ÖZTUĞ

Lefkoşa

Haziran, 2017

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

06/06/2017

Rahme KAVAZ

ÖZET

YARATICI DRAMAYA İLİŞKİN HİZMET İÇİ EĞİTİMLERİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

KAVAZ, Rahme

Yüksek Lisans, Eğitimde Yaratıcı Drama Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan, Yrd. Doç. Dr. Emine Kıvanç Öztuğ
Haziran 2017, 114 Sayfa

Bu araştırma, nitel yöntem kullanılarak yapılan betimsel bir çalışmadır. Araştırmada durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

Bu araştırmada, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaratıcı dramaya ilişkin hizmet içi eğitimlerin okul öncesi öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bir durum çalışması olan bu araştırmanın çalışma grubunu, Kuzey Kıbrıs'ta, devlet okulları ve özel okullarda görev yapan 51 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu, 12 yarı yapılandırılmış sorudan oluşmaktadır. Görüşme formunun ilk sayfasında kişisel bilgiler kaydedilmiştir. Görüşmeler, adaylardan izin alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiş ve görüşme formları üzerinde notlar alınmıştır.

Bu çalışmada veriler, görüşmede kullanılan sorular sonucunda ortaya çıkan yanıtlara göre sunulmuştur. Her soruya verilen yanıtlardan kodlar çıkarılmıştır. Kodlanan yanıtlardan benzer olanlar aynı grup altında toplanarak kategoriler oluşturulmuştur. Daha sonra belirlenen kategorilerin frekansları sunulmuştur. Frekanslar öğretmenlerin ortaya koydukları iletilere göre sunulmuştur. Bunun nedeni ise, bazı öğretmenlerin bazı sorularda birden çok kod (ileti) ortaya koymaları aynı zamanda bazı sorulara yanıt vermemeleri ile ilgidir. İletiler, görüşülen bireylerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntı olarak da sunulmuştur.

Araştırmada, öğretmenler yaratıcı dramaya ilişkin yapılan hizmet içi eğitimlerin, olumlu gördükleri yönlerini; yaratıcı drama konusunda

bilgilendirilmeleri, eğitimlerin uygulamalı yapılması, öğretmenlerin katılımcı olmasının sağlanması, okul öncesi eğitimde yaratıcı drama ile ilgili örnek uygulamalar yapılması, her katılımcıya aktif katılımı için fırsat tanınması şeklinde belirtmişlerdir.

Araştırmada, öğretmenler yaratıcı dramaya ilişkin yapılan hizmet içi eğitimlerin olumsuz buldukları yönlerini; yapılan hizmet içi eğitimlerin zamanlama olarak uygun yapılmaması, eğitim sürelerinin kısa sürmesi, eğitimlerin yetersiz sayıda yapılması, eğitimi veren bazı kişilerin drama konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması, mekanların yaratıcı drama uygulamaları için uygun olmaması, grup sayılarının fazla olması, birçok eğitimin uygulamasız yapılması, eğitimlerin seminer veya konferans şeklinde yapılması şeklinde değerlendirmişlerdir.

Araştırmada öğetmenler, hizmet içi eğitimlerin geliştirilmesi ile ilgili olarak, eğitimlerin daha sık yapılması, eğtimlerin uygulamalı olarak ve uzman kişiler tarafından verilmesi, çalışma gruplarının uygun sayılarda olması, uygulamalarda materyal kullanılması, eğitimlerin çocuklarla birlikte uygulanması ve yapılacak yaratıcı drama uygulamaları için uygun mekanların seçilmesi, devlet tarafından yapılan hizmet içi eğitimlerin tüm öğretmenlere zamanında duyurulması ve özel okullarda görevli öğretmenlerin de dahil edilmesi ayrıca çalışmaların mesai saatleri dışında yapılması konularında öneriler getirmişlerdir.

Araştırmada öğretmenler ayrıca, eğitimlerin içerik olarak güncellenmesini ve yeni eğitim programına göre uygun yapılması gerektiğini vurgulayarak, eğitimlerin her konuda denetlenmesinin önemine değinmişlerdir. Öğretmenler, yaratıcı drama yönteminin, okul öncesi eğitimde çocukların gelişimleri açısından önemli olduğunu ve her koşulda sınıflarında uygulamaya özen gösterdiklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenler, hizmet içi eğitimlerin öngürülen konularda tekrardan yapılandırılarak düzenlenmesinin, yeni eğitim programının uygulanması için önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: *Okul Öncesi, Yaratıcı Drama, Hizmet İçi Eğitim*

ABSTRACT

Evaluation of drama-related on-the-job training activities by school teachers

KAVAZ, Rahme

Master's Degree, Creative Drama in Education Program

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan, Assistant Professor Emine Kıvanç Öztuğ

June 2017, 114 page

This research is a descriptive study conducted using qualitative method. Case study method was used in the research.

The purpose of this study is to promote evaluation of creative drama-related on-the-job training activities by pre-school teachers.

This research is a case study whose study group consists of 51 pre-school teachers working at state and private schools in Northern Cyprus.

Interview technique was used in the research. For the interview technique, semi-structured interview form was used. The interview form consists of 12 semi-structured questions. Personal information as recorded in the first page of the interview form. The interviews were recorded to tape recorders upon permission from the candidates and notes were taken on interview forms.

In this study, data are presented according to the answers which appeared as a result of the questions used in the interview. Codes were created from answers given to each question. Similar coded answers were collected under the same group to form categories. Then the frequencies of the determined categories were presented. Frequencies were presented according to the messages displayed by teachers as some teachers displayed multiple codes (messages) in some questions while not answering to some questions at all. Messages were also presented as direct citations in order to reflect the opinions of the interviewees.

In the research, the positive aspects of the drama-related on-the-job training activities were mentioned by the teachers as being informed on creative drama, practical nature of the training, participation sought from teachers, example

applications related to creative drama in pre-school education, and the opportunity of active participation provided to each attendant.

In the research, the negative aspects of the drama-related on-the-job training activities were mentioned by the teachers as bad timing of on-the-job training activities, the shortness of training activities, lack of drama knowledge in some of the people who are giving education, places not being suitable for creative drama applications, overcrowdedness of the groups, many education activities lacking practice, and failure to perform the education activities in the form of conferences or seminars.

In the research, teachers provided some recommendations on the improvement of on-the-job training activities such as training activities should be performed more often, training should be given with practice and by expert people, working groups should have appropriate number of members, materials should be used in application, training activities should be conducted with children and suitable venues should be chosen for creative drama applications, government-led on-the-job training activities should be announced to the teachers on a timely manner and teachers working at private schools should also be included in these activities, and activities should be conducted after outside hours.

In the research, teachers also emphasised that the content of the training activities should be updated and prepared in accordance with new education program and mentioned the importance of the supervision of training activities in all aspects. Teachers also stated that creative drama method was essential for the development of children in pre-school education and that they took care of application in their classes under all conditions.

Teachers underlined the importance of restructuring and reorganization of on-the-job training activities in contemplated topics for the application of new education programmes.

Keywords: *pre-school, creative drama, on-the-job training*

TEŞEKKÜR

Doğumdan yaşama geçiş yolculuğu başladığı andan itibaren birey evrilmeye başlar. Bireyin kendisi için planlanmış bir çevreye uyumu beklenir. Çevre bireyin beklentilerine, birey de çevrenin beklentilerine karşılıklı yön vererek gelişirler. Gelişim süreci her iki taraf için de devam eder. Ne çevre bireyden, ne de birey çevreden bağımsız olabilir.

"Eğitim" sözcüğü her geçen gün anlamına bir şeyler katarak, yaşama ve geleceğe etki etmektedir. Çocukluğumuzun *"armağanı*" olan okul öncesi dönem, gelecek yaşantımızın çok farklı bir çağıdır. Montessori, çocuğun yetişkinden farklı bir organizma olduğunu ve çocuğun küçük bir yetişkin olarak algılanmaması gerektiğini hassasiyetle vurgular.

"Okul öncesi dönem çocukluğun özgün oyun çağıdır"

17. yüzyıldan itibaren erken çocukluk eğitimi adına başlatılan çalışmalar günümüzde uygulanan eğitim yaklaşımlarının kaynağını oluşturmakta ve eğitimciler tarafından yapılan yeni araştırmalar, günümüzün toplumsal ihtiyaçları çerçevesinde geliştirilmektedir.

Okul öncesi eğitimine verilen önemin, kendi ülkemizde de fark edilir şekilde arttığı gözlemlenmektedir. Hem devlet okullarında hem de özel okullarda, bu konuda farklı uğraşlar verilmekte ve buna uygun eğitim programları hazırlanıp uygulanmaktadır.

Çağdaş eğitim yaklaşımlarından biri olan "Eğitimde Yaratıcı Drama" yöntemi, çocukların deneyimleyerek öğrenme yaşantıları gerçekleştirdikleri bir "oyun dünyasıdır". Yaratıcı drama eğitiminin, okul öncesi dönemde çocuğa kazandırılmak istenen davranışlarına ve kazanımlarına olumlu etkisi olmasından dolayı yaratıcı drama yaklaşımı, okul öncesi öğretmenleri tarafından da benimsenmektedir. Bu bağlamda, yaratıcı drama yöntemini okullarında uygulayan okul öncesi öğretmenlerinin, bu konuda aldıkları hizmet içi eğitimlerinin değerlendirilmesi konusunda görüşlerine baş vurularak, "*Yaratıcı Dramaya İlişkin Hizmet İçi Eğitimlerinin Okul Öncesi Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi"* konulu bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Bu tez, okul öncesi eğitimde yaratıcı dramanın, eğitim uygulamalarında etkisini artırmak için öğretmenlere yönelik yapılacak olan hizmet içi eğitimlerin geliştirilmesine katkı sağlaması amacıyla oluşturulmuştur.

Tez hazırlama sürecinde, yeni bir serüvene çıkarken benim için bilinmeyen bir yolda bana eşlik eden, gururla bahsettiğim değerli danışmanım Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan'a, değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Emine Kıvanç Öztuğ'a, değerli hocam Doç. Dr. Ahmet Güneyli'ye ve de değerli hocam Uz. Seçil Besim'e teşekkürlerimi minnet duygularımla sunmaktan mutluluk duyuyorum.

Tüm eğitim kararlarımda, meslek yaşamımda ve kendi sürecimde beni güdüleyen destekleyen çok değerli hocam ve dostum Prof. Dr. Biran Mertan'a minnet ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez konusunda çok değerli fikirlerine başvurduğum sevgili arkadaşlarım, Yrd. Doç. Dr. Eda Kargı'ya, Dr. Salih Sarpten'e ve Dr. Devrim Seral'a ayrıca minnetle teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezin örneklemini oluşturan çok değerli meslektaşlarım, okul öncesi öğretmenlerine ve okul müdürlerine en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın en anlamlı eserleri olan sevgili çocuklarım Gizem Kavaz'a ve Erdoğan Kavaz'a her süreçte bana verdikleri destek, sevgi ve anlayış için sonsuz teşekkür ederim.

Tüm yaşamım boyuncabeni destekleyen sevgili aileme ve dostlarıma teşekkür ediyorum...

24 yıllık meslek yaşamımda, her geçen gün çocukları biraz daha çok sevmeyi öğrendiğim için kendime teşekkür ediyorum.

Tezimin baş kahramanları olan "Dünya çocuklarına" sevgi ile kocaman sarılıyorum...

Rahme Kavaz

Haziran, 2017

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, amaç, alt amaçlar, önem, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar başlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Üzerinde yaşanılan dünyada, bulunduğu coğrafyanın özelliklerini taşıyan, dil, din, kültür gibi etkenlerden dolayı dünyadaki konumu, ismi, büyüklüğü gibi birbirine özgü farklılıklar gösteren ülkeler bulunmaktadır. Bu farklılıklar her ülkenin özünü oluşturmaktdır. Her ülke birbirinden farklılıklarla anılsa da, toplumları oluşturan insanlar ve doğa dünyanın ortak değerleridir. İster farklı bir ülkede veya farklı bir şehirde olsun, insanların ve içinde yaşadığımız doğanın gereksinimleri birbirinden farklı değildir.

Doğa, İnsanlığın yaşamına sonsuz fayda sağlarken, doğanın yaşaması, korunması ve devamlılığı da erdemli yetişmiş bireylerin farkındalığı ile mümkün kılınabilir. Her insanın doğumdan başlayarak, tüm gelişim evreleri aynı sırayı takip ederken her insan farklı zamanlarda olgunlaşır ve her toplumda, ailede ve farklı çevrelerde gelişmeye başlar. Bebek olarak dünyaya gelen birey, ailesinden getirdiği genetik mirası ve içinde bulunduğu çevrenin etkileşimi ile yetişmeye başlar. Bireyin nasıl bir gelişim göstereceğini, öncelikle içinde bulunduğu aile, çevre ve o ülkenin sosyal politikaları belirlemektedir. Bir toplumun huzuru, mutluluğu ve değişen/gelişen dünya koşullarına uyum sağlayabilmesi için iyi yetişmiş, yaratıcı, sosyal ve üretken bireylere ihtiyacı vardır. Bu bağlamda, bireyin doğumundan ölümüne kadar olan süreçte alacağı nitelkli eğitim sayesinde hedeflenen toplumsal refaha ulaşılabilinir.

Ülkeler, toplumsal refah, huzur, gelişim ve uluslararası rekabet için birtakım politikalar geliştirirler. Gelişime açık ülkeler, dünyadaki değişimlere ve gelişimlere göre toplumsal eğitim politiklarını gözden geçirip yeniden düzenlerler. Bu düzenlemelerin başta bireyin huzur ve refahı olmak üzere, toplumsal refah ve

huzurun bütüncül olarak sağlanması yönünde olması oldukça önemli bir yaklaşımdır. Kendine "Yaratmak istediğimiz bir toplumun var olması için, nasıl bireyler yetiştirmeliyiz" sorusunu soran ülkeler, eğitim ile ilgili bilimsel, toplumsal ve kültürel değerlere göre gerekli düzenlemelerini yapmak durumundadırlar.

Okul öncesi dönem, çocuğun ileriki yaşamında, kişiliğin oluşumu ve gelişiminde, cinsel kimliğinin kazanılmasında, kendine özgü bir birey olma sürecini etkileyen en önemli dönemlerden biri olarak tanımlanır. Gelişimin çok hızlı olduğu bu dönemin iyi yapılandırılması gelecekteki diğer gelişim alanlarının olumlu yönde gelişmesine etki eder (Atakan, 2010).

Erken çocukluk dönemini kapsayan okul öncesi eğitim sürecinde etkin olan eğitim kurumları ve eğitimden sorumlu olan öğretmenler, çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkların bilincinde olup çocuklar için uygun eğitim ve öğretim program ve planları yapmaya özen gösterirler. Çocuklar, değişime ve gelişime açık, önyargısız, yeni şeylere yoğun merakı ve öğrenme isteği olan varlıklardır.

Her şeyi deneyimleme ve merak güdüsü ile hareket eden, sorgulayan çocukların öğrenme hızlarının kesilmemesi, merak ve ilgilerinin aktif kalması için eğitim programlarının hassasiyetle hazırlanması, bu programları destekleyecek, başta öğretmen olmak üzere araç-gereç ve materyaller ile donatılmış eğitim ortamlarının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Okul öncesi eğitimde aile ve çocuk birbirinden ayrı düşünülmeden eğitim planları yapılır. Çocukların her bir gelişim süreçleri eşit şekilde geliştirilmeye yönelik hedeflenir. Bu hedefleri koyan eğitim kurumları, çocukların sağlıklı gelişimleri için, eğitim sürecine aileyi ve çocuğun diğer yakın çevresini de dahil eder (Vural, 2006). Bu dönemde çocuğun bireysel gelişim özellikleri dikkate alınarak, temel kavramlar kazandırılırken kendi görüş ve düşüncelerini oluşturmasına fırsat verilir.

Okul öncesi eğitimin en önemli öğesi öğretmendir. Öğretmenler, bireyi ilmek ilmek hayata hazırlayan sanatkarlardır. Çocukların rol model aldığı bu kişiler, onlara kazandırılmak istenen temel davranışları sergileyebilen tutarlı, sevgi dolu, bilgili, empatik davranabilen ve güven ortamları yaratan duyarlı öğretmenlerdir (Durak, 2011).

"Hiç kimse ten renginden, geçmişinden ya da dininden dolayı bir diğerinden nefret ederek dünyaya gelmez! insanlar nefret etmeyi öğrenirler ve eğer nefret etmeyi öğrenebiliyorlarsa o zaman onlara sevmeyi de öğretebiliriz."

Güney Afrika Eski Devlet Başkanı Nelson Mandela (1994).

Eğitimin temel amacı, başkalarının görüş ve düşüncelerine, farklılıklarına saygı duyabilen, yeteneklerinin farkına varıp onları kullanma becerilerini geliştiren, kendi başına bağımsız davranabilen, düşündüğünü söyleyebilen, sorgulayan, yaratıcı ve üretebilen erdemli çocuklar yetiştirmek olmalıdır. Bu nedenle çocuğun gelecekteki tutumları, davranışları, yaşam şekli, seçimleri, öğrenmeye karşı ilgisi, bireysel gelişimi, doğaya, çevreye karşı duyarlılığı, yaratıcılığı, üretkenliği ve sosyal duygusal uyum becerileri erken çocukluk eğitimin niteliğine bağlıdır.

Erken çocukluk döneminde gelişim, bir bütün içinde değerlendirilir. Sosyal-duygusal, zihinsel, ve fiziksel gelişim birbiri ile iletişim içindedir. Her gelişim alanı aynı değere sahiptir. Bu nedenle eğitim planları, çocuğun gelişim alanlarını eşit olarak destekleyecek şekilde hazırlanmaktadır.

Farklılıklara olan hassasiyet, toplumların gelişmişlik düzeyine bağlı olarak değişmektedir. Kendi içinde farklılıkların farkındalığına erişmiş bir toplum, farklı olana karşı geliştirmiş olduğu eğitim ve bakım politikaları ile o bireyi/bireyleri üretken, mutlu bireyler olarak toplumsal kolektif yaşama hazırlamış olurlar (Aktan, 2011).

Okul öncesi eğitim döneminde, her gelişim alanını aynı değerde geliştirilmesinin ve bu gelişim alanlarının birbiri içinde etkileşimlerinin önemi vurgulanırken, çocukların sosyal grup içindeki iletişim becerilerinin geliştirilmesi, diğer grup üyeleri ile birlikte yapılacak paylaşımlar, iyi ilişki kurabilmeleri, birlikte hareket edebilmeleri, aralarında doğacak olan problemleri çözebilmeleri ancak sosyal becerilerinin geliştirilmesi ile mümkün olmaktadır.

Yapılan araştırmalarda sosyal becerileri yeterli gelişim göstermeyen çocukların, yaşam süreçlerinde toplumsal uyum bozuklukları gözlenmekte ve bunun sonucunda da sosyal yaşamda iletişim problemleri yaşanırken, akademik başarılarına olumsuz yönde yansımaktadır. Diğer yandan, bu bireylerin mesleki yaşamlarında ve

kişilerarası ilişkilerinde de farklı sıkıntılar gözemlenmektedir (Durualp ve Aral, 2010).

Bir grup çalışması olan yaratıcı drama, içinde hareket barındıran eylemler bütünüdür. Yaratıcı drama, devinimsel süreçlerle, bilişsel öğrenmelerin temelinde yeni kurguların oluşmasına fırsat vererek, oyunlar yolu ile gerçek yaşamla hayali yaşam arasında yeni oluşumlar kurarak, deneyimleme ve kalıcı öğrenmeler bütününün gerçekleşmesidir.

Okul öncesi eğitim, oyun yolu ve uygulamalarla yaşantıları oluşturan ve çocuğun deneyim kazanarak öğrenmelerini başlatan ve geliştiren birçok eğitim yöntemini kullanabilen geniş bir eğitim alandır.

Yaratıcı dramanın hedefleri, bireysel yetilerin kazanımı olan dil, yaratıcılık ve estetik gelişimin sağlanması, kendine güven duyma ve tek başına karar alabilme, eleştirel düşünebilme, eleştiri kabul edebilme, sosyal beceriler kazanma, biz olgusu ile hareket etme, işbirliği ve müzakere sürecine katılabilme becerilerini geliştirmektir. Toplumsal yaşam boyutunda ise; başkalarının varlığına tahammül etme, çevresine saygı duyma, sırasını bekleme, dinleme, nezaket kurallarını gerekli yerlerde kullanabilme, kendini başkalarının yerine koyarak empati kurma, karşılaştığı sosyal problemleri çözebilme, bireyler arasındaki farklılıkları kabullenme, takdir etme, ve karşılaştığı hoşgörü ve yardımlara minnet duyabilmektir.

Her yaşta uygulanan yaratıcı drama etkinlikleri, okul öncesi dönemde kazandırılmak istenen hedeflere ulaşmanın, doğal, aktif, yaratıcı ve heyceanlı bir serüvendir (Üstündağ, 1998).

Yaşanılan bu çağda, toplumsal ve evrensel değişimler ve gelişmeler sosyal yaşantıyı ve insanları çeşitli yönlerden etkilemektedir. Bireylerin toplumsal yaşam içinde var olmaları ve yaşamlarını sürdürebilmeleri için mutlaka bir uğraşa yani gelir getirecek bir işe ihtiyaçları vardır. Birey, mesleğinin veya yaptğı işin sorumluluklarını yerine getirebilmesi için önceden aldığı eğitim, zaman içinde yetersiz kalabilmektedir. Bireyin bilgi ve tecrübesinin yeniden yapılandırılması ve değişimlerin yaşandığı zamana ayak uydurabilmesi için hizmet içi eğitim önemli ve gerekli bir ihtiyaçtır. Bu nedenle bireyin eğitim gereksinimlerinin birçok açıdan ele alınıp hizmet içi eğitimlerinin planlanması önemlidir.

Çalışma hayatında hizmet içi eğitimlerin gerekliliği ve önemi, dünyada ve çevrede hızla gelişen değişen teknolojinin ve sosyal yaşamda yeni ihtiyaçların doğması ile ilgilidir. Hizmet içi eğitimin bireyi geliştirme amaçları aynı olsa da farklı durumlar için düzenlenebilmektedir. Örneğin hizmet içi eğitimin amacı çalışanlara yeni bilgileri aktararak etkin verim alınmasını sağlamak, öğrenme zamanını hızlandırmak ve iş motivasyonu yüksek tutmak olabilir. Ayrıca, bu eğitimler aracılığı ile, alanında uzmanlaşma ve kurum içinde ilerleme kaydederek üst düzey yönetimde yer alabilmek ve yönetimi geliştirerek belirlenen kurumsal hedeflere ulaşılması da istenir (Altınışık, 1996).

Her meslek alanında çalışanlara sunulan hizmet öncesi eğitim ne denli gerekli ise, daha sonraki çalışma süreçlerinde işin yüksek kalitesi açısından hizmet içi eğitim de aynı derecede gerekli ve önemlidir. Hizmet içi eğitimler, pratik ve teorik olarak yapılarak, ilgili mesleğin kriterlerine göre personeli geliştirerek yapacağı işe göre gerekli yeterliğe hazırlar. Özellikle okul öncesi çağda küçük çocuklarla çalışmak, özel bir alan olup içinde eğitim çeşitliliğini barındırır. Eğitim kolektif bir çalışmayı gerektirdiğinden eğitimcilerin, ailelerle olan iletişim ve işbirliğinin sürekliliği önemlidir. Her çocuğun yakın çevresini takip ederek, dezavantajlı olarak ifade edilen aileleri etkileyen, maddi manevi güvensizlikten oluşan çeşitli kişisel ve sosyal sorunlara duyarlılık gösterilmesi ve farklı kültürel yapılara farkındalık geliştirebimeleri için öğretmenlerin gerekli becerilere sahip olmaları kaçınılmazdır (EACEA, Eurydice, 2009).

Kuzey Kıbrıs'ta okul öncesi eğitim, gerek özel ve gerekse devlet okullarındaki uygulamaları benzer altyapıda olsa da, eğitim programlarının uygulanmasında farklılıklar gözlenmektedir. Devlet okullarında okul öncesi eğitimin yarım gün olması nedeni ile eğitim müfredatının uygulanması konsunda çeşitli sıkıntıların yaşandığı sürekli tartışılan bir konudur. Özel okullarda ise daha farklı sorunlara rastlanmaktadır. Okul öncesi eğitimde drama ve dramatizasyon çalışmaları uygulanırken, bu uygulamanın bilinirliği her geçen gün artmaktadır. Eğitimde yaratıcı drama eğitimi uygulamalarının içeriği, niteliği, öğretmen bilinci ve yeterliliği konusunda ortaya çıkan farklı görüşler ve söylemlerle karşı karşıyayız.

Günümüzde yaratıcı drama ve eğitsel dramanın birbiri içinde aynı amaca hizmet ettiği gerçeğinin ve bilincinin öğretmenler tarafından aynı algılanmaması ve

drama ile dramatizasyonun arasındaki farkın bilinmemesi durumu, eğitim süreçlerinde çocuklara kazandırlmak istenilen kavram ve kazanımlar açısından sıkıntı yaratmaktadır. Yaratıcı dramada "yaratıcılık" kavramı, yaratıcı dramanın en temel amacını oluşturmaktadır. Bahsedilen kavramların ve ayrıntıların karıştırılması, çocukların yaratıcılık becerilerinin ortaya çıkışını engellemektedir. Bunun yanında yaratıcı drama öğretmeninin/liderinin gerekli donanıma sahip olmadan bu etkinlikleri planlaması ve uygulaması eğitimde ayrı bir olumsuzluk durumu oluşturmaktdır. Şu anda okul öncesi eğitim programında kullanılan yaratıcı drama etkinliklerinin hangi yeterlilikte olan öğretmenlerce uygulandığı ve öğretmenlere verilen hizmet içi eğitimlerin niteliği (kimler tarafından, nasıl verildiği, uygulanan yaratıcı drama süreçlerinin niteliği vb.) konusunda net bir bilgiye sahip olamadığımızdan ve okul öncesinde yaratıcı dramaya yönelik hizmet içi eğitimlerin, öğretmen gözü ile değerlendirilmesinin öneminden dolayı bu araştımanın yapılması gerekli görülmüştür.

Okul öncesinde görev yapan öğretmenlerin yaratıcı drama eğitim yöntemi hakkında yeterli bilgilerinin olmadığı gibi, uygulamalarda da sıkıntıların yaşandığı gözlenmektedir. Eğitimde yaratıcı drama uygulamalarının nerede, nasıl, ne zaman uygulanacağı konusunda önceden eğitimler alınsa da sonradan alınan hizmet içi eğitimlerin niteliği konusunda belirsizlikler söz konusudur.

Ülkemizde, okul öncesi eğitimde kullanılan yaratıcı drama eğitimi yöntemi, öğretmen yetiştirme fakültelerinde de öğretmen adaylarına zorunlu ders olarak verilmektedir. Gerek eğitim fakültelerinde alınan hizmet öncesi eğitim gerekse hizmet içi süreçlerinde alınan eğitimlerin uygulama açısından yetersiz olduğu konusundaki ön bilgilere rastlanmaktadır.

Eğitimde yaratıcı dramanın sadece okul öncesi eğitim döneminde eğitim programlarında uygulanmaya konulması ve ilkokul programlarında ve orta eğitim programlarında yer almaması, çocukların gelişimsel süreçleri açısından eksiklik olarak düşünülmektedir. Günümüz çağı çocuklarının, eğitim ortamlarında bilgiye ulaşma açısından teknoloji kullanmaları bir avantaj sayılırken, diğer bir taraftan da bilgiyi deneyimleme ortamı sağlanmadığı gibi eleştirel düşünmeye yönelik becerilerinin gelişmediği gözlenmektedir.

Ülkemizde bazı okullarda yaratıcı drama veya drama çalışmalarının uygulandığı gözlemlense bile, gerek içerik gerekse uygulama açısından yeterli olduğu söylenemez.

Birçok okulda gösteri etkinlikleri kapsamında planlanan bu tür etkinlikler, çocuklara yaratıcılık konusunda yeterli fırsatın verilmediğini ortaya koymaktadır.

Bu yıl (2016-2017 eğitim-öğretim dönemi) uygulanmaya konulan, Okul Öncesi Eğitim Öğretmen El Kitabı, Doğu Akdeniz Üniversitesi Ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliği tarafından hazırlanmıştır. Okul Öncesi Eğitim Öğretmen El Kitabı'nda, geliştirilen okul öncesi eğitim programının dayandığı temel ilkeler doğrultusunda, çocuğu merkeze alan anlayışla, çağdaş öğrenme yöntemlerini destekleyen, yönlendiren, öğretmenlere rehber olacak şekilde, çocukların gereksinimlerini, özelliklerini ve farklılıklarını dikkate alarak, tüm çocukların öğrenme yaşantılarını bütüncül bir şekilde destekleyerek, çocukların kendi başarılarını sağlayacak nitelikte olması gerekliliğini içermekte ve önemsemektedir.

2016 Eylül ayından itibaren Kuzey Kıbrıs'ta tüm okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanmaya başlanan bu programın en iyi şekilde uygulanabilmesi ve sürekliliği için öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinin gözden geçirilip yeniden düzenlenmesi ve gereksinimlerin belirlenmesi de ayrıca büyük önem taşımaktadır.

Okul öncesi eğitim uygulamalarında her öğrenim alanı ve yöntemi konusunda öğretmenlerin sorumlu oldukları eğitim alanlarına yönelik hizmet içi eğitimlerin belirlenmesi ile ilgili denetleyici merci kabul edilen MEB'in bir diğer görevi de belirlenen ihtiyaçlara göre düzenlenecek hizmet içi eğitimlerin alandan uzman kişiler tarafından verilmesi gerekliliği kriterini oluşturmaktır.

Ülkemizde son beş yılda (2012-2016) yaratıcı drama alanında yapılan hizmet içi eğitimlere bakıldığında, ortalama 40 okul öncesi öğretmeni, 720 ilkokul ve orta eğitim öğretmeninin farklı konularda hizmet içi eğitim aldıkları görülmektedir (MEB, 2016). Yapılan çalışmalardan da görüldüğü üzere, okul öncesi eğitim alanında yaratıcı drama eğitimi konusunda yapılan hizmet içi eğitimlerin yetersizliği gözlemlenirken, çok az sayıda öğretmene ulaşıldığı da ortadadır. Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası'nın (KTÖS) "Okul Öncesi Öğretmenlerinin İhtiyaçlarının Belirlenmesi" araştırmasında, ülkede evreni oluşturan okul öncesi öğretmen sayısı

251 olarak verilmiştir (KTÖS, 2016). Bu verilerden yola çıkarak okul öncesi öğretmenlerinin sadece %20'sinin yaratıcı drama konusunda verilen hizmet içi eğitimlerden yararlanabildiği görülmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde son yıllarda eğitimin, özellikle okul öncesi eğitimin önemi ve ihtiyaçları açısından ortaya çıkan konular içerisinde en önemlilerinden bir tanesi de hizmet içi eğitimlerdir. "Yaratıcı Drama" konusunda yapılan hizmet içi eğitimlerin öğretmen gözüyle değerlendirilmesi ve sonuçlara göre de gerekli mercileri bilgilendirerek bu konuda hizmet içi eğitimlerin gereksinimlere göre yeniden yapılandırılması açısından yol gösterici olacağı düşünülerek bu çalışmanın yapılması gerekli görlmüştür. Ayrıca yaratıcı drama konusunda yapılan araştırmalarda daha önce böyle bir çalışmaya rastlanmamış olup, bu konunun araştırılmasının gerekliliği vurgulanarak, ilgili çalışmaların öneriler kısmında belirtilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı dramaya ilişkin yapılan hizmet içi eğitimlerin okul öncesi öğretmenleri tarafından değerlendirilmesidir.

Okul öncesi dönemi, bireyin ileriki eğitim yaşamını oluşturacak olan temel eğitim ve gelişim sürecini kapsar. Erken çocukluk dönemi, okul öncesi eğitimin, çağdaş eğitim yaklaşımları ve eğitim yöntemleri ile donatılarak, çocuğun kendi pratiklerini uygulayabileceği ve öğrenmelerini artırarak, benliğini geliştiren ve kişiliğin özgün olarak ortaya çıkmasını sağlayan çocukluğun altın çağdır. Okul öncesi dönem, çocuğun kendini özel hissetiği gibi kendi dışında gelişen çevrenin farkındalığı ve duyarlılığının da gelişmesini sağlamaktadır. Çocuğun okul öncesinde aldığı eğitim, yaşam için gerekli bilgi ve becerilerini kazanarak, davranışlarını sosyal yaşamın gerekliliklerine göre düzenleyebilme yeterliliğine ulaşmasına rehberlik eder. Okul öncesi eğitimin en önemli öğelerini, eğitim kurumları ve eğitim kurumlarında eğitim sistemini uygulayan nitelikli öğretmenler oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmeni sürekli olarak kendini gerek bilimsel alanda gerekse kişisel olarak geliştiren, araştıran, çevresini sevgi ve saygı ile kucaklayan kişidir.

Okul öncesi eğitim uygulamalarına önemli katkı sağlayan yaratıcı drama yönteminin, Kuzey Kıbrıs'taki devlet okullarında ve özel okullarda uygulandığı gözlemlenmektedir.

Yeni bir yöntem olarak kullanılan yaratıcı drama ile ilgili öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitimlerin genel olarak değerlendirilmesi ve yapılan araştırmadan elde edilecek bulgular kapsamında, yaratıcı dramaya ilişkin hizmet içi eğitimlerin, güncel eğitim gereksinimlerine göre yeniden düzenlenmesine ışık tutması amaçlanmaktadır.

1.2.1. Alt Amaçlar

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Yaratıcı dramaya ilişkin hizmet içi eğitimlerin planlaması nasıldı?
- Yaratıcı dramaya ilişkin hizmet içi eğitimlerin uygulanması nasıldı?
- Yaratıcı dramaya ilişkin hizmet içi eğitimler nasıl değerlendirildi?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitimde yaratıcı dramanın okul öncesinde bir yöntem olarak kullanılması, öğretmenlerin bu yaklaşıma olan sempatilerini geliştirmeleri ve bilimsel gerçeklik boyutunda ele almaları gerekmektedir. Çağdaş eğitim yaklaşımı olarak, yaratıcı drama eğitimi uygulamalarının, okul öncesi eğitimde nasıl uygulandığı veya uygulanıp uygulanmadığı konusunda, kesin verilerin bulunmaması ayrıca bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Okul öncesi eğitimde bir yöntem olarak kullanılan yaratıcı drama uygulamalarının, okul öncesi eğitim programı kapsamında etkinliğini gösterebilmesi içi öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimi konusunda, teorik bilgilerin yanında uygulama tekniklerini en doğru şekilde kullanabilme becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Yaratıcı drama eğitiminin en önemli ilkelerinden bir tanesi de bireyin, lider/öğretmen tarafından gönüllü katılımının sağlanmasıdır. Yaratıcı drama, çocuğun ilgi ve merakını destekleyerek birden çok beceri kazandırırken, bu yaklaşımın diğer etkinliklere katılımını sağlamada da önemli bir rolü olduğu gözlemlenmektedir. Bu nedenle yaratıcı drama uygulamalarının hassasiyetle yapılması önemlidir. Bu bağlamda yaratıcı drama etkinliklerini uygulayacak olan öğretmenlerin yaratıcı dramaya ilişkin hizmet içi eğitimlere katılımı sağlanmalıdır. Okul öncesi eğitimde çocuğun yüksek yararı düşünüldüğünde, çağdaş eğitim programalarının uygulanabilmesi ancak, donanımlı, çağdaş öğretmen yetiştirilmesi ile mümkün olabilmektedir. Hizmet içi eğitimlerin, öğretmenlerin belirli konularda veya ihtiyaç duydukları konularda, nitelikli olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

Bundan dolayı devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin bu eğitimlerden yararlandırılması ülkedeki tüm çocuklar adına gereklilik arz etmektedir.

Bundan yola çıkarak, yaratıcı drama eğitim yöntemi ile ilgili öğretmenin ihtiyaç duyduğu gerekli eğitimleri alması veya alınan eğitimlerin güncel gereksinimlere göre yeniden geliştirilmesi ve yapılandırılması bakımından, yaratıcı drama etkinliklerini uygulayacak olan okul öncesi öğretmenlerinin, yapılan hizmet içi eğitimlerin, araştırmanın alt problemleri olan; planlanlama, uygulama ve değerlendirme konuları ile ilgili görüşleri alınarak her açıdan değerlendirilmesi gerekliliği bu çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Bu araştırma aynı zamanda, Kuzey Kıbrıs'ta eğitim uygulamalarında yaratıcı drama hakkında karşılaşılan çelişkili kavramların, drama, dramatizasyon ve yaratıcı drama arasındaki farklılıkların, anlaşılması ve yapılan uygulamaların netleşmesi, öğretmenlere farkındalık ve güvenirlik sağlaması açısından ayrıca önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Kuzey Kıbrıs'ta Lefkoşa, Gazi Mağusa, İskele, Güzelyurt ve Girne bölgesinde bulunan, 23 devlet okulunda görevli 43 öğretmen ve 5 özel okulda görevli 8 öğretmen olmak üzere toplam 51 okul öncesi öğretmeninin görüşleri ile sınırlandırılmıştır.
2. Yaratıcı drama konusunda, son 10 yıl içerisinde yapılan hizmet içi eğitimler hakkındaki görüşleri ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim:

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan itibaren ilköğretim çağına kadar olan 0-6 yaş gelişim dönemini kapsar (Önder, 2003).

Yaratıcı Drama:

Yaratıcı drama, bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, bir düşüncenin, doğaçlama, rol oyunu ve çeşikli tekniklerle canlandırılmasıdır (Adıgüzel, 2010).

Hizmet İçi Eğitim:

Hizmet içi eğitim, bireyin mesleğe başladığı ilk günden, mesleği bıraktığı güne kadar olan süreçte, kişisel gelişimi ve mesleki gelişimi için aldığı eğitimleri kapsar (Demirci, 2011)

Formatör:

Belirli bir alanda özel eğitimden geçirilerek yetiştirilen öğretici (Türk Dil Kurumu, 2017).

1.6. Kısaltmalar

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

AÖA: Atatürk Öğretmen Akademisi

AÖ: Açık Öğretim

AKM: Atatürk Kültür Merkezi

DAÜ: Doğu Akdeniz Üniversitesi

YDÜ: Yakın Doğu Üniversitesi

GAÜ: Girne Amerikan Üniversitesi

KTÖS: Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası

OÖÖ: Okul Öncesi Öğretmeni

GOÖDM: Genel Orta Öğretim Dairesi Müdürlüğü

MTÖDM: Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü

İÖDM: İlk Öğretim Dairesi Müdürlüğü

AÖAOÖP: Atatürk Öğretmen Akademisi Okulöncesi Öğretmenliği

EACEA: Education, Avdiovisual and Culture Executive Agency

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi dönem, insan hayatının en önemli eğitim yıllarını oluşturmaktadır. İnsanın kişiliğinin büyük oranda, 0-6 yaş döneminde şekillendiği bilinmektedir. Bu evrede çocuklar, duyuları ile çevreyi keşfetmeye adanmış kaşiflerdir. Çocuklar, yetişkinden farklı olarak, bilinçsiz bir zihin yapılarına sahiptirler. Çevrelerini ve kültürlerini her yönlü öğrenerek gerçekleştirirler. Montessori bu zihni "emici zihin"yani zihnin sürekli alıcılığından bahsederek açıklamaktadır. Yetişkinin zihin yapısı ile hareket etmezler. Tüm çocukların bu özellikleri ile doğduğunu; iki, iki buçuk yaşında dil öğrendiklerini; ülke kültürünü, zaman ve mekan içinde özümseyerek kişiliklerinin oluşumuna yansıttıklarını açıklar (Çakıroğlu, 2011).

Okul öncesi eğitimi, erken çocukluk döneminin en temel çağını oluşturan 0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine, bireysel farklılıklarına ve özelliklerine uygun olarak sağlıklı, güvenli bir ortam sunarak onların; sosyal-duygusal, bilişsel ve fiziksel yönden gelişimlerini destekleyen, yönlendiren ve onları yaşamın diğer katmanları olan uzun soluklu eğitim öğretim kademelerine hazırlayan temel eğitimdir (Akgül, 2004).

Çocuk doğduğu andan itibaren çevresi ile iletişime geçerek ortama uyum sağlamaya başlar. Bu ilgi ve merakı giderek artar, öğrenme güdüsüyle hareket eder. Bu bağlamda okul öncesi eğitim, çocuğun bireysel özelliklerini, gelişim sürecini ve farklılıklarını destekleyerek gelişimine yön veren ve çocuğa yaşam becerisi kazandıran önemli bir misyona sahiptir (Senemoğlu, 1994).

Okul öncesi eğitimin tarihçesine bakıldığında; 1840'lı yıllarda, aile ortamlarında gerekli bakım, ilgi ve sevgiyi bulamayan çouklar için Friedrich Froebel tarafından ilk çocuk yuvaları kurulmuştur. Bunun yanında çocuk eğitimi ile ilgili düşünceler eski yunan filozoflarından Socrates ve Plato'nun eserlerinde bulunmaktadır. Bu dönemde, özellikle elit tabakanın çocuklarına bu eğitim verilir ve çocuklar yeteneklerine göre farklı okullara yönlendirilirlerdi.

Eğitimde, fiziksel cezanın olumsuzluklarına dikkat çeken, ilk çağda Roma İmpartorluğu'nda yaşayan düşünür M.F Guintilianus, çocuklarla olan ilişkilerin faydalarına değinmiştir.

Orta Çağ Avrupa'sında 13. - 14. yy'a kadar 6-7 yaş grubu çocukların eğitimi dikkate alınmamış ve bu dönemde fiziksel ceza uygulanırken eğitim dinsel amaçtan çıkarılmamıştır. Reform ve Rönesans döneminde kilisenin etkisi azalarak, eğitim yeni boyutlar kazanmış ve birçok din adamı da küçük yaştaki çocukların eğitiminin önemini vurgulamışlardır.

Erasmus (1467-1536), M.F. Guintilianus'un görüşlerine katılarak, öğrenmede ilgi ve işbirliğinin, arkadaşça yaklaşımın etkili olduğunu savunmuştur. Eğitimin Natüralist öncüsü olan J.J.Rousseau, çocuğun doğasında var olan gelişimsel güçlerin özgür ortamlarda meydana çıkarılmasından yana idi. Eğitimin, halen günümüzde önemini koruyan; uygun araç gereçlerle dontılmış bir ortamda, yaşayarak, deneyimleyerek, oyun yolu ile verilmesi taraftarıydı.

17. yy sonlarında İngiliz düşünür J. Lock (1632-1704), eğitim ve öğretim yöntemlerinin etkili olabilmesi ve çocukların ilgisini çekmesi için, eğitimde bilginin oyun yolu ile verilmesini önermiştir. 19. yy eğitimcisi J.H.Pestalozzi, Rousseau'dan etkilenmiştir. Pestalozzi, kırsal bölgelerde yaşayan yoksul çocuklar için deneyimler kazanacakları el becerilerini geliştirecek okullar açmıştır.

Alman papazı J.B Oberlin, 1799-1837 yılları arasında gençler ve kadın işçiler için bazı önemli çalışmalar başlatmıştır. Orada bulunan tüm çocuklar için hikaye anlatma saatleri düzenlemiş, büyük çocuklar için de ayrıca örgü örme etkinlikleri planlamıştır. Oberlin bu çalışmaları ile Almanya'daki okul öncesi çalışmalarının gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Okul öncesi eğitimin öneminin bilinci içerisinde Robel, 1592-1670'li yıllarda yaşayan Comenius'un etkisinde kalarak 1837 yılında başlattığı okul öncesi çalışmaları sonucunda 28 Haziran 1840 yılında Kindergarten isimli ilk anaokulunu açmıştır. Bunun akabinde, A.M. Fermin Marbeu adında Bir Fransız 1840'lı yıllarda çalışan annelerin bebekleri için ilk Creche'i (kreş) açtı. Daha sonra Almanya'da da Krippe denilen kreşler açılmıştır (Şimşek.N, Çınar.Y, 2008).

Okul öncesi eğitim, 1700'lü yıllardan bu yana gelişimini sürdürürken, günümüze etki eden temel görüşler üzerinden bakıldığında, 1700-1900'lü yıllarda birçok bilim insanının görüşleri ve kuramları temelinde geliştirilen okul öncesi eğitim programları ve uygulamaları halen günümüzde etkilerini devam ettirmektedirler.

"*Çocuğun kazanması gerektiğini düşündüğümüz geniş kapsamlı bigiler yerine, çocuğun neyi öğrenebileceği ve neleri öğrenmeye ilgi duyduğu üzerinde yoğunlaşmamız gerekir"Jean Jaques Rousseau* (1712-1778).

Rousseau, yaşadığı dönemde, gerek yönetim gerekse eğitim anlayışına ve yaşam bakış açılarına karşı gelerek, eğitimin çağdaş temel prensiplerinin oluşturulmasına görüş ve düşünceleri ile öncülük yapmış bir bilim insanıdır. Rousseau, "Emile "adlı eserinde, çocuğun kazanması gerektiği kazanımları yerine, çocuğun neyi öğrenebileceği ve neleri öğrenmeye ilgi duyduğu üzerinde yoğunlaşmanın önemine değinmektedir. Rousseau, yetişkinin, çocukta var olan kapasiteyi geliştirmesine ortam yaratmak, öğrenmeden zevk alan ve öğrenme isteğini canlı tutacak, çevresine karşı olumlu ve sorumlu davranışlar içinde olmasını sağlayacak bir eğitim-öğretim yaklaşımında hareket etmesi gerektiğini vurgular. Öğrenmenin sadece bilişsel alanın gelişmesinin yeterli olmadığını, kişiliğin gelişimi ile de ilgisi olduğunu söyler.

"*Eğitimin merkezi çocuktur" Pestalozzi*

Pestalozzi, eğitimin ileriye dönük, eskiden farklı olarak her çocuğun zihinsel ve fiziksel yeteneklerine uygun, pratik olması gerektiğini savunmuştur. Eğitimde öğretilecek konuların ise çocukların gelişim evrelerine uyumlu, çocukların var olan potansiyellerinin ortaya çıkmasını sağlayacak biçimde ve ihtiyaçlarına uygun olarak seçilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Eğitim sisteminin adını metod olarak belirlerken, eğitimin amacının da, çocukta var olan yeteneklerin ortaya çıkmasını sağlayacak etkiyi yaratmak olması gerektiğini vurgulamıştır.

"*Çocuğun Bütünlüğü Önemlidir*" *Froebel*

İlk çocuk evini kuran Froebel, oyunu çocukta en yüksek mertebe olarak görmüştür. Dilin ve sosyal duygusal gelişimin grup oyunlarında etkin bir şekilde geliştiğini savunurken eğitici oyuncakların çocukların yeteneklerinin ortaya

çıkmasına önemli fırsatlar yarattığını vurgular. Çocuğun, sezgileri ve keşfetme becerisiyle ve önceden kazanılmış bilgilerle bilinmeyene doğru yöneldiğini söyler. Erken çocukluk döneminde gelişimin sürekliliğinden bahsederken, çocuğun toplumla arasında bir bağ olduğunu; toplum için çocuk ne kadar önemli ise çocuk için de toplum o kadar önemlidir. Bu nedenle Froebel, toplumun geleceği için, çocuğun gelişiminin en hızlı olduğu okul öncesi dönemde ihtiyacı olan, iyi planlanmış bir eğitim alması gerekliliğinin önemine değinmektedir. Froebel, eğitim sisteminde sözlü talimatın en az, çocuğun dünyayı keşetmesine fırsat verecek özgürlüğün sınırsızlığından yanadır.

"*Eğitim, yaşama hazırlık değil gerçek yaşamın kendisidir*" *John Dewey*

John Dewey eğitimi, sosyal yaşam ve içgüdüler ile yetenekler olmak üzere iki şekilde göstermektedir. Eğitimi, sosyal bilincin düzenlenmesi, bir toplumun ilerlemesi ve reformun göstergesi olarak tanımlar. Dewey, eğitimde cezanın, baskıcı dış uyarıcı disiplin anlayışının ve tehditlerin başarıyı engelleyeceğini savunur. Disiplini kabul etmez. Aksi takdirde başarıların raslantılara bağlı kalacağını söyler. Gerçek eğitimin amacı, çocuğu merkezine alarak, yaşadığı hayat şartlarına uymasına olanak sağlamaktır. Dewey, eğitim planlarının özünün, çocuğun ilgisi ve ihtiyaçları doğrultusunda sosyal problem çözme becerilerinin geliştirileceği etkinliklerle uygulanmasından ibaret olduğunu belirtmektedir.

"*Çocukluk, yetişkinliğe geçişte geçici bir yol olmayıp insanlığın başka bir kutbudur".*

Maria Montessori

Maria Montessori, gelişim aşamalarının belli bir sıraya göre, olgunlaşma ve çevrenin birlikte etkileşimi ile gerçekleştiğini savunurken, normal gelişim gösteren bir çocuğa göre zihin engelli bir çocuğun bu süreçte aşamalara farklı ve geç ulaşabileceğini belirtiyor. Çocuk ve yetişkin arasında farklı bir organizma olduğunu ve çocuğun küçük bir yetişkin olarak algılanmaması gerektiğini vurguluyor.

Öğrenme etkinliklerinde çocuğa, özgürce deneyimleyeceği, uygun araç gereçerle dontılmış bir çevre hazırlanır. Çocuğun duyularının eğitimi ile öğrenme gerçekleşir. Bu nedenle duyu - hareket yolu ile deneyim oluşarak öğenme gerçekleşmiş olur.

"*Düşünceler kelimelerin değil faaliyetlerin sonuçlarından gelişir*"*Jean Piaget.*

Piaget'ye göre, çocuklarla yetişkinler arasındaki farktan söz ederken, çocukların kendilerine özgü zihinsel işleyişleri ve bakış açıları bulunmaktadır. Çocukların belli dönemlerde gerçekleşen zihinsel gelişimleri belli bir sırayı takip etse de, bu gelişim her çocuk için farklı bir süreç içinde gerçekleşmektedir.

Bilgi, çocuk için tek başına öğrenilmesi yeterli olmayıp geçici ve anlamsızdır. Çocuğun doğasında sürekli bir hareket vardır. Hareketler sayesinde deneyimleme ve bunun sonucunda kendi başına öğrenme gerçekleşmiş olur.

"*Çocuğa sunulan etkinlikler, onun duyarlı bir yetişkinin desteği ile başarabileceği nitelikte olmalıdır."*

Lev Semenovich Vygotsky

Vygostky, dilin, düşüncelerin gelişimi ve zihinsel işlemlerin düzenlenmesinde temel araç olduğunu, çocuğun sosyo-kültürel ortamda kuracağı ilişkiler ve etkileşimler sonucu öğrenmeyi gerçeleştireceğini vurgular. Bu felsefe doğrultusunda bir okul öncesi eğitim programı planlanırken öncelikle çocuk ve öğretmen/yetişkin arasında işbirliğine dayanan sosyal bir etkileşim ortamı yaratılmalıdır. Bu iletişim sınıf ve okul içinde sınırlı kalmayıp çevre ve aile ile de etkileşim içinde olacak etkinlik planları oluşturulmalıdır diye belirtir. Çocuğun okul öncesi dönemde okul, aile ve çevre etkileşiminin önemine atıfta bulunur.

Çoklu Zeka Kuramı'nın savunucusu Howard Gardner "*Hepimiz bu zeka topluluğuna sahibiz, fakat hepimiz eşit güçler ve benzer profiller sergilemeyiz"*

Gardner, zekanın dokuz ayrı açıdan varlığını açıklarken, bu zekaların türlerinin dilsel, matematik-mantık, müzik, kinestetik, mekansal, sosyal, içsel ve doğa zekasından oluştuğunu açıklar. Zekanın genetik olarak kişiye, atalarından geçtiğini açıklarken, zeka gelişimini etkileyen birçok etkeni de beraberinde açıklamaktadır. Bireyler, zekalarının zayıf ve güçlü yanlarını eğitim ile farklı boyutlara getirebilirler.

Gardner zeka alanlarının gelişmesinde üç önemli faktörün etkilerini şöyle açıklamaktadır;

1. Biyolojik kalıtımsal veri olarak, genetik etkenlerin doğum öncesi veya sonrasında beyinde oluşturduğu hasarlar

2. Kişinin geçmiş yaşantısında, aile yaşantısı, öğretmenler, yakın çevre, arkadaşlar, akranlarla olan ilişkiler neticesinde zekayı olumlu geliştiren veya olumsuz olarak engelleyen ve gerileten olaylar
3. Doğduğumuz zamana ait tarihsel süreç, büyüdüğümüz mekan, kültürel ve tarihsel gelişimin durumu

Gardner'a göre yukarıda bahsettiği farklılıklar çerçevesinde dünyaya gelen ve yetişen farklı zekalara sahip çocukların, farklı güçleri, ilgi ve bilgileri, bilgi işleme biçimleri mevcut olup farklı zihinlere sahiptirler.

Okul öncesi dönemde öğretmenlerin tüm bu farklılıkları gözeterek eğitim, program ve planlamaları yapmaları ve farklı pedagojik yaklaşımlar ile etkinlikleri yönetmeleri gerekir.

Ekolojik kuramın kurucusu Urie Bronfenbrenner'e göre, "Çevrenin her tabakası çocukların gelişimi üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir".

Ekolojik kuram, bireyin gelişmesini bazı temellere bağlarken, gelişimin şekillenmesi için çevrenin her tabakasının güçlü bir etkisi olduğunu ve bireyin çevreyle etkileşmesi gerektiğini vurgular. Bronfenbrenner'e göre çevrenin ürünü ve üreticisi sadece çocuklardır (Oktay, Unutkan, Zembat, Unutkan, 2003).

Okul öncesi dönem, çocuğun ileriki yaşamında; kişiliğinin oluşumu ve gelişimini, cinsel kimliğini kazanmasını ve kendine özgü bir birey olma sürecini etkileyen en önemli dönemlerden biri olarak tanımlanır. Gelişimin çok hızlı geliştiği bu dönemin iyi yapılandırılması, gelecekteki diğer gelişim alanlarının olumlu yönde gelişmesine etki eder. (Atakan, 2010). Erken çocukluk dönemini kapsayan okul öncesi eğitim sürecinde etkin olan eğitim kurumları ve eğitimden sorumlu olan öğretmenler, çocuk ve yetişkin arasındaki farklılıkların bilincinde olup çocuklar için uygun eğitim ve öğretim program ve planları yapmalıdır. Çocuklar değişime ve gelişime açık, önyargısız, yeni şeylere yoğun merakı ve öğrenme isteği olan varlıklardır. Her şeyi deneyimleme ve merak güdüsü ile hareket eden, sorgulayan çocukların, öğrenme hızlarının kesilmemesi, merak ve ilgilerinin aktif kalması için hassasiyetle eğitim programlarının hazırlanması; bu programları destekleyecek, başta öğretmen olmak üzere araç-gereç ve materyaller ile donatılmış eğitim ortamlarının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Okul öncesi eğitimde aile ve çocuk birbirinden ayrı düşünülmeden eğitim planları yapılır. Çocukların her bir gelişim süreçleri eşit şekilde geliştirilmeye yönelik hedeflenir. Bu hedefleri koyan eğitim kurumları, çocukların sağlıklı gelişimleri için, eğitim sürecine aileyi ve çocuğun diğer yakın çevresini de dahil eder. (Vural, 2006). Bu dönemde çocuğun bireysel gelişim özellikleri dikkate alınarak, temel kavramlar kazandırılırken, kendi görüş ve düşüncelerini oluşturmasına fırsat verilmelidir. Eğitimin temel amacı; başkalarının görüş ve düşüncelerine, farklılıklarına saygı duyabilen, yeteneklerinin farkına varıp onları kullanma becerilerini geliştiren, kendi başına bağımsız davranabilen, düşündüğünü söyleyebilen, soran, yaratıcı ve üretebilen erdemli çocuklar yetiştirmek olmalıdır. Bu nedenle çocuğun gelecekteki tutum, davranış, yaşam şekli, seçimleri, öğrenmeye karşı ilgisi, bireysel gelişimi, doğaya ve çevreye karşı duyarlılığı, yaratıcılığı, üretkenliği ve sosyal duygusal uyum becerileri erken çocukluk eğitiminin niteliğine bağlıdır.

Erken çocukluk döneminde gelişim, bir bütün içinde değerlendirilir. Sosyal, duygusal, zihinsel ve fiziksel gelişim birbiri ile iç içe geçmiş bağlardan oluşur. Her gelişim alanı aynı değere sahiptir, birbirinden ayrı düşünülemez. Bu nedenle eğitim planları, çocuğun gelişim alanlarını eşit olarak destekleyecek şekilde hazırlanmaktadır.

Okul öncesi eğitim döneminde her gelişim alanının aynı değerde geliştirilmesinin ve birbirine etki etmesinin önemi vurgulanırken, çocukların sosyal grup içindeki iletişim becerilerinin geliştirilmesi diğer grup üyeleri ile birlikte yapılacak paylaşım, iyi ilişki kurabilme, birlikte hareket edebilme, aralarında doğacak olan problemleri çözebilmeleri ancak sosyal becerilerinin geliştirilmesi ile mümkün olacaktır.

Yapılan araştırmalarda sosyal becerileri yeterli gelişim göstermeyen çocukların yaşam süreçlerinde toplumsal uyum bozuklukları gözlenmekte ve bunun sonucunda da sosyal yaşamda iletişim problemleri yaşanırken, akademik başarılarında yetersizlikler, iş yaşamlarında ve kişiler arası ilişkilerinde farklı sıkıntılar ortaya çıkmaktadır (Durualp ve Aral, 2010).

2.1.2.Okul Öncesi Eğitimin Önemi

Jan Figel, (Eğitim, Kültür ve Gençlik'ten Sorumlu, Avrupa Birliği Komisyon üyesi) "Erken yaşlarda eğitime yatırım yapmak hem çok etkili hem de gereklidir. Bu sadece okul öncesi eğitimin öğrenmeyi kolaylaştırdığı için değil, aynı zamanda dezavantajlı çocuklar için sosyo-ekonomik anlamda önemli geri dönüşler sağladığı için de dikkate alınmalıdır. Üye devletler, ileriki öğrenme etkinliklerine bir temel oluşturduğu için okul öncesi eğitime büyük önem vermekte ve yatırımlarını bu yönde yapmaktadırlar. Bu durum, çocukların gelecekteki öğrenim hayatlarını olumlu yönde etkileyecek ve tüm becerilerin bütünsel bir çerçevede edinilmesine olanak tanıyacaktır. Bu sebepten dolayı komisyon, 2009-2010 yıllarında üye devletler arasındaki işbirliğini desteklemek için okul öncesi eğitimi bir öncelik olarak ele almıştır. Ana amaç, öğretmen desteğini ve hizmetin kalitesini artırmak ve eşitlik ilkesi çerçevesinde tüm çocuklara ulaşmaktır" (EACEA, Eurydice, 2009).

Üzerinde yaşadığımız dünyada, bulunduğu coğrafya, dil, din kültür gibi etkenlerden dolayı, ismi, büyüklüğü, dünyadaki konumu gibi birbirine özgü farklılık gösteren ülkeler bulunmaktadır. Bu farklılıklar her ülkenin özünü oluşturmaktdır. Her ülke farklılıklarıyla anılsa da, toplumları oluşturan insanlar ve doğa dünyanın ortak değerleridir. İster farklı bir ülkede isterse bir şehirde olsun, insanların ve içinde yaşadığımız doğanın gereksinimleri birbirinden farklı değildir.

Doğa, İnsanlığın yaşamına sonsuz fayda sağlamaktadır. Sonsuz fayda sağlayan doğanın yaşaması, korunması ve devamlılığı da erdemli yetişmiş bireylerin farkındalığı ile mümkün kılınabilir. Her insanın, doğumundan itibaren, tüm gelişim evreleri aynı sırayı takip eder ve farklı toplumlarda, farklı ailelerde, farklı çevrelerde gelişmeye başlar. Bebek olarak dünyaya gelen varlık, ailesinden getirdiği genetik mirası ve içinde bulunduğu çevrenin etkileşimi ile yetişmeye başlar. Bireyin nasıl bir gelişim göstereceğini, içinde bulunduğu aile, çevre ve o ülkenin sosyal politikaları belirlemektedir. Bir ülkenin var olabilmesi için bireylere ihtiyacı vardır. Ülkeler, toplumsal refah, huzur, gelişim ve uluslararası rekabet için birtakım politikalar geliştirirler. Gelişime açık ülkeler, dünyadaki değişimlere ve gelişimlere göre toplumsal gelişme politiklarını gözden geçirip yeniden düzenlerler. Bu düzenlemelerin başta bireyin huzur ve refahı olmak üzere toplumsal refah ve huzurun bütüncül olarak sağlanması yönünde olması oldukça önemli bir yaklaşımdır. "Nasıl

bir birey? Nasıl bir toplum isteriz?" diyen ülkeler kendilerine bu soruları sorup eğitim ile ilgili bilimsel, toplumsal ve kültürel değerlere göre gerekli düzenlemelerini yaparlar.

Okul öncesi eğitimde hedeflenen tüm beceri ve yeterliliklere eşit olarak ulaşmak için kullanılan müfredatın geliştirilmesi ve uygulanması oldukça zordur. Erken çocukluk eğitimi, çocukların kendi kendilerine öğrenme süreçlerini destekleyerek ileriki öğretim süreçlerine de temel oluşturmaktadır. İleri derecede kaliteli ifade edilecek olan okul öncesi eğitimi ve bakımı, dil, edebiyat, fen ve matematik alanlarındaki ileriki okul becerilerinin keşfinin sağlanmasını ve çocukların sosyo-duyuşsal becerilerinin gelişimini geliştirmektedir. Eğitime, her çocuk için eşit koşullar yaratılması açısından bakıldığında, düşük gelirli ve azınlık olarak görülen çocuklara yönelik yapılan tüm çalışmalar ve yatırımlar okul sisteminde kollektif olarak uygulandığı takdirde amacına ulaşacaktır (EACEA, Eurydice, 2009).

Eğitimin temel basamağını oluşturan okul öncesi eğitim, 0-6 yaş grubu çoculuk dönemini içine almaktdır. Yirminci yüzyılın ortalarında, çocuklara istenilen davranışların küçük yaşlarda kazandırlmasının önemi kabul görmüştür. Başta sanayi ve endüstrinin gelişmesine yönelen ülkeler, kadın iş gücüne önem vererek çocuk yuvalarının açılmasına etken olmuşlardır.

Yuvaların ve okullaşmaların arttığı süreçlerde, çocuk bakımı ve eğitimi çalışmaları da buna bağlı olarak gelişmeye başlamıştır. Çocuk eğitiminin öneminin toplumsal farkındalığı sağlanırken, birçok bilim insanının çeşitli eğitim yaklaşımı ve kuramları kullanılarak, okul öncesi meslek standartları ve eğitim programları geliştirilmiştir (Önder, 2003).

Okul öncesi dönem, çocuğun gelişim alanlarını kapsayan sosyal-duygusal, fiziksel ve bilişsel alanlardır. Her bir gelişim alanı birbirine bağımlı olarak gelişmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemde uygulanacak eğitim planları, çocukların gelişim düzeyleri, bireysel farklılıkları dikkate alınarak her alanın eşit gelişmesine olanak sağlayacak düzeyde hazırlanmalıdır.

Okul öncesi dönem, sosyal becerilerin kazanıldığı en temel dönemi oluşturmaktadır. Çocuğun ilk sosyal çevresi ailesi, sonra da akranları ile deneyimleyeceği ve sosyal becerilerini geliştireceği okul öncesi eğitim kurumlarıdır.

Okula başlayan çocuk sosyal becerilerini, içinde bulunduğu akran grubu ile etkileşime girerek kazanmaya başlar. Sosyal-duygusal becerileri gelişen grubun, diğer gelişim alanlarını destekleyecek ve geliştirecek olan etkinliklere uyumu da oluşmuş olur. Bu nedenle yapılan çalışmalar gösteriyor ki çocuk, olumlu iletişim becerilerini, başta paylaşma, oyun içinde oluşturulan kabul etme, sırasını bekleme, kazanma-kaybetme gibi kavramları anlayıp kabullenme ve empati gibi sosyal becerileri, ancak sosyal bir grup içinde kazanabilmektedir (Hülya ve Akcan, 2009). Yapılan araştırmalarda, okul öncesi dönemde sosyal becerileri kazanamamış olan çocukların, ileriki okul yaşamlarında sosyal uyum sorunu çektikleri, akademik başarısızlık ve diğer yaşantılarında problemler yaşadıkları görülmektedir.

Çocuğun gereksinimleri olan sağlıklı bakım ve beslenmenin yanında, anne – baba ilgisi, duygusal iletişim ve bağların gelişmesi, ileriki yaşamında mutlu bir birey olması için etkili ve önemli yaklaşımlardır (Abacı, 2003).

Yetişkinin sevgisi ve tutarlı davranışları çerçevesinde yetişen çocuk, kendini güvende hisseder. Çocuğun çevresinde bulunan kişilerin, gelişimine bağlı duygu ve davranış özelliklerinin farkındalığında hareket ederek, çocuk için güvenli, özgür oyun ortamları düzenlemesi, çocuğun kendi yeteneklerini keşfetmesine, yaratıcı eylemlerde bulunma ve kendini ifade edebilme fırsatı bulmasını sağlar. Çocuğa kazandırılması hedeflenen yaşam becerileri oyun içinde planlanan etkinliklerle mümkündür. Çünkü oyun, çocuğun doğasında olan içgüdüsel bir eylemdir. Oyun oynayarak öğrenme bu dönemin en değerli aracıdır.

Gelişimin süratle ilerlediği bu dönemde, her çocuğun okul öncesi eğitimden yararlanması, toplumsal eğitim eşitliğinden dolayı önemli ve gereklidir. Çocukların keşfedilmeyi bekleyen yeteneklerinin ortaya çıkması/çıkarılması için okul öncesi eğitimin bilinçli bir şekilde programlanması önemlidir.

İçinde bulunduğumuz zamanda çok süratli yaşanan gelişmeler, değişimler ve yeni oluşumlar tüm yaşamı ve yaşayanları olumlu ve olumsuz olarak etkilemektedir. Yaşanılan değişimler, yeni nesil olarak yetişecek çocukların zamana uygun nitelikte yetiştirilmesinde büyük önem kazanmaktadır. Çağdaş yaşama uyumlu, ileriye bakabilen ve bu doğrultuda, aktif, yaratıcı düşünebilen çocuklar yetiştirmek ve var olan kaynakların ekonomik, paylaşımcı ve doğaya uyum sağlayacak şekilde

kullanılması için verilecek eğitimin güncel gereksinimlere göre değerlendirilerek gözden geçirilmesi gerekmektedir (Argun, 2004).

Okul öncesi eğitim; doğumla başlayıp temel eğitime kadar olan süreyi kapsar. Kişlik gelişiminin oluşmaya başladığı "Erken Çocukluk Çağı" olarak da tanımlanır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2003).

Okul öncesi eğitim ailede başlar ve okul öncesi kurumlarda devam eder. Çocuğun, gelişimi aile içinde desteklenirken, gelişim evreleri ilerledikçe aile tüm ihtiyaçları karşılamakta doğal olarak zorlanır. Bu sürece girildiğinde, çocuktan gelen birtakım gelişime bağlı gereksinimler aileyi okul arama eylemine yönlendirir.

Okul öncesi eğitim, çocuğun kendini keşfetmesini sağlayan bir süreçtir. Bedensel yapısının farkındalığını sağlayarak kendi başına bireysel ihtiyaçlarını karşılayarak özbakımını yapar. Grup olarak yapılan etkinliklere katılarak günlük yaşamın içinde olan gerekli kurallara uymayı öğrenir. Sağlıklı ilişkiler kurarak sosyal beceriler kazanır. Kendisi dışında başkalarının haklarına ve düşüncelerine saygı duymayı, paylaşmayı, yardımlaşmayı ve işbirlikçi tutumlar geliştirmeyi oyun oynayarak öğrenirler.

Okul öncesi eğitimi, çocuğun cinsel kimliğini kazanarak, benlik kavramını geliştirmesini, öz denetimini geliştirmesini, yetişkinden bağmsız olarak kişilik kazanmasını destekleyen bir eğitim dönemidir.

Okul öncesi eğitim, farklı gelişen çocukları ayırt etmeden grup içinde kaynaşmalarını sağlayan programlar hazırlar. Ayrıca sosyo-ekonomik nedenlerden dolayı eğitimden yoksun çocuklara da eğitim imkanları sunar.

Netice olarak, nitelikli hazırlanmış eğitim programları ile verilecek okul öncesi eğitim, çocuğun her yönden sağlıklı kişilik geliştirmesini sağlarken, çevreye uyumunu kolaylaştırır ve onu hayata hazırlar.

Okul öncesi dönem bir bireyin tüm yaşamına etki edebilecek en temel eğitim basamağını oluşturmaktadır. İlerici ve gelişime açık toplumların hayal ettiği sağlıklı, mutlu, yaratıcı, çevreye duyarlı bireyler yetiştirmek ancak bu dönemde çocuğa yapılacak olan yatırımlarla mümkündür (Aral, Kandır ve Yaşar, 2003).

Okul öncesi dönem, çocuğun, sosyal- duygusal, zihinsel fiziksel ve sanatsal gelişim alanlarında oldukça hızlı bir süreç olup, kişilik oluşumunun temelini

oluşturmaktadır. Bundan dolayı çocukların var olan yeteneklerini ortaya çıkarmalarını sağlayacak bilinçli bir okul öncesi eğitimi planlaması yapılması önemlidir. Çocukların merakı ve denemeleri sonucunda ortya çıkan her yeni bir şey öğrenme alanını geliştirirken yaratıcılığın gelişimini de o denli etkilemektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemin erken yaşlarda başlaması çocuğun yaratıcılığının geliştirilmesinde önemli bir fırsattır.

Günümüzde çevrede ve dünyada yaşanılan hızlı gelişim ve yenilikler hem insanları hem de doğayı etkilemektedir. Bu hızlı gelişim ve değişimlerle başa çıkmak için, çağa ayak uydurabilecek, ileriyi görebilen, kendi yeteneklerinin farkında olan, teknoloji iyi kullanabilen ve çevrede olan fırsatları hem kendi hem de çevre için kullanabilen yaratıcı insan modellerinin yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır (Argun, 2004).

Okul öncesi eğitimin en önemli faktörlerinin başında öğretmen gelmektedir. Öğretmenin niteliği eğitimin kalitesini belirler. Eğitim sistemini oluşturan politikalar, eğitim programları, bina ve malzemelerin önemi, öğretmenin yeterliliği ile değer bulabilir.

Okul öncesi kurum, aileden sonra çocuk için ikinci yuvası olarak adlandırılır. Anne-baba kucağından ayrılan çocuk kendini güvende hissedeceği öğretmeninin kucağına adım atar. Büyük bir sorumluluk içeren bu süreçte öğretmenin yeterliliği oldukça önemlidir. Çocuk tam gün okulda kaldığı bu süreçte, ailesinden daha fazla öğretmeni ile zaman geçirmektedir. Öğretmen, her çocuğun gelişim sürecini ve bu süreçlerin bazı çocuklarda farklılıklarını gözlemleyebilmeli, okula yeni başlayan her çocuğun okula adapte olmasını ve kendilerini güvende hissetmelerini sağlayacak güvenli bir okul ortamı yaratmalıdır. Yapılan birçok araştırmaya göre, çocukların öğrenmeleri taklit yolu ile gerçekleşir. Çocuğun en yakın çevresi, ailesi ve okul ortamındaki kişilerdir. Çocuk evde anne ve babanın tutumlarını model alırken, okul ortamında da öğretmenin tutumlarını model almaktadır. Sonuç olarak çocuklara kazandırılmak istenilen tutum ve davranışların temelinde yetişkinlerin tutum ve davranışları önemli rol oynamaktadır. Çocukların gelecekteki yaşantılarının şekillenmesinde öğretmenin rolü, önemini her zaman korumaktadır. Kişilik gelişimini etkileyen temel fakörlerin başında, aileden gelen genetik özelliklerin dışında, çevresel etmenler olan aile, arkadaş ve öğretmenler ve diğer kişiler

gelmektedir. Çevresel etkenler yaşam boyu kişinin yaşamına ve gelişimine olumlu veya olumsuz bir şekilde etki etmektedirler (Yeşilyaprak, 2010).

Çağdaş bir öğretmen; iletişim becerisi gelişmiş, erdemli kişiliğe sahip, tutum ve davranışları ile öğretmen mesleğinin gerekliliklerini yerine getirebilen kişi olmalıdır (Aslan ve Akyol, 2006).

Oyun dönemi olan okul öncesi eğitim, çocuklara sunduğu çevresel uyarıcılar ve materyaller ile yaşam becerilerinin gelişimini sağlayan yaşantı laboratuvarı gibidir. Çocuk bir bilim adamı gibi merak eder, sorgular, dener, bozar, yeniden yapılandırır ve yeni şeyler yaratır (Wilbrandt, 2011).

Ana kucağından ayrılan çocuk, aile sıcaklığına yakın, ilgi sevgi ve güven duyacağı bir ortamı arar. Okulda veya yuvada onu karşılayacak ve kucaklaycak kişi öğretmendir. Gün boyunca ailesinden uzak kalacak olan çocuk güvenli ve tutarlı bir iletişim içinde olmaya gereksinim duyar. Çocuk için; eğitim kurumunun binası, eğitim programı veya diğer faktörlerlerden en önemlisi öğretmenidir. Ayrıca okulunu kendi felsefesine göre seçmiş olan aile için de en önemli beklenti, çocuğunun mutlu olacağı bir ortam ve güvenebileceği bir öğretmene çocuğunu emanet edebilmesidir.

Okul öncesi dönemde öğrenme taklit yolu ile gerçekleşmektedir. Çocuğun model aldığı kişiler önce ailesi sonraki süreçte de öğretmenidir. Kişiliğin gelişmesinde önemli rolü olan yakın çevre etkisi, aile, okul işbirliğinin sağlanması önemli bir konudur. Çocuğa kazandırılmak istenen tutum ve davranışlar, yetişkinin tutum ve davranışlarına bağlı olarak gelişir (Aslan ve Akyol, 2006).

Yetişkin ne yaparsa çocuk da onu örnek almaktadır. Bu da gösteriyor ki öğretmenden temel beklenentiler; davranışlarının dengeli ve tutarlı olması, farklılıklara saygı duyarak, demokratik ortamlar yaratması, adaleti sağlayacak eğitim programlarını geliştirmesi, planlaması ve uygulamasıdır.

Okul öncesi eğitiminde öğretmenin niteliği açısından değerlendirilmesi gereken yeterlilikleri; ilgili alandan aldığı eğitimi, bilgisi, kültürü, değerleri ve kişiliğidir. Okul öncesi alandan yetişen öğretmenin, okul öncesi çağı çocuklarının tüm gereksinimlerini karşılayabilecek düzeyde olması gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumuları, çocuğun aileden sonra toplumla bağ kuracağı bir köprüdür (Topaç, Yaman, Uğurlu ve İlgar, 2012).

2.2. Drama ve Önemi

Dramanın sözcük kökü, kaynak suyun gür bir şekilde aktığı yerleşim yeri olarak anlamındadır. İçinde eylem ve devinim vardır. Zaman içinde, devinim durum değiştiğinden, drama sözcüğünün kökü olan Dran ile aynı anlamı taşımaktadır. Dran sözcüğün kökü Yunanca olup, itmek, çekmek, etmek, yapmak anlamlarında kullanılır. Bu bağlamda drama, içinde eylem barındıran, bir veya birden çok kişinin gerek birbirleri ile gerekse doğa ve başka şeylerle etkileşim içinde yaptıkları etkinlikleri oluşturur (Adıgüzel, 2015).

Drama uzun tarihi boyunca çok çeşitli şekillerde açıklanmaktdır. Dram veya drama bazı kaynaklarda, acıklı veya şiddetli bir olayı canlandıran tiyatro oyunu olarak tanımlanmaktadır. Tiyatro kapsamında, gösteri olarak ele alınır. Drama, eğitimde uygulandığında, sahne ve seyircisi yoktur. Bu nedenle psikodrama, eğitici drama ve yaratıcı drama olarak tanımlanır. Psikodrama, insan ilişkilerinin, çalışma ve yaşanılan duygusal sorunların dramatik yöntemlerle oraya çıkmasını sağlayan psikoterapi yöntemdir.

Yaratıcı drama, lider yönetiminde bir grup veya bireyin, yaşanılan, hayal edilen oyunların, sözlü veya sözsüz tiyatro tekniklerini kullanarak ortaya koyduğu ve doğaçlama etkinliklerini anlatan bir kavramdır. Yaratıcı dramada önceden hazırlanmış yazılı bir metin yoktur.

Eğitici drama, eğitim yaşantıları, fen, sosyal, soyut kavramlar vb. olguları çalışır. Konuların somut olarak gruba hissettirilerek, motor hareketlerle, mimiklerle canlandırılarak öğretildiği, değerlendirmeye ve tartışmaya dayalı bir öğretim modelidir. Eğitici dramada, kavram, öykü, şiir gibi belirli konular işlenmektedir. Herhangi bir davranışın, içinde bulunan duygusal durumların, gerçek ve hayali durumların birçok teknikle temsilidir.

Yaratıcı drama ile arasındaki en önemli fark, önceden planlanan üzerinden çocuğa oyun ile sunulmasıdır. Yaratıcı drama, oyunu yaratma eğilimindedir. Eğitici dramada amaç öğretmektir. Yaratıcı drama süreç odaklı olup, sona gelindiğinde tartışma açılarak çocuklara duygularını ve fikirlerini paylaşma fırsatı verilir. Kazandırılmak istenilen şeylerin ve yeni ürünlerin analizi değerlendirilir.

Okul öncesinde, çocuğun gelişim alanlarının çok hızlı geliştiği ve kişilik gelişiminin temelinin atıldığı bilinmektedir. Piaget, küçük çocukların taklit oyunlarında sesli düşünmelerini, ben merkezci konuşma olarak değerlendirir. Çocukta sosyalleşme geliştikçe, diğerlerini dinler, fikir alışverişinde bulunur, tartışmayı, birlikte hareket etmeyi ve oyun oynamayı öğrenir.

Okulda yapılan drama çalışmaları çocuğun dilini ve doğasında olan dramatik oyunları destekleyerek geliştirir. Çocuklar, dramada sözel veya sözel olmayan iletişim becerilerini, dinleme, düşünme, konuşma, anlatma, iletişim kurma, renk, şekil, sayı vb. kavramları, hikaye anlatma etkinliklerinde yeni kelimelerle farklı cümle kurma gibi becerilerini geliştirirler. Çocuklar bu kazanımlarını gerek dramada gerekse sosyal yaşamlarında uygularlar.

Okul öncesi dönemde hızla gelişen çocuğun yaşı büyüdükçe bedenini kontrollü ve farklı şekilde kullanmaya başlar. Drama etkinlikleri psikomotor gelişim alanını önemli ölçüde desteklemektedir. Çocuk drama sürecinde, hareket kontrolü ve koordinesi ile bedenini kullanmayı öğrenir. Duygu ve düşüncelerini, farklı şekillerde beden dilini kullanarak ifade etme imkanı bulur. Büyük ve küçük kaslarını kullanarak konuşma, nefesini ve sesini kullanma, olayları hareket ve mimikleri ile canlandırma becerileri geliştirir.

Yaşama uyum sağlamak için bireyin sosyal duygusal gelişimi önemlidir. Drama etkinlikleri ile çocuk kendini farketmeye başlar. Oyun içinde aldığı rolü aracılığıyla çevresi ile iletişim kurar ve doğal olarak sosyalleşmeye başlar. Başetmesi gereken kazanma-kaybetme, takdir, haklılık ve haksızlık gibi durumlarda kendi olgusunu geliştirir. Oyunda kendini başkalarının yerine koyarak empati duygusunu geliştirmiş olur. Böylelikle grup içinde kurduğu etkili iletişim ile grupta kabul görme, çocuğun kendine olan güvenini artırır. Farklı özellikleri olan - sıkılgan, uyum sorunu yaşayan - çocuklar için olumlu etkileri olduğu gözlenmektedir.

Drama, çocuğun diğer gelişim alanlarında olduğu gibi, bilişsel gelişimine de önemli katkı koyar. Okul öncesi eğitim uygulamalarında serbest oyun saati, çocuğun kendi başına hayal gücünü kullanarak geliştirdiği oyunlara fırsatlar tanır. Dıştan müdahale olmadığından kendi yaratıcılıkları ortaya çıkar. Bu sürede deneyimlediği kazanımları, diğer yönergeli oyunlarda kullanarak kendi başına bağımsız davranmayı, keşetmeyi ve yeni ürünler yaratmayı geliştirir.

Aynı zamanda dramatize yani yönergeli oyunlarda, çocuklar canlandırmada alacakları rolleri için gerekli olan, akılda tutma, zamanı geldiğinde uygulama yapabilme gibi becerileri önceden deneyimleyerek eğitilmiş belleklerini kolayca kullanırlar. Eğitici drama, doğaçlama, rol oynama, zihinde canlandırma, öykü-olay canlandırma, dans draması, kukla draması, pandomim gibi tekniklerden yararlanır (Korkmaz, 2005).

Okul öncesi eğitimde de bir öğrenme yöntemi olarak kullanılan dramanın amacı, çocuğun öğrenme sürecinde aktif katılımcı olmasını, yaparak yaşayarak öğrenmesini, kendi başına karar almasını, yaratıcılığını ve sonucunda da üretmesini, başkaları ile olumlu ilşkiler geliştimesini, sosyal problem çözmesini, en önemlisi kendi farkındalığı ile mutlu olmasını sağlayarak gelişimini desteklemektir.

Çocuğun en temel ihtiyaçlarından biri olan oyun, onun yaşamı deneyimlediği ve keşfettiği en değerli aracıdır. Oyun içinde görülen, yaşamı canlandıran drama, oyunun temel bölümlerinden biridir. Çocukların hayal kurmaları yetşkininkinden farklı olup oldukça geniştir. Hayali arkdaşları olabildiği gibi nesneler ve eşyalar da onlar için bir arkadaş veya anneleri babaları olabilir. Hayali arkadaşları ile kendilerini ifade edebilme becerileri vardır (Kandır, 2003). Oyun, çocukların eğlenerek, hayal güçlerinin sınırsızlığı içinde keşiflerinin gerçekleştiği bir arenadır.

Drama, yetişkin tarafından yönlendirilir. Çocuk oyun içinde kendi doğaçlamasını gerçekleştirirken, bir sonraki anı bilmeden hayal gücü ve yaratıcılığını kullanarak duruma göre süreci oynarken, oynaması için başkalarına da etki eder. Oyundaki yansımalarda, çocuğun içinde bulunduğu zaman, yaşanılan aile ve okul yaşantısı, kendi iç dünyasının ve çevresel kültürün etkileri gibi izler görülebilir.

Drama, oyun içinde sosyal problemleri çözerken, hızlı düşünme, ani ve ortak kararlar alma, karşısındakini dinleme ve anlama, kendi duygu ve düşüncelerini, fikrini ifade etme, işbirliği yapma, bu etkileşim içindeyken de başkalarını, çevreyi, yeni kavram ve bakış açılarını farketme, öğrenme gibi sayısız kazanımları olan bir öğrenme yöntemidir.

Çocukların küçük yaşta empati kurma, eleştirel düşünme, müzakare etme becerilerilerini drama etkinlikleri ile beklenilenden daha hızlı kazandıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca yapılan bazı araştırmalarda, drama etkinlikleri sürecinde çocuklara kazandırılmak istenen davranışların, kalıcı etkisi olduğu görülmüştür.

Dramanın çeşitli teknikleri vardır. Bu teknikler, tanışma, ısınma çalışmaları, rol oynama, doğaçlama, öykü oluşturma ve dramatizasyondur.

Drama ve oyun birbiri içinde görülse de ikisinin birbirinden ayrı işlevsellikleri vardır. Oyun kendiliğinden oluşurken, zaman yetişkin tarafından yapılandırılabilmektedir. Ya da yarı yapılandırılmış oyunlar planlanarak çocukların erken adapte olmaları sağlanır. Dramada amaç ve hedefler öğretmen veya lider tarafından önceden belirlenir. Çocukların oyun esnasında dikkatleri ve enerjileri dramada da aynı etkiye sahiptir. Drama ve oyun arasında en temel fark, drama süreç odaklı iken, oyun ise başlar, gelişir ve sonuçlanır. Drama etkinliklerini yöneten bir lider vardır. Oyunda ise oyunu grubun içinde olan çocuk veya oyunun kuralına göre çocuklar yönetebilmektedir. Dramanın sonunda değerlendirmeler ve tartışmalar yapılır. Oyunda ise tartışma gibi değerlendirmeler yoktur.

Drama, içinde oyunu barındırdığı için okul öncesi dönemde çocuklar dramayı oyun olarak algılarlar. Bu nedenle çocuklar drama etkinliklerini diğer etkinliklere oranla daha çok tercih ederler. Çocuklar, dramada hayal ile gerçeği birarada kullanarak taklit becerileri geliştirirlerken bu süreçte oyunun sürekliliği devam eder (Ulutaş, 2011).

Dramanın, çocukların doğal dramatik oyunları olduğu bilinmektedir. Erken çocukluk döneminde doğal gelişen dramatik oyunları destekleyecek çevre koşulları ve eğitim programlarının geliştirilmesi ve sürekliliğin sağlanması, çocuklar için önemli kazançlar olacaktır. Dramanın içinde yer alan oyun sayesinde çocuk motive olurken, birçok olayı ve kavramı etkili bir şekilde öğrenir. Bu nedenle dramanın, çocuk için oyundan öte ayrı bir önemi vardır.

Oyun çağı olarak adlandırılan erken çocukluk döneminde oyun en önemli öğrenme aracıdır. Oyun, çocuğun kendi deneyimlemesi sonucu öğrenmelerin gerçekleştiği bir yöntemidir. Düşünülmeden, herhangi bir amaca ulaşmadan, zevk alma sürecini kapsayan bir etkinliktir. Oyun bilişsel gelişimin yansıması, sosyal becerilerin kazanıldığı bir ortamdır. Oyunun, çocuğu geliştirirken diğer yandan eğitici bir yönü vardır. Yetişkinler, çocukların oyunlarında içinde bulundukları duygusal durumları gözleyebilmekte, yetenekleri ve kişilikleri hakkında ipuçları edinmektedirler (Yavuzer, 2003).

Yaşamın her aşamasında var olan drama, içinde oyunu barındırdığı için çocukların veya yetişkinlerin eğlenebildiği ve öğrenmenin yaşandığı önemli bir eğitim aracıdır.

2.2.1. Yaratıcı Dramanın Tanımı ve Önemi

Yaratıcılık doğuştan gelen bir yetenektir. Bireyin var olan yeteneğini gösterebilmesi için çevre koşullarının yaratılması gerekir. Çocukluk çağının ilk döneminde çevreyi algılamaya çalışan bebek, duyuları vasıtası ile öğrenmeye başlar. Çocuğun yaratma alanı oyunudur. Bundan dolayıdır ki "oyun" keşiflerin yapılabileceği, yaratıcılığın geliştirebileceği en temel araçtır (Gönen, Şahin, Yükselen ve Tanju, 2006).

Yaratıcılık, kendiliğinden oluşmayan, çevre koşullarının sağladığı imkanlar ve tanınan özgürlük neticesinde ortaya çıkabilen ve gelişebilen bir süreçtir. Bu süreçte bireyin istekli oluşu ve ilgisi yaratıcılığın devamını sağlar. Yaratıcı bireyler, dilsel ve düşünsel olarak esnek ve özgürdürler. Hayal güçlerini sınırsızca kullanırlar. Bilinmeyene olan istek ve merakları sayesinde riski göze alabilir ve yeni şeyler üretebilirler (Argun, 2004).

Yaratıcı dramanın tanımı çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Yaratıcı dramadan söz edebilmek için en önemli bileşenlerini ortaya koymak gerekir. Yaratıcı dramanın oluşturulması için önce bir gruba ihtiyaç vardır. Bu grup çocuk veya yetişkin grubu olabilir. Grubun, etkinliği yapabileceği açık veya kapalı bir mekana, dramayı yönetecek donanımlı, tecrübeli, yeterli bir lidere/eğitmene ve canlandırmanın gerçekleşmesi için dramatik olguda bir düşünceye ihtiyaç vardır.

Yaratıcı drama etkinliklerinde katılımcıyı bir bütün olarak sarmalayan durumlar meydana gelmektedir. Duyular harekete geçerken beden ondan bağımsız değildir. Birey önce kendi ile harekete geçer, düşünceden harekete doğru yol alırken gözlemleme, işitme ve dokunsal eylemlerini içinde bulunduğu grup içerisinde kollektif olarak gerçekleştirme fırsatlarını bulur (Akyol, 2003).

Yaratıcı dramada, grup, lider, mekan ve düşünce bileşenlerine eklenebilecek birçok teknik bulunmktadır. Lider, grubun bir düşünceyi alarak onu farklı bir oluşuma götürebilmesi için doğaçlama ve rol oynama tekniklerini kullandırır. Yaratıcı drama lideri bu tekniklerle grubun düşüncesini, orada yaşanıyormuş gibi

yapma, -mış gibi çeşitli canlandırmaları yaptırarak geliştirmeleri ve sonuca ulaşmalarını sağlayacak planlamalar yapar ve uygular. Yaratıcı dramanın diğer bileşenlerini de, kullanılan teknikler, bireyin yaşantıları, her aşamada kullanılan oyun ve canlandırmalar oluşturmaktdır.

Bahsedilen verilerden yola çıkarak, yaratıcı drama, grubu oluşturan bireylerin yaşamsal deneyimlerinden edinilenlerle, bir düşüncenin ve amacın, rol oynama, doğaçlama ve tekniklerden yararlanılarak canlandırılmasıdır. Bu süreçler deneyimli bir liderin birlikteliğinde yürtülürken, kendiliğindenliğe, "şimdi ve burada" ilkesine, -mış gibi yapmaya dayalı olup, oyunun genel özelliklerinden yararlanmaktadır.

Henry Caldwel Cook, "Oyun Yolu" (The Play Way – 1917) başlıklı kitabında, eğitimde dramayla ilgili ilk görüşleri ortaya koyan kişilerden biridr. Dramayı tek tanım olarak belirtmeyen Cook, insanın doğasında var olan oyunu "yapmaya değer tek iş" olarak tanımlar. Çocukların oyun ve drama yolu ile duygularını, mimiklerini geliştirerek bir edebi eserin oynanmasında daha başarılı olacaklarını söyleyerek, oyunun önemini vurgular.

Brain Way, dramayı "yaşamın pratiği olarak tanımlarken, okulda uygulanan bir dersin ötesinde bireysel gelişim ile de ilgisi olduğundan bahseder. Tiyatro ve drama arasındaki farkı, tiyatronun metine birebir bağlı kalması, dramanın ise metinleri araç olarak kullanması olarak açıklar. Dramanın amacının oyuncu yetiştirmek olmadığını, eğitimde yaşamın bir pratiğini, yanılsamasını verdiğini belirtir. Yaratıcı drama, bir lider tarafından yönlendirilen, ön hazırlık istemeyen, doğaçlamaya dayalı, gösterimci olmayan sürece odaklı bir drama formudur.

Türkiye'de yaratıcı dramaya öncülük eden tiyatro sanatçısı, Tamer Levent'tir. Levent, yaratıcı dramanın, insanın her türlü eylemi sonucu edindiği durumlardan ibaret olduğunu söyler (Adıgüzel, 2015).

2.2.2. Eğitimde Yaratıcı Drama

Çocuk, yaratıcı düşünme yeteneğini kullanarak kendi potansiyelini oluşturur. Bu sayede karşılaştığı sorun ve problemleri çözebilmesi durumunda kendine olan güveni artar. Kendine güven duyan çocuklar sağlıklı bir birey olarak toplumda yer edinir ve sağlıklı psikolojiye sahip olmalarına temel oluşturur. Günümüzde çocuk

eğitiminde yaratıcı düşünce merkeze alınmaya başlanmış olup yeteneğin gelişmesi için hangi koşulların ortaya konulması ile ilgili farklı görüşler vardır (Önder, 2003).

Eğitim ve öğretim kavramları birbirini destekleyen, bir yandan da farklı iki kavramdır. Eğitim bireyde istendik davranış değişikliğidir. Öğretim ise, herhangi bir amaca yönelik bilgi vererek öğrenmeyi sağlar. Eğitim ve öğretimde de birtakım teknik ve yöntemler kullanılır. Bu yöntemlerden bazıları öğretmen merkezli olup, bilgiyi öğrencilere sözel olarak anlatma, gösterme ve uygulatma, soru-cevap, örnek olay üzerinden anlatma, beyin fırtınası, yaratıcı drama ve rol yapma gibi eğitim yöntemleridir.

Drama, bireyin kendi yaşamından var olan birikimleri ile devam eden yolculuğunda her yeni bir oluşumu gerçekleştirdiği eylemin kendisidir. Yaşayarak öğrenmeyi anlamlandıran bireyin sürekli eylem içinde olmasıdır. Kişinin doğal olarak kendini bağımsız ifade etme şeklidir. İnsanlar sosyal yaşamlarında sürekli çevre ve diğer kişlerle etkileşim içindedirler. Kişiler gerek iş gerekse aile veya diğer ortamlarda dramatik teknikleri kullanarak problemlerini çözerler veya iletişimlerini bu yolla sağlarlar. Hiç planlanmayan bir durum ile karşı karşıya kaldıklarında doğaçlama bir yol izleyerek o durum ve konuya bir oluşum getirirler. Örneğin bir toplantıda beklenmedik bir soru sorulduğunda vereceğiniz tepki, teselli etmek istediğiniz bir arkadaşınıza karşı tutumunuz, yaptığınız bir hatayı düzeltme eylemi ve buna benzer olaylar, doğal süreçte dramatize etmedir (Aytaş, 2013).

Yaratıcı drama, eğitimde yaratıcı drama ve eğitsel drama ayrı yazılan kavramlar gibi görülse de hepsi aynı nitelik ve amaca hizmet etmekte olan kavramlardır. Eğitimde drama ve yaratıcı drama, eğitsel nitelikte planlandığı zaman içinde doğaçlama, rol oynama, hikaye oluşturma, rol içinde yazma gibi tiyatro tekniklerini kullanır. Dramada bir metne veya verilen bir karakterin rolü oynanması beklenirken, yaratıcı dramanın önünde olan yaratıcı kelimesi, dramada kişi herhangi bir yazılı metni değil, kendi yaşantısı, deneyimleri ve kendi düşünceleri çerçevesinde canlandırmalarını tasarlar. Tiyatroda ise kişiler, kendi yaşamlarından bir şey katmadan, verilen yazılı metne bağlı kalarak rollerini oynarlar.

Eğitimde drama ve yaratıcı dramanın temel amaçları, bireyin tüm devinişsel, duyuşsal ve bilişsel alanlarını geliştirmektir. Her eylemin sürecinde kazandırılmak istenen davranışlar vardır. Bu da gösteriyor ki tüm drama etkinliklerinin

eğitici/eğitsel yönü mutlaka mevcuttur. Eğitsel drama ve yaratıcı drama alt teknikleri kullanan bir yöntemdir. Yöntem, bir amaca veya bir sonuca ulaşmak için belirli bir plana göre izlenen yoldur. Yöntemde kullanılan doğaçlama, rol oynama, rol içinde yazma, öğretmenin role girmesi, donuk imge, bilinç koridoru vb. teknikler de öğretme yöntemini uygulamaya koyma şeklidir.

Eğitimde yaratıcı dramada, herhangi bir amaç veya bir düşünce, dramada işlenecek konuyu kapsar. Başlıca doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak, grubu oluşturan bireylerin tecrübelerini ortaya koyarak canlandırma yapmasıdır. Dramada oyunun işlevsellği ön planda olup, deneyimli drama lider/öğretmenin ve uygun mekanın sağlanması önemlidir. Bu süreç, yaratıcı drama ve eğitsel drama-eğitici drama, eğitimde drama veya eğitimde yaratıcı drama için de geçerli ve aynısıdır (Adıgüzel, 2015).

Çocuk ilk öğrenimlerini kendi kendine geliştirdiği oyunlarda sağlar. Çocuğun yaşam becerilerini kazandığı eyleme dayalı oyun; yaratıcı dramanın en temel öğelerinden birini oluşturmaktadır. Vygotsky'nin sosyal yapılandırma kuramına göre, öğrenme çabası içinde olan bireyler, yaşadıkları herhangi bir problemi yönetmeyi veya çözmeyi tek başlarına yaparken, bazen de başkaları ile çözmek zorunda kalabilecekleri problemlerle karşılaşırlar.

Yeşilyaprak (2010), çocuğun, öğrenme konusu ile birebir etkileşimde olmasının önemli bir durum iken, yetişkinin kılavuzluk rolünün, gelişim alanının içselleştirilmesi ve özümsenmesi açısından, önemli olduğuna vurgu yapmaktadır. Klavuzlamanın bilginin direk aktarılması olduğunu değil, sorular, ipuçları ile öğretilmek istenen konunun temelinin ve ilkelerinin öğrenilmesine yardım etmek olduğunu belirtir. Tam da bu bağlamda, yaratıcı drama etkinlikleri bu yaklaşımdan destek almaktadır.

Yaratıcı dramanın eğitimde kullanılmasının önemi, önceden öğrenilenlerin, farklı bakış açıları ile yeniden gözden geçirilmesini ve tekrardan yapılandırılmasını sağlamasıdır. Yaratıcı dramanın tüm eğitim alanlarında etkin olarak kullanılması için bu konuda gelişim ihtiyacı duyan öğretmen ve öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

Eğitimde yaratıcı drama, çocuğun aktif olduğu oyunların bütünüdür. Çocuğun kendisinin ve grubun etkileşimi sonucunda birçok beceri ve kazanımlar gelişir.

Çocuk zihinsel kapasitesini geliştirirken, benlik kavramı olgunlaşır. Hayal gücü ve yaratıcılığı birlikte işlemeye başlar. Bağımsız hareket etmeyi öğrenir ve kararlar alır. Duygularının farkındalığı ile düşüncelerini ortya koymanın zaferini yaşar. Adalet duygusu gelişen çocuk demokrasi eğitimine destek olur. Sosyal yaşamında çevresi ile olumlu ilişkilerini güçlendirir ve geliştirir. Çocukların doğa ile ilişkilerinin küçük yaşlarda gelişmesi empati kurmaları açısından çok önemlidir. Yaratıcı drama eğitimi, sadece insan ilişkilerini değil içinde yaşadığımız evreni de kapsayan ve içine alan bir eğitim yaklaşımıdır (Çetingöz, 2012).

Okul öncesi eğitimde yapılan yaratıcı drama çalışmalarında eleştirel düşünme becerisinin kazandırılması önemli hedeflerden bir tanesidir. Eleştirel düşünmenin tanımı, akıl yürüterek, farklı şekillerde oluşumlar elde edebilme becerisidir. Yaratıcı drama uygulamalarında, süreç içinde gelişen olayların, oyunların ve diğer tekniklerde yapılan tüm etkinliklerin, çocukların aktif katılımlarının, olayları analiz ederek işlemenin ve mutlaka değerlendirmelerin olduğu süreçler yaşanır. Bu eğitim yöntemi ile çocuklar, farkında olmadan eleştirel düşünme becerilerini geliştirirler.

Yaratıcı düşünme, bilinenden farklı biçimde ortaya konulan, geliştirilen ve yeni bir oluşumun ortaya çıkmasını sağlayan bir düşünme biçimidir. Yaratıcı düşünme süreci, önceden bildiğimiz tüm bilgilerin zihnimizde harmanlanarak yeni bir şeyi yakalamaya yönelik, bilinmeyene doğru yapılan heyecanlı bir yolculuktur. Yaratıcı dramada lider, çocuklar için iyi hazırlanmış sosyal olay veya sosyal problemlerle süreci aktif tutarak yönlendirmelerde bulunursa, çocuklar kendi keşiflerini gerçekleştirme fırsatları bulurlar. Böylelikle, zihnin bu şekilde işlemesine, yeni ve farklı ürünlerin ortaya çıkmasına olanak sağlanmış olur (Akbaba ve Kaya, 2015).

Bir diğer araştırmacı olan Yassa, yaratıcı drama eğitiminin çocukların duygusal gelişimlerine fırsat yaratan bir etkinlik olduğundan ve bunun özgüven kazanımlarına etkisinden bahseder. Ayrıca, öğrenciler grup içinde kendi haklarına sahip çıkarak, empati geliştirmeleri ve grubun farklı düşüncelerini algılayabilmeleri gibi beceriler kazanmaktadırlar. Bynum ve Jackson, sosyal etkileşimler barındıran yaratıcı dramanın, çocukluk döneminde rastlanan, duygusal ve davranış bozukluğu yaşayan bireylerde olumlu davranışların edinilmesine katkı sağladığını ortaya koymuşlardır (Arslan, Erbay ve Saygın, 2010).

Yaratıcı drama, okul çağındaki çocukların konuşma ve dinleme becerilerinin desteklenmesine, iletişim becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olurken, ilkokul çağı çocuklarının sözlü iletişim, dinleme ve sözsüz iletişim becerilerini ileri düzeyde geliştirmektedir. İletişim kurmak için iyi bir dinleyici olmanın temel koşullarından biri de iletişim kurulan kişi veya kişilerin sadece söylediklerini değil, eli, kolu ve yüzünü de "duymak"tır. İletişim, yüz ifadeleri yani duygu ifadeleri, vücut hareketleri ve sesin tonu ile de kurulabilir (Yavuzer, 1996).

Yaratıcı drama uygulamaları sürecinde sosyal becerilerin gelişmesi için çeşitli iletişim teknikleri kullanılmaktadır. Yapısal olarak drama, grup dinamiği çerçevesinde yakın temas ve ilişkiler zinciridir. Kişiler tiyatro tekniklerini de kullanarak sözlü, sözsüz iletişim eyleminde bulunurlar. İçinde bulundukları durum karşısında, çeşitli duyguların çatışmaları ile yaşamın o anda canlandırmasını sağlarlar. -Mış gibi olan doğaçlama kurgularda bireyler, birbirleri ile olmak zorunda kaldığı iletişimde kendi buluşlarını gerçekleştirler (Aslan, Erbay ve Saygın, 2010).

2.2.3. Yaratıcı Dramanın Belirgin Özellikleri ve Bileşenleri

Yaratıcı dramanın temel özelliklerini oluşturan bileşenleri veya öğeleri bulunmaktadır. Yaratıcı drama bir "*grup*" etkinliğidir. Katılımcıların gönüllülüğü ve aktif katılımı esastır. Yaratıcı drama lideri ya da eğitmenin yönlendirmesi ile kişi, konuyu grup içinde etkileşim yolu ile yaşayarak ve denemelerle öğrenir.

Yaratıcı dramada diğer öğe de "*katılımcılardır*". Katılımcıların tecrübelerini ortaya koymaları ile süreç gelişir. Genel bir sorun, grup bireyleri ve kendi bireysel tecrübelerin ortaya konulmasıyla çözülmeye çalışılır. Katılımcı, bu arada, başka bir yaşantıya dayalı öğrenmeyi bu süreçte aynı anda algılar. Yaratıcı drama sürecinde, bireyin yaşantıları, gerçek ve kurgu arasında oyun yolu ile beslenerek devam eder. Katılımcıları yaratıcı drama süresince heycanlandıran ve eğlendiren dinamikler; oyunlar, yarışmalar, farklı gerilim durumlarında özgürce hareket etmeleri, yaratmaları ve -mış gibi yapmalarıdır. Etkinliğin dinamizmi, oyun grubunu oluşturan bireylerin katılımlarının gönüllülüğü esasına dayanmaktadır (Tuluk, 2006).

Yaratıcı drama, "c*anlandırma"ya,* -mış gibi yapmaya, kurguya, kendiliğindenliğe, doğaçlamaya ve rol almaya dayalıdır. Yaratıcı dramada, canlandırma ve rol oynama süreçlerinde birey yani katılımcı, gündelik yaşamda karşılaşabileceği sorunların çözümünde deneyim kazanma fırsatı bulur ve gerçek

yaşamda, içinde olacağı sonuçları yaşamadan öğrenebilir. Bu deneyimlemelerde, gerek oyuncu olarak grekse izleyici olarak farklı bakış açıları keşfeder. Yaratıcı dramada, grup içinde aktif oyuncularla izleyici konumundaki katılımcılar – iç izleyiciler – bulunur. İzleyiciler tüm oluşumun merkezinde yer alırlar. Yaratıcı dramada oluşumlar ilk ve tektir. O an yaratılmıştırlar.

Yaratıcı drama etkinileri "*Şimdi ve Burada*" olgusu ile yapılır. Herhangi bir olayı, düşünceyi yeniden yapılandırmak için yapılan drama çalışmalarında, aktarılmak istenenler "şimdi" ve "burada" geçer. Drama esnasında yaşanılan bir problem veya çatışma o an çözümlenir. Durum o an oluşur ve akabinde çözüm bulunacak arayışa gidilir. Katılımcıların o an durum karşısındaki duygu ve düşünceleri önemlidir. Bu nedenle her şey atölye kapsamında oluşur ve çözümlenir.

Yaratıcı drama, *sonuç değil süreç odaklıdır*. Öğrenmenin yaşantıya ve deneyimlemeye bağlı en etkili yöntem oduğunu savunan görüşe göre, oyun ve yaratıcı drama en etkili öğrenme yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaratıcı drama atölyesinde, grup birliğine dayalı, dayanışmanın olduğu, birlikte hareket edilen, paylaşımcı olunan, adaletli ve demokrasinin etkin olduğu, bireysel özelliklere göre farkındalığın oluşturulduğu bir ortam sağlanırken, baskın ve içe kapanık bireylerin tutum ve davranışları gözlemlenerek, bu tutum ve davranışların geliştirilmesine katkı konur. Atölyenin sonunda çıkan ürünler değil, süreç içinde yaşanılan tecrübe ve edilen kazanımlar değerlidir.

Yaratıcı dramanın önemli bir öğesi de "*eğitmen/lider"dir.* Drama eğitmeni/lideri, yaratıcı drama alanını bilen, yaratıcı drama planı yapabilen ve uygulayabilen, gerekli pedagojik formasyona sahip nitelikte olan kişidir.

Drama liderinin, meslek formasyonu olan, psikoloji, gelişim psikolojisi ve pedagojisine sahip, sanat dallarının birçok alanında; müzik, tiyatro ve plastik sanatlar vb. konusunda bilgili ve gereken eğitimi almış bir kişi olması gerekmektedir. Lider, sosyal-duygusal becerileri gelişmiş, demokratik iklim sağlayabilecek yeterlilikte ve güven verici olmalıdır (Tuluk, 2004).

Yaratıcı drama çalışmaları, alanın gerektirdiği kurallara uyan "*herkesle*" yapılabilir. Yaratıcı drama etkinlik atölyelerine, farklı gelişen bireyler, engeli olan bireyler, çocuklar ve farklı yaşlarda kişiler katılabilirler. Yaratıcı drama alanının katılım kurallarına uymayı kabul edecek, kişisel tabulardan uzak, oyun ve

doğaçlamalarda rahat rol alabilecek görüşte ve algıda olan kişiler katılımcı olabilirler. Yaratıcı drama, birlikteliğe önem veren, yetişkin kişilerde olması gereken evrensel değerleri benimsemiş, kadın-erkek cinsiyet ayrımı yapmayan, doğaya ve çevreye duyarlı katılımcı yetiştirmeyi hedefler.

Yaratıcı drama, eğitim ve tiyatro ile yakından beslenen, "*disiplinler arası çalışan bir alandır".* Sosyal bilim alanları, sanat eğitimi ve bilimleri, temel psikoloji, sosyoloji, felsefe alanları ve gelişim psikolojisi, program geliştirme, öğretim ilke ve yöntemleri, ölçme değerlendirme, tüm sanat alanları, tiyatro, tiyatro tarihi, tiyatro kuramları, oyunculuk, dramaturji ve sahne gibi alanlar, yaratıcı drama alanının yapılandırılmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde önemli yerleri olan alanlardır.

Yaratıcı drama bir öğrenme yöntemi olup, tiyatronun tekniklerinden yararlanırken, tiyatro alanında ise oyuncuların farklı anlatım becerileri geliştirmeleri için kullanılan bir eğitim aracı olarak değerlendirilebilir. Yaratıcı drama sürecinde önceden tasarlanan öğeler, katılımcıların doğaçlamaları, rol oynama süreçleri tasarlandğı gibi gelişmeyebilir. Tiyatroda ise süreç, yönetmenin tasarladığı gibi gelişir ve sonlanır. Yaratıcı drama için yazılı bir metne uygun süreç oluşturma zorunluluğu yoktur. Zaten hazırlanmış yazılı metin, yaratıcı dramanın doğasına ters düşer. Yaratıcı dramada, yazılı metin üzerinden uygulanmadığı gibi metinden yararlanarak, örneğin, bir hikayenin içinden bir cümle seçerek, doğaçlama veya rol oyunu geliştirilebilir.

Yaratıcı drama çalışmalarında diğer bir önemli öğe de *mekandır*. Kullanılan mekanlar, etkinlik kriterlerine uygun olarak yapılandırılan alanlardır. Yaratıcı dramada gerekli olan mekan niteliği; çocukların kendini rahat ve güvende hissedeceği, iyi hazırlanmış bir çevre ve çalışmayı yönetecek olan liderin/öğretmenin alandan deneyimli olmasıdır. Gerekli koşullar yaratıldıktan sonra drama, sınıfta, bahçede, müzede, parkta ve doğada da yapılabilmektedir.

Yaratıcı Drama "oyun"un her çeşitinden yararlanmaktadır. Drama, oyunun -mış gibi yapma, kurallar çerçevesinde özgür davranma, çatışmalı durumlar, yarışmalar, dramatik olaylar, rollere girme ve eğlenceliliği gibi özelliklerinden faydalanır.

Dramada, daha çok insandan insana etkileşim vardır. Oyun içinde yaşanılan süreçlerdeki durumlar gerçek yaşantılardan yola çıkar ve farklı boyutlara ulaşır. Farklı boyutlara ulaşması yaratıcı dramanın amacına ulaşması anlamına gelmektedir. Gerçek yaşamdan etkilenen süreçler, olaylar ve durumlar doğaçlama yolu ile özgürce farklı boyutlara taşınabilmektedir. Bu hem yaratıcılığı geliştirir hem de tekdüzeliği ortadan kaldırır (Tuluk, 2006).

Yaratıcı dramada, katılımcılardan "*oyunculuk becerisi*" aranmaz. Dramada süreç içinde katılımcının kendine özgü yaşantısı ve deneyimlerini ortaya koyacak bir oyunculuk beklenir. Katılımcı üstlendiği rolü içselleştirerek rolünü oynar. Yaratıcı dramada ısınma oyunları, adından da anlaşılacağı gibi, başlangıçta katılımcıların kaynaşması ve sürece motive olmaları için yapılır. Sonraki süreçlerde, iletişim ve etkileşim başlarken mutlaka dramatik kurgular ve doğaçlamaya dayalı canlandırmalar yapılmalıdır. Dramadaki canlandırmalar, gerçek yaşantılardan kurgusal, hayali dünyalar oluşturma sürecini oluşturur.

Yaratıcı dramanın, yöntem olarak bir araç, ders olarak da bir amaç gibi farklı kullanım şekilleri vardır. Yöntem, amaçlara ulaşmak için kullanılan bir araç veya bir yol olarak tanımlanabilir. Örneğin, yaratıcı drama, müze eğitimi için bir araç olurken, bağımsız bir ders olarak seçilmesi de yöntem, "amaç" olabilmektedir.

Yaratıcı drama çalışmaları öncelikle yapılandırılır. Bu yapılandırma, "*sistematik*" olarak belirli aşamaları içermektedir. Bu aşamalar, öğrenme, öğretme sürecinde olan kurallara göre düzenlenir ve gerçekleşir. Yaratıcı dramada, okul öncesinden başlayarak yetişkinlik çağlarına kadar her birey, etkinliklerden birçok önemli değerleri ve öğrenmeleri gerçekleştirebilir. Yaratıcı drama etkinlikleri, yaş gruplarına ve katılımcıların gereksinimlerine göre planlanmasına ve uygulanmasına dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur. Hangi yaşta olursa olsun temel değerlerin kazanılması yaratıcı drama ile mümkündür. Bu değerler; iletişim becerilerinin geliştirilmesi, hayal gücünün ve yaratıcılığın kullanabilmesi, bireyin kendi beceri ve isteklerini farketmesi, özgüven duygusunun gelişmesi, hem kendini hem de başkalarını kabul etmesi, empati geliştirmesi, işbirlikçi olabilmesi, başkalarından bağımsız olması, özgür davranabilmesi, düşünebilmesi ve karar verebilmesi, çevreye karşı sosyal duyarlılık gösterebilmesi gibi değerlerdir.

Yapılandırılan yaratıcı drama etkinliğinde, belirli bir sistem içinde, ısınma ile katılımcıların çalışmaya konsantre olmaları sağlanır. Daha sonraki aşamalar dramatik oyunlar, konuya odaklanma ve final gibi süreçlerle sürdürülür. Bu sistematik sürecin birbirini etkileyerek ve destekleyerek yürütülmesi lider tarafından yapılır. Katılımcıların önceden gözledikleri ve yaşadıkları olaylar, canlandırmalar için başlama noktası olmaktadır. Önemli olan daha sonraki süreçlerde doğaçlama ve hayal gücü ile farklı yapılara ve çözümlemelere gidilebilmesidir.

Yetişkin, çocukların sorularına cevap vermek yerine, onların kendi soru ve problemleri karşısında kendi çözümlerini bulmalarına fırsat verecek zaman vermelidir. Gerekirse ipuçları ile yönlendirebilir (Yavuzer, 1996).

Yaratıcı drama bir grup etkinliği olup, bireyi grup içinde taşıyan ve sosyal bir ortamda kendi yaşantısından başlayarak, yaşamı yeniden kurgulamasını ve kendine bir şeyler katabilmesini amaçlar.

Yaratıcı drama, bireyi tedavi eden, bireyin özeline odaklanan bir alan olmayıp psikodrama ile karıştırılmaması gereken bir öğrenme-öğretme yöntemidir. Ancak psikodrama uygulayan uzmanlar ve ilgili çalışmalar, yaratıcı dramanın bazı tekniklerini kullanmaktadırlar. Bunlar, ısınma çalışmaları, oyunlar ve canlandırmalar gibi tekniklerdir (Adıgüzel, 2015).

2.2.4. Yaratıcı Dramanın Genel Amaçları

Yaratıcı drama, çocuktan yetişkine doğru her bireyin etkin olarak katılabileceği kişisel, gelişimsel ve bütüncül olarak eğitsel bir yöntemdir. Yaratıcı dramanın amacı, canlandırmalar ile gerçek yaşamdan yapılandırılan yaşam ilişkisinde gel gitler ile yeniden farklı öğrenmeler, tecrübeler ve yeni oluşumlar içerisinde, yaratıcı eylemlere yönelen, kendi kendine yeterli olabilen, öz farkındalığını keşfeden, sosyal çevresi ile ilişkilerini her koşulda yeniden düzenleyebilen, imgesel düşünme becerisi geliştiren, görsel ve estetik algısını geliştiren, adaleti içine sindiren, demokrasi bilincini geliştiren bireylerin yetişmesine katkıda bulunmak ve bireysel değerlerin toplumsallaşmasına katkı koyarak, bireylerin yetişmesine farklı bir yöntemle fırsat yaratmaktır.

Yaratıcı dramanın eğitsel amacı, bir metnin, bir kavramın, herhangi bir ders konusunun en iyi şekide anlaşılması, bireyin veya grubun bunları özümseyerek

içselleştirmesi, yaşantıya dönüştürerek değerlendirmesi ve dışa yansıtmasıdır. Yaratıcı drama, eğitim programlarının geliştirilmesine ve çıkan sorunların çözümlenmesine etkili olabilmektedir (Adıgüzel, 2015).

Dramada iki yaklaşım vardır. Biri öğretim yöntemi diğeri ise disiplindir, Drama bir öğretim yöntemi olarak birçok farklı alanda kullanılmaktadır. Bu alanlardan bir tanesi de çocuk müzelerinde yapılan eğitimdir. Çocuklar geçmiş yaşamı o dönem kostümleri ile anlamaya çalışır. Rol içinde yapılan canlandırmalarda gerçeği öğrenirler. Dramanın içinde yer alan ısınma oyunları ile eğlenceli ve zevkli bir öğrenme süreci başlar. Müzede yapılan drama, empatiyi geliştirirken, kullanılan tekniklerle öğrenmede kolaylaştırıcılık sağlanır. Bir yandan estetik bakış açısı gelişirken, çocukların öğrenme isteğini coşturan eğlenceli bir ortam yaratılır. Dramada empatiye katkısı olan doğaçlama, rol oynama, sıcak sandalye ve rol içinde sorgulma gibi teknikler vardır (San, 2012).

2.3. Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Dramanın Önemi

Okul öncesi dönem duyuların gelişmesi ile öğrenmelerin gerçekleştiği en hassas gelişim dönemidir. Çocuk yaşayarak, yaparak kendi deneyimleri sonucu edindiği bir öğrenmeyi diğer bir başka öğrenmesinde basamak olarak kullanır. Her çocuğun deneyimi, kendine özgü bir nitelik barındırır. Yetişkin tarafından müdahale edilmediğinde çocuk kendi yaratıcılığını kullanarak hedefine ulaşmaya çalışır. Tam da bu bağlamda yaratıcı drama, çocukların gelişimine ve yaratıcılıklarının ortaya çıkmasına olanak sağlayan bir öğretim yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaratıcı dramanın sürecinde, birey yaşantısından yola çıkar ve deneyimleri ile yeni şeyleri üretmeyi sürdürür.

Çocuk grup içinde, çeşitli etkileşimlerle gelişim alanlarına tesir eden öğrenmeleri birebir yaşayarak kendini, var olan hızında ve özünde geliştirir (Işık ve Adıgüzel, 2013). Okul öncesi çocuğunun her deneyimi tıpkı yaratıcı dramadaki gibi tek ve kendine özgüdür. Erken çocukluk döneminde öğrenmenin temel öngörüsü olan duyuların eğitilmesi, ayrıca sanat eğitimi için de geçerlidir. Bu nedenle okul öncesinde uygulanan ve içerisinde sanat eğitimini barındıran yaratıcı drama bu dönem için önemli bir eğitim yaklaşımdır.

Okul öncesi eğitim dönemi yaşam becerilerinin deneyimleyerek kazanıldığı temel eğitim dönemidir. Çocukların bilişsel, psikomotor, sosyal –duygusal alanlarda

gelişimlerinin ilerlediği ve dilin geliştiği bu dönemde, çocukların kendi deneyimlerine fırsat vererek, yaratıcılıklarını desteklemek önemli bir yaklaşımdır. Yaratıcı dramada çocuklar, duygularını, düşüncelerini ve yeteneklerini farkedebilmektedirler. Bu süreçte kazanılan bilgiler deneyimlenerek kazanıldığı için kalıcı öğrenmelerdir. Okul öncesinde hedeflenen kazanımlar; kendine güven duyma, sosyal duygusal problem çözebilme, empati geliştirme, kendini ifade etme, işbirlikçi, paylaşımcı ve eleştirel düşünme becerilerini oluşturmaktadır. Bu nedenle yaratıcı drama bu kazanımlara ulaşmayı destekleyen güçlü bir eğitim yöntemi olarak algılanır. Çocuklar, yaratıcı drama etkinliklerinde oyun aracılığı ile eğlenerek en yüksek mertebede kalıcı öğrenmelerini gerçekleştirme fırsatı bulurlar (Canyaşar, Aral, 2011).

Öğrenmek daha doğrusu öğretmek için kurgulanan klasik, tekdüze belirlenmiş eğitim sistemlerini, "öğrenen bireye ne kadar yararlı oluyor" gibi söylemlerle eleştirirken, yerine koymak istediğimiz, eğitimin tek bir yöntemle olamayacağı ve yaşayarak, deneyerek, edindiğimiz tecrübelerin sonucunda kalıcı öğrenmelerin olabileceği farklı öğrenme yöntemlerinin var olduğudur. Bu yaklaşımlara baktığımız zaman yaratıcı dramanın eğitimde uygulanmasının yararları ile karşılaşıyoruz. Yaratıcı dramada amaç ezberci yaklaşımın aksine, bireyin duyularını, duygularını bir oyun çerçevesinde eğiterek geliştirmek, geliştirirken kalıcı bilgi ve davranışları kazandırabilmektedir (Öztürk, 2001).

Yaşamın temel eğitim dönemi olan okul öncesi eğitimin çocuğun faydası açısından değerlendirildiğinde, yaşayarak öğrenme olgusunu içinde barındıran; bakmak, dokunmak, işitmek, ses çıkarmak, hareket etmek, iletişim içinde olmak, taklit etmek, etkileşimde bulunmak, özdeşim kurmak beden ve duyuları ile ilişkiler geliştiren tüm devinimler, yaşamın öğrenilmeye başlandığı süreçlerde en doğal bir biçimde başlar. Okul öncesi çocuğunun her hareketi her sözcüğü, tepkileri ve yaşantıyı sürdürmesi spontane ve aniden gelişen yaratmaların sonucudur. Yaratıcılığın en belirgin çağında, yaratıcı drama eğitimi uygulamaları, okul öncesi çocuğunun tam da bu bağlamda, var olan oyunsal süreçlerinde uygulanacak etkin bir öğrenme yaklaşımıdır.

Günümüzde eğitime bakış açıları ve anlayışı, sadece okuldaki öğrenmelerle eğitimin yeterli ve etkili olmadığı ve farklı eğitim yöntemlerinin etkilerinin üzerinde

gelişmektedir. Bir grup çalışması olan yaratıcı drama, içinde hareket barındıran eylemlerin oluşabileceği devinimsel süreçlerle, bilişsel öğrenmelerin temelinde hareketle yeni bilişsel kurguların oluşmasına fırsat veren, oyun dünyasında, gerçek yaşamla hayali yaşam arasında yeni kurgular oluşturan, deneyimleme ve kalıcı öğrenmeler bütünüdür. Yaratıcı dramanın hedefleri gerek bireysel yetilerin kazanımı olan; dil becerilerinin gelişimini, yaratıcılığın ve estetik gelişimin sağlanmasını, kendine güven duymayı ve tek başına karar alabilmeyi, eleştirel düşünebilmeyi, eleştiri kabul edebilmeyi, sosyal beceriler kazanmayı, biz olgusu ile hareket etmeyi, işbirliği ve müzakere sürecine katılabilme becerilerini desteklemek, toplumsal yaşam boyutunda ise; başkalarının varlığına tahammül etme, saygı duyma, sırasını bekleme, dinleme, nezaket kurallarını gerekli yerlerde kullanma, kendini başkalarının yerine koyarak empati kurma, karşılaştığı sosyal problemleri çözebilme, bireyler arasındaki farklılıkları kabullenme, takdir etme, karşılaştığı hoşgörü ve yardımlara minnet duyabilmektir. Her yaşta uygulanan yaratıcı drama etkinlikleri, okul öncesi dönemde kazandırılmak istenen hedeflere ulaşmanın, doğal, aktif, yaratıcı ve heyecanlı bir serüvenidir (Üstündağ, 1998). Yaratıcı drama, sosyal yaşamın kollektif bir yaşam olduğu düşünülürse, yaşam içinde yani yaratıcı drama süreçlerinde ve oyunsu kurgularda, katılımcıların yaşamı ve olayları yeniden kurgulayarak edindiği gerçek kazanımlar olarak kabul edilir.

2.4. Hizmet içi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitimde Hizmet İçi Eğitimin Önemi

Hizmet içi eğitim, herhangi bir meslekten kişi veya kişilerin göreve gelmesinden, ayrılmasına kadar geçen süreçte yaptığı işe göre ve/veya işine ek olarak yeni sorumlulukların eklenmesi ile ilişkili gereksinim duyduğu bilgi ve becerilerini geliştirmek, kişisel veya kurumsal zorunluluk çerçevesinde aldığı eğitimlerin tümünü kapsar (Demirci, 2011).

Hizmet içi eğitimin tanımı farklı şekillerde yapılmaktadır. Genel olarak hizmet içi eğitim, kişinin işe başlama tarihinden çalışma sürecini kapsayan zaman diliminde, yaptığı iş/görev ile ilintili mesleki performansının verimliliğinin gelişimi ve devamlılığını sağlayacak gerekli beceri ve bilgileri kazandırmak adına yapılan eğitimdir. Her meslekte olduğu gibi yapılan işin verimliliği açısından hizmet içi eğitimlerin sistemli bir şekilde yapılması önemlidir. Toplumların geleceğinin değişen yeni gelişmelere göre düzenlenmesi önemli bir konudur. Gelişmekte olan dünya

ülkeleri, ülke kalkınmasını sağlamak için nitelikli insan yetiştirmeye yönelik eğitim politikaları oluşturmaktadırlar. Bu nedenle eğitim sisteminde en etkili kişi olan öğretmenin yetiştirilmesi ve hizmet içi eğitimlerinin sistematik bir düzende yapılması kaçınılmazdır.

Bazı ülkelerde öğretmenlere yönelik yapılan hizmet içi eğitimlerden örnek verilecek olunursa, Fransa, Almanya ve Japonya'da hizmet içi eğitimler yasal olarak zorunlu tutulmaktadır. İngiltere'de ise işe başlarken sözleşme gereği kurslara katılma şartı konulur. Danimarka'da işe başlamadan önce hizmet içi eğitimlere katılma zorunluluğu konulur. Amerika Birleşik Devletleri'nde sertifika yenilemek zorunluluğu vardır. Avusturalya'da terfi etmek için mutlaka hizmet içi eğitimlere katılma kriterleri aranır. Türkiye'de ise isteğe bağlı olunan ve zorunluluğun söz konusu olduğu hizmet içi eğitimler vardır (Serin ve Korkmaz, 2014).

2.4.1. Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Dramada Hizmet İçi Eğitimlerin Önemi

Okul öncesi eğitimin genel olarak amacı; eğitim kurumu, aile ve öğretmenin birlikte hareketle çocuğu, gelişim alanlarında en etkili bir şekilde yaşama hazırlamasıdır. Okul öncesi dönem, çocukların kişiliğinin temelini oluşturan hassas bir dönemdir. Bu nedenle çocuğun kişiliğinin şekilleneceği bu dönemde öğretmenin, alandaki yeterliliği, gelişen ve değişen yaşantılara göre kendini geliştirmesi önemli bir hususdur. Ailesinin bakımından sonra okul yaşamına başlayan çocuğun tüm gelişim alanlarından sorumlu olan öğremenin sadece alan bilgisi değil kendi kişisel gelişimi için gerekli olan eğitim ihtiyaçlarının ve diğer gereksinimlerinin de farkındalığı sağlanmalıdır.

Her geçen gün okul öncesi eğitimin önemi ve bu süreçte temel davranış kazanımlarının nasıl, ne şekilde kazandırılacağı konusunda gerek eğitim sistemleri, eğitim programları ve uygulamalarındaki yöntemler tartışılmakta ve yeni düzenlemeler oluşturulmaya çalışılmaktadır. Günümüz dünyasında veya toplumsal düzeyde hızla yaşanan değişimlerin, çocuk hakları, insan hakları, demokrasi kültürü, eşitlik, adalet ve doğa bilinci gibi kazanımların çocuklara aktarılabilmesi ancak bu kavramları benimsemiş, kendi yaşamında sosyal-duygusal olarak kendini gerçekleştirmiş, mutlu ve heyecanlı öğretmenlerin yetiştirilmesi ve geliştirilmesi ile mümkün olabilecektir. Özellikle çocuğun eğitiminden sorumlu olan öğretmenin, hem

mesleki hem de kişisel gereksinimleri için hizmet içi eğitimlerin, belirlenen ihtiyaçlara göre düzenlenmesi ve sürekliliği önemlidir. (Öztürk ve Deniz, 2008).

Yaşanılan çağda, toplumsal ve evrensel değişimler ve gelişmeler sosyal yaşamı ve insanları çeşitli yönlerden etkilemektedir. Bireyler toplumsal yaşam içinde var olmaları ve yaşamlarını sürdürebilmeleri için mutlaka bir uğraşa yani gelir getirecek bir işe ihtiyaç duyarlar. Bireyin, mesleğinin veya yaptığı işin sorumluluklarını yerine getirebilmesi için önceden aldığı eğitim, zaman içinde yetersiz kalabilmektedir. Yetersiz kalınan bireyin bilgi ve tecrübesi olmakla birlikte değişimlerin yaşandığı çağa ayak uydurabilmesi için bireyin kişisel gelişiminin karşılanması da önemli bir ihtiyaçtır. Bu nedenle bireyin eğitim gereksinimlerinin birçok açıdan ele alınıp hizmet içi eğitimlerinin planlanması önemlidir. Hizmet içi eğitimlerin gerekliliğini oluşturan etmenler; ekonomik, teknolojik ve sosyal gelişimlerle oluşan değişimlerdir.

Hizmet içi eğitiminin amaçları çeşitlilik göstermektedir. Bunları sıralayacak olursak, çalışanlara yeni bilgileri aktararak etkin verim alınmasını sağlamak, öğrenme zamanını hızlandırmak ve iş motivasyonunu yüksek tutmak, alanında uzmanlaşma ve kurum içinde ilerleme kaydederek üst düzey yönetimde yer alabilmek ve yönetimi geliştirerek belirlenen kurumsal hedeflere ulaşılmasını gerçekleştirmektir (Altınışık, 1996).

Eğitimde hizmet içi eğitim, sadece öğretmenlere ve eğitimi birebir uygulayan kişilere değil, okul evreninde görev alan her bireye sorumluluklarına göre ayrı ayrı verilmesi gerekmektedir. Okulun tüm işleyişinden sorumlu olan okul yöneticileri için, eğitim sisteminde olan değişiklikleri uygulatabilmesi ve denetleyebilmesi için öncelikle hizmet içi eğitimlerden geçmesi gerekliliği esas alınmaktadır.

Gerek özelde gerekse kamu kurum ve kuruluşlarında her statüdeki çalışanlara, işe alımlarından işten ayrılma süreçlerine kadar işin nitelikli ve verimli olabilmeleri, kendi huzur ve motiasyonları için alanlarındada yeniliklere ulaşabilmeleri ve daha üst görevlere geçebilecek niteliklere sahip olabilmeleri amacıyla yapılan eğitimler hizmet içi eğitimleri oluşturmaktadır.

Hizmet içi eğitimler, süreç içinde belli dönemlerde planlanırken, belirli zamanlarda önceden planlanmayan acil sıkıntıları aşmak için genel veya bireye özel

olarak planlanabilmektedir. Bu planlar sistemli olarak, uzmanlık alanlarından belirlenen kişiler tarafından yürütülür (Özcan ve Bakioğlu, 2010).

Kurumların belirlenmiş olan eğitim ihtiyaçları için, sistemli hizmet içi eğitim planlanları yapılmaktadır. Hizmet içi eğitimlerin amacı, bireyin var olan her türlü potansiyelini geliştirmek, işin verimliliğini ve kalitesini artırmaktır. Hizmet içi eğitimler, ilgili meslek alanında çalışan kişilerin, bilgi, iletişim, tutum ve becerilerini geliştirmek için planlanır. Bu planları yapacak olan kişilerin, personelin ihtiyaç analizini en doğru şekilde tespit etmeleri ve ihtiyacı karşılayacak nitelikte eğitimler yapmaları gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim dönemi, bireyin temel alışkanlıklarının kazanıldığı, tamamen yakın çevresinde olan yetişkinin bilgi ve becerileri doğrultusunda desteklenerek gelişebildiği, her dönemden daha çok ihtiyaç duyduğu, sevgi ve ilgiyi bulabileceği yetenekli ve nitelikli öğretmene ihtiyaç duyduğu bir dönemdir. Bundan dolayıdır ki bireyleri hayata hazırlayan temel eğitim çağı olan okul öncesi eğitimde çalışan öğretmenlerin, mesleğe seçilirken belirtilen kriterler çerçevesinde seçilmeleri büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin çalışma süreçlerinde de hizmet içi eğitimlerle desteklenmeleri kurumlar ve yöneticiler açısından önemli bir görev ve sorumluluktur **(**Uşun ve Cömert, 2003).

Eğitim alanından mezun olmak ve tecrübe edinmeyi yeterli bulmak sürekli gelişen ve değişen eğitim sistemleri için sığ bir düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimde süreklilik gerektiren hizmet içi eğitimlerin, sadece öğretmenlerin değil, kurumda içten veya dıştan farklı görevlerde olan denetçiler, uzmanlar, yöneticiler ve diğer hizmetliler için ayrı ayrı planlanıp uygulanması, kurumları amaçlanan kalitedeki eğitim hedeflerine ulaştırabilir (Akbaş, Uzunöz ve Gençtürk, 2011).

Her mesleki alanda çalışanlara sunulan hizmet öncesi eğitim ne denli gerekli ise daha sonraki çalışma süreçlerinde işin yüksek kalitesi açısından hizmet içi eğitim de aynı derecede gerekli ve önemlidir. Pratik ve teorik olarak yapılan bu ilgili mesleğin kriterlerine göre personeli geliştirerek, yapacağı işe göre hazırlamalıdır. Öncellikle okul öncesi çağda küçük çocuklarla çalışmak, özel bir süreci barındırdığından önemli becerilerin kullanılması gerekir. Ayrıca öğretmenlerin, ailelerle olan iletişim ve işbirliği sürecinde her çocuğun yakın çevresini takip ederek

dezavantajlı olarak ifade edilen aileleri etkileyen maddi-manevi güvensizlikten oluşan çeşitli kişisel ve sosyal sorunlara duyarlılık ve farklı kültürel yapılara farkındalık geilştirmeleri gerekli becerileri olmalıdır (EACEA, Eurydice, 2009).

2.5. Alana İlişkin Yapılan İlgili Araştırmalar

Adıgüzel (2007), "Okul Öncesinde Drama ve İlköğretimde Drama" derslerine ilişkin tutumlarını ölçen bu araştırmada, Kikert tipi bir ölçme aracını geliştirmiştir. Çalışma grubu olarak, sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliğine devam eden 550 öğretmen adayı oluşturmuş olup, ölçeğin güvenirliliğini Cronbach Alpha katsayısı 90 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin geçerliliği için 18 uzman görüşü alınmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği için de faktör analiz yöntemi kullanılmış ve sonuç olarak elde edilen bilgiler doğrultusunda güvenilir ve geçerli bir ölçek geliştirildiği ortaya konulmuştur.

Çetingöz (2012), okul öncesi eğitimi, öğretmen adaylarının yaratıcı dramada özyeterliliklerini ölçmek için çeşitli değişkenler arasındaki ilişkileri incelemiştir. Örneklem; 2008-2009 öğretim yılında, okul öncesi öğretmen adaylarının, 2., 3. ve 4. sınıf, toplam 190 öğreciye Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik, Özyeterlilik Ölçeği kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda, adayların yaratıcı dramayı kullanma yeterliliklerinin iyi olduğu ve sınıf düzeyi, cinsiyet ve ek atölye çalışması alan-almayanlar durumuna göre yeterliliklerde anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının verdikleri ifadelerde, yaratıcı dramayı kullanmaya yönelik, yeterlilik seviyeleri düşük veya yüksek olan adaylar arasında drama etkinliğini planlama ve uygulamada bilgi ve beceri konularında farklılıklar tespit edilmiştir.

Üstündağ (1998), bu makalede, yaratıcı drama eğitim programını oluşturan öğeleri tartışırken, yaratıcı dramanın içeriği, yöntemleri, kullanılan araç-gereçleri, öğretim materyalleri ve değerlendirmelerini kapsamaktadır. Bu çalışmada varılan sonuçlara göre, yaratıcı dramanın, bireyi bilgiyi bulan irdeleyen ve sorgulayan yönde geliştirdiğini, bu amaçlara ulaşmak için yapılandırılan eğitim programının bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel özelliklerini desteklemesi açısından önemli bulunduğu ve ders olarak ele alınabileceğini ortaya koymuştur. Ayrıca Eğitim programının güncel olarak yapılandırlarak istenilen hedefler, içerik, öğrenme ihtiyaçları ve değerlendirmeler olarak düzenlenebileceğinden bahsedilmiştir.

İlhan (2007), güncel sanat anlayışlarındaki benzerliklerini yaratıcı dramanın eğitimdeki yaklaşımını tartışarak, Avant-garde sanat, post-modernizm, dada, kavramsal sanat, foucus, çevresel sanat akımları ile tanımlama yaparak yaratıcı drama alanı ile örtüşen yönleri ortaya çıkarmıştır. Ayrıca iki bienali (İstanbul ve Venedik 2007) örnek olarak vermiştir.

Öztürk (2001), eğitimde yeni bir yaklaşım olan yaratıcı dramanın eğitimde kullanılmasının gerekliliğini, çağdaş bir yöntem olarak klasik öğrenmenin eksikliğini tamamlayıcı nitelik taşıdığını belirtirken bireyin gelişimi için önemli bir yöntem olduğu görüşünü de ortaya koymuştur. Ayrıca araştırmada, yaratıcı dramanın tarihçesi, tanımı, uygulama süreçleri, eğitimde nasıl kullanıldığı, tiyatro ile bağlantısı, özellikleri ve amaçlarından bahsedilmiştir.

Uşun ve Cömert (2003), okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını ve bu programlara katılımı hakkında öğretmen görüşlerini değerlendirmişlerdir. Araştırma tarama modelinde yapılmış olup, Çanakkale il genelinde (94) okul öncesi kurum ve kurumda görevli 105 öğretmen çalışma evrenini oluşturmuştur. Bulgulara bakıldığında 16-20 yıl arası kıdemli öğretmenin önceki yıllarda düzenlenen hizmet içi eğitimlere diğer gruplara göre katılımları daha fazla olmuştur. Öğretmenlerin en fazla katılmayı istedikleri ilk üç hizmet içi programı, sırası ile, Çocuk Ruh Sağlığı, Yaratıcı Drama ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kullanılan Planları olarak belirtilmiştir. Ayrıca katılmak istenilen Çocuk Ruh Sağlığı eğitim programı ile öğretmenlerin daha önce hizmet içi eğitimi alıp almamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Ulutaş (2011), Okul öncesi dönemde drama ve oyunun öneminden yola çıkarak, ilgili kavramları açıklamıştır. Dramanın eğitimde kullanımasının gerekliliğine önemle vurgu yapmaktadır. Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışma olarak yapılmıştır. Yapılan çalışmada, konu ile ilgili alanyazın taranmış ve drama, dramanın önemi, oyun ve oyunun önemi, okul öncesi dönemde drama-oyun ilişkisi ve önemi araştırlımıştır.

Aytaş (2013), eğitim ve öğretimde alternatif bir yöntem olarak yaratıcı drama ile ilgili çalışmasında, dramanın eğitim ve öğretimde kullanılmasının önemi hakkında değerlendirmeler yapmıştır. Yaratıcı Drama, eğitimde hedeflenen kazanımların kalıcılığını sağlamaktadır. Bir yöntem olarak uygulanan yaratıcı drama

etkinliklerinin uygulanmasının süreç içinde kurgulanmadan, özgürce, doğaçlamaya dayalı gerçekleştirilmesinin birey üzerinde kalıcı etkileşim ve sonucunda öğrenme sağladığını, ayrıca yaratıcı drama etkinliklerinde, temel kurallara bağlı kalarak uygulamaların yapılmasının önemine değinerek, aksi durumda kazandırılması hedeflenen öğrenmelerin, nitelikli ve kalıcı olamayacağını belirtmiştir. Bir diğer önemli konunun da yaratıcı drama yöntemi ile hedeflenen hangi kazanımlara ulaşılacağı ve bu kazanımlarda yaratıcı dramanın etkinliğine ve önemine vurgu yapılırken, birlikte hareketle bir takım olabilme, kollektif çalışmayı öğrenme ve kişinin etkinlikler sayesinde kendini ifade edebilme yetkinliğini kazandırırken, sonuç olarak yaratıcı drama içinde barındırdığı birçok öğrenme yöntemlerinden dolayı öğrenmelerin etkin ve kalıcı olmasını sağlamaktadır.

Batdı, ve Batdı, (2015), yaratıcı dramanın başarı üzerindeki etkisini nicel ve nitel araştırma metodlarını kullanarak belirlemişlerdir. Eğitimde yaratıcı dramanın etkisini incelemek için 40 farklı çalışmada incelenmişler ve etkinin boyutu statistik sayılarla ölçülmüştür. Etkinin boyutları, Meta-Analysistik statistik ve Metawin programları ile ölçülmüştür. Sonuç olarak Meta-analitik bulguların yaratıcı dramanın eğitimdeki başarısına poztif ve anlamlı bir katkı sağladığını, bulunan nitel sonuçların ise genel olarak başka alanlarda etkili bir sonuç gösterdiğini belirtmişlerdir.

Ulubey ve Toraman (2015)'nın araştırmaları, yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini belirlemek için yapılmış olup deneysel çalışmalar bir araya getirilerek bulgular sentezlenmiştir. Kapsamdaki çalışmalara, drama, yaratıcı drama, başarı ve akademik başarı gibi anahtar sözcükler kullanılarak Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Arama Sistemi, ProQuest Citations, Google Akademik ve EBSC bilimsel veri tabanlarından ulaşılmıştır. Veri tabanlarından yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisinin incelendiği 24 makale, 37 yüksek lisans ve 7 doktora tezi olmak üzere toplam 68 çalışmaya ulaşılmıştır. Çalışmalardan elde edilen verilerle "Comprehensive Meta-Analysis" (CMA) çalışmaya ulaşılmış ve "Data Analysis and Statistical Software (STATA) programına aktarılarak analiz edilmiştir. Araştırmada, meta analiz kapsamına alınan çalışmalar arasında heterojenite olması nedeniyle rasgele etkiler modeliyle etki büyüklüğü hesaplanmıştır. Araştırma bulguları yaratıcı drama yönteminin akademik başarıyı artırdığını göstermiştir. Yaratıcı drama ve diğer öğretim yöntemlerinin kullanıldığı öğrenme-öğretme ortamında öğrencilerin başarı farklılıkları moderatör

değişkenler doğrultusunda incelenmiştir. Coğrafi bölge ve ders alanı büyüklükleri arasında farklılık bulunurken, öğretim kademesi ile yayın türünde farklılık bulunmuştur.

Üstündağ (1997), dramanın ilkokulda bir yöntem olarak faydalarından bahsetmektedir. Makaleyi oluşturan bölümlerde, ilkokullarda dramanın kullanılmasının avantajları, dramanın önemi ve biçimleri, genel olarak okullardaki drama ile ilgili durumlar ve okullarda dramayı kullanmanın avantajları tartışılmaktadır. Dramanın bireydeki faydalarının, kendini gerçekleştirme, bireysel/duygusal gelişme olduğunu belirtmektedir. Son olarak da dramanın güncel durumundan söz etmektedir.

Sağlam (2006), çalışmasında, dramanın sanat formu üzerinde çalışma yaparak, Gavin Bolton'un dramada sanat formu ile ilgili yaklaşımını incelemiştir. Drama sürecinde, yapılanmasını ve öğrenme deneyimlemelerinin etkinliğini sorgulayarak Bolton'un yaklaşımını aktarmıştır. Bolton, dramayı bilgiye ulaşmada iyi bir araç olarak belirtirken, eğitimde ve sanatta gerekli verimin alınabilmesi için drama sürecinin her iki alan için gerekliliklerine özgü yapılandırılmasının önemine vurgu yapmaktadır. Santsal etkinliği, zaman, anlamın niteliği ve duygunun niteliği olarak üç nitelikte açıklar. Dramada sürecin önemine değinerek, dramayı öğrenmeye ortam yaratma alanı olarak açıklar. Sürecin hem kişisel hem de bilişsel gelişimi kapsaması gerekliliğini vurgularken, etkinliğin yapılandırılması ve bireye kazanımlarının sağlanması ayrıca sanatsal boyutuna erişiminin de drama liderinin sorumluluğu olduğunu belirtir.

Solmaz (1997), anasınıfı, 6 yaş grubu çocuklarının, yaratıcı drama yönteminin, alıcı ve ifade edici dil gelişimlerine etkisini değerlendirdiği araştırmasında, Ankara ili sınırları içerisinde, 6 yaşındaki tüm çocukları araştırmanın evreni, 4 okuldaki 104 çocuğu da örneklem olarak belirlemiştir. Yapılan araştırma sonucunda, yaratıcı drama eğitimi alan anasınıf çocuklarının, alıcı ve ifade edici dil gelişimlerini destekleyici ve geliştirici bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcı drama eğitim yönteminin dil gelişimine sağladığı katkıdan dolayı yöntemin kullanılması önerisi getirilmiştir.

Sütçü (2006), yaratıcı dramanın, 6 yaş grubu çocukların beslenme alışkanlıklarına olan etkisini araştırdığı bu çalışmada, Konya İli Çumra ilçesinde,

okul öncesi eğitimi alan 6 yaş grubu 80 çocuk örneklemi oluşturmuştur. Araştırma deneysel yöntemle yapılmıştır. Bu çalışmada, ön test, yaratıcı drama ve son test planlanmış ve uygulanmıştır. Araştırmada çocukların cinsiyetleri göz önünde bulundurulmuştur. Sonuç olarak, yaratıcı dramanın beslenme alışkanlıklarına olumlu etkisi olduğu görülürken, cinsiyet farklılıklarının beslenme alışkanlıklarında anlamlı farklılık gösterdiği gözlemlenmemiştir.

Dege (2008), resimli hikaye kitapları ile verilen dramatik etkinliklerin 6 yaş çocukların bakış açısı kazanımlarına yönelik etkisini araştırmıştır. Araştırmanın örneklemi, deney grubunda 40 çocuk ile kontrol grubunda 30 çocuktan oluşmuştur. Çalışma deneysel bir çalışma olup veriler, genel bilgi formu ve bakış açısı form testi ile toplanmıştır.

Ölekli (2009), okul öncesi eğitimi alan 5-6 yaş grubu çocukların, drama yöntemi ile matamatiksel şekil algısı ve sayı kavramının gelişimine etkisini inceleyen bir araştırma yapmıştır. Araştırma deneysel bir çalışmadır. Araştırmada, seçilen bir ilkokul evreni, 5-6 yaş grubu, 60 çocuk ise öreklemi oluşturmaktadır. 30 çocuk (15 kız, 15 erkek) kontrol grubunu 30 çocuk ise deney grubunu oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, çocukların geometrik şekil ve sayı kavramlarının öğrenilmesinde drama yönteminin etkili olduğu görülmüştür.

Bayrakçı (2007), okul öncesi eğitim programında olan, yaratıcı drama yönteminin, okul öncesi çocuklarının iletişim becerilerini geliştirmesindeki etkisini belirlemek adına bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın evreni 2006-2007 Eğitim Öğretim yılında Kars Merkezde bulunan okul öncesi öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırma kuramsal boyutlu literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur. Veriler anket ile toplanmıştır. Geliştirilen anket bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve etkinlikler kategorilerinde değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, okul öncesinde yaratıcı dramanın iletişim becerilerinin gelişmesinde etkii olduğunu göstermiştir.

Arslan, Erbay ve Saygın (2010), yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin, çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisini araştıran çalışmada; ön test, son test, kontrol gruplu deneme modeli kullanmıştır. Araştırmada örneklem, Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmenliği'nde okuyan 24 öğrenciden

oluşmaktadır. Yapılan araştırmanın sonucunda yaratıcı drama yöntemi aracılığıyla iletişim becerilerinin gelişiminde artış olduğu gözlemlenmiştir.

Karadağ ve Çalışkan (2006), İlkokul öğrencilerinin drama yöntemine karşı tutumlarını değerlendirdikleri çalşmada, 3. Sınıf Hayat Bilgisi dersinin, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ünitesi seçilmiştir. Seçilen ünite için, kontrol grubuna klasik öğrenme yöntemi uygulanırken, deney grubuna drama öğrenme yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda drama yöntemini kullanan deney grubunda, kontrol grubuna göre, öğrenme ve derse ilgi yönünden anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.

Akyel ve Çalışkan (2013), okul öncesi öğretmenlerinin drama yöntemi yeterliliklerini belirlemek için yaptıkları çalışmada, çalışmanın araştırma grubunu Kırşehir Milli Eğitim Müdürlüğü'nde görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma okul öncesi öğretmenlerinin mevcut olan drama yeterliklerini ölçmek yönünde düzenlenmiştir. Veri toplama aracı olarak, "Drama Lideri Olarak Öğretmen ve Eğitimsel Drama Uygulama Yeterliği Ölçeği"nden yararlanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, öğretmenler dramayı planlama yeterliği konusunda zaman zaman yeterli bulurken, dramayı uygulama ve gerçekleştirme yeterliği, dramayı değerlendirme boyutunda ve drama genel yeterliği ölçeği boyutunda genel olarak yeterli buluyorlar. Aynı zamanda öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre drama yeterlikleri arasında farklılıklar gözlemlenmiştir.

Akköse (2008), yaratıcı dramanın, okul öncesi fen etkinliklerinde doğa olaylarının neden sonuç ilişkilerini belirlemedeki etkinliğini araştırmıştır. Çalışma, deneme modellerinden kontrollü öntest sontest modele göre yapılmıştır. Araştırma, deney grubunda 14, kontrol grubunda 14 olarak toplamda, 6 yaşında 28 çocuk ile birlikte yapılmıştır. Sonuç olarak, fen etkinlilerinde doğa olaylarının neden sonuç ilişkilerinde yaratıcı drama ile gerçekleştiren deney grubu çalışmasında, kontrol grubuna göre farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bu da yaratıcı dramanın çocukların neden sonuç becerilerini daha etkin geliştirdiğini göstermiştir.

Sınıksaran ve Aykaç (2013), yaratıcı drama yöntemini kullanarak, Beethoven'in eserleri ve hayatı arasındaki ilişkiyi, yaşamını oluşturan, çocukluğu, gençliği ve yetişkinlik dönemlerini yaratıcı drama yöntemi ile incelemişlerdir. Çalışma grubunu, müzik öğretmenliği bölümünde okuyan toplam 15 öğrenci

oluşturmuştur. Araştırma 25 Şubat 2013 ve 19 Mart 2013 tarihleri arasında 21 saat sürmüştür. Araştırmada nitel yöntemde araştırma desenlerinden, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam alanı içinde çalışan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda Klasik dönem ve Beethoven'in yaşamı ile kendi yaşantıları arasında empati kurulduğu görülmüştür. Araştırmada varılan sonuçtan esinlenilerek, farklı yaş gruplarında da uygulanması önerisi getirilmiştir.

Sancar, Açıkgöz ve Yalçın'ın (2009), bu çalışmadaki amaçları, ilk yardım dersinde kırıklar ve elektrik çarpmaları konularında yaratıcı drama yönteminin etkisini belirlemekti. Çalışma grubu, özel güvenlik konusunda eğitim alan 100 kişiden oluşmuştur. Araştırmada deneysel yöntem kullanılmıştır. Eğitim, deney grubuna yaratıcı drama yöntemi ile verilirken kontrol grubuna klasik yöntemle verilmiştir. Sonuç olarak yapılan araştırmada, yaratıcı drama eğitimi ile yapılan eğitimde öğrenmelerin daha etkili olduğu görülmüştür.

Özder, Konedralı ve Sabancıgil (2013), Atatürk Öğretmen Akademisi Okul Öncesi Öğretmenliği Programını (AÖAOÖP) değerlendirmişlerdir. Bu araştırmada program, genel hedefler ve dersler boyutunda ele alınarak yapılmıştır. Bunun yanında programın (AÖAOÖP) geliştirilmesine yönelik açık uçlu sorulara da yer verilmiştir. Çalışma grubunu, AÖAOÖP'de 2010-2011 öğretim yılında 4. sınıfta, mezun aşamasında olan 25 öğretmen adayları oluşturmuştur. Bu araştırmada elde edilen veriler araştırmacıların geliştirdiği anket ile toplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin kendilerini yetersiz gördükleri alanlar; yabancı dil kullanma, döneme ait eğitim materyali geliştirme ve bilimsel düşünebilme konuları olmuştur. Duyuşsal alanda ise, ulusal ve evrensel değerlere, farklı kültürlere duyarlılık hedeflerine uygun olarak yeterli kazanımın oluşmadığı, psikomotor alanda, eğitimde müzik aleti çalabilme hedefine yeterli derecede ulaşamadıklarını ortaya koymuşlardır. En az yararlı dersler olarak; Eğitimde Araştırma Teknikleri, Mezuniyet Projesi, Aile Eğitimi, Müzik I-II ve Kıbrıs Türk Kültürü derslerini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, programın gelişimine yönelik daha fazla uygulamalara yer verilmesini, yeni derslerin eklenmesini ve öğretim elemanlarının alandan ve deneyimli uzman kişilerden oluşmaları gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Doğan ve Tatık (2014), Türkiye'de devlet okullarında çalışan, okul öncesi öğretmenlerinin gereksinim duydukları eğitim konularını belirlemeye yönelik olarak

yaptıkları araştırmada, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili merkezi ilçelerindeki anaokulu ve ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarında görev yapan 90 okul öncesi öğretmenine anket uygulanmıştır. Sonuç olarak verilerde, okul öncesi öğretmenlerinin % 48,9'unun özel eğitime gereksinim duyan, üstün yetenekli ve özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar için erken müdahale programlarına, %52'sinin uluslararası proje hazırlama tekniklerine ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda hizmet yılı ile hizmet içi programları arasında anlamlı ilişki bulunarak, 11 yıl ve üzeri hizmet eden öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına en yüksek seviyede ihtiyaçları ortaya çıkmıştır.

Yıldızlar, Kargı ve Ünal'ın (2010), yaptıkları araştırmada, 'Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anaokulları'nda okul deneyimi uygulamaları, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Bölümü'nde öğrenim gören 3. Sınıf öğrencilerinin okul deneyimi dersleri kapsamında okul öncesi eğitim kurumlarında yaptıkları çalışmalar, süreç, içerik ve nitelik açısından değerlendirilerek incelenmiştir. Araştırma betimsel yöntemlerden tarama modeline dayalı niteliksel bir çalışmadır. Çalışma grubunu 78 öğrenci oluşturmuştur. Veriler ise öğrencilerin gözlem raporları ve günlüklerinden elde edilmiştir. İçerik çözümlemesi sonuçlarına göre olumlu bulunan yaşantılar; öğretmen mesleğini tanıma, benimseme, çocuklarla iletişim kurabilme, deneyim kazanma, özgüven gelişimlerine etkisi, sınıf yönetimi hakkında deneyimlemede bulunma konularını içerirken, olumsuz olarak nitelendirilen konular ise yönetimin ve öğetmenlerin işibirliğinden kaçınmaları, okul ve eğitim ortamlarının okul öncesi eğitime uygunsuz ve yetersiz donanımlarda olduğu görüşleri ortaya çıkmıştır.

Özdemir (2016), Kuzey Kıbrıs'ta okul öncesi eğitimde, matematik öğretimi ve öğretme becerilerinin ve görüşlerinin incelenmesi konusunda, devlet okullarında görev yapan 252 okul öncesi öğretmenin 54'üne ulaşılmıştır. Çalışmada nitel desen kullanılarak öğretmenlerin dolduracağı soru formu hazırlanmıştır. Sorular, öğretmenlerin eğitim durumları, pedagojik alan öğretimi ve öğretim programları olarak üç başlık altında oluşturulmuştur. Alınan verilere göre, görevde olan öğretmenlerin %5'nin okul öncesi alandan mezun olduğu, öğretmenlerin önceden matematik dersi almadıkları sadece materyal geliştirme konusunda eğitim aldıkları saptanmıştır. Bir diğer sonuç ise öğretmenler, özel gereksinimi olan çocuklarla çalışmalarında kendilerini yetersiz bulduklarını ortaya koymuşlardır. Ayrıca sınıf içi

klasik öğretme yöntemlerinin halen etkili bir şekilde sürdürüldüğü ve sınıf dışı oyunsu etkinliklerin tercih edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kıldan ve Temel (2008), yaptıkları araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin, yapılandırmacı yaklaşıma göre aldıkları hizmet içi eğitimlerin, öğretmenlikle ilgili bazı görüşlerine göre etkisini incelemişlerdir. Çalışma grubu, 44 anaokulu öğretmeninden oluşmuş, 22 deney, 22 kontrol olmak üzere 2 ayrı grup olarak oluşturulmuştur. Bilgi toplama formları, kişisel bilgi formu ve öğretmen görüşleri belirleme anketinden oluşmuştur. Elde edilen verilere göre, öğretmen görüşleri belirleme anketinde, son test ortalama puanları arasında farklar gözlemlenirken, yapılandırmacı yaklaşıma göre yapılan hizmet içi eğitimin, öğretmenin demografik özelliklerine göre, uygulama öncesinde ve sonrasında önemli bir farkın ortaya çıkmadığı görülmüştür.

Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası'nın, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi okullarının (ilkokul bünyesinde anaokulu ya da bağımsız anaokulu) okul öncesi sınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin, ihtiyaçlarının belirlenmesi için yapılan betimsel araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Evreni oluşturan 251 öğretmenden, 75'i ile çalışma yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak, çoktan seçmeli ve açık uçlu sorulardan oluşan bir form oluşturulmuştur. İhtiyaçların belirlenmesi anketi, araştırma, ülkemizde okul öncesi eğitimi ve durumu hakkında genel bir bilgi verme açısından önemli olduğu düşünülen konular aktarılmıştır. Öğretmenlerin tanıtıcı özelliklerinden cinsiyetlerine göre dağılımı, % 95'ini kadın ve %5'ini de erkek öğretmenler oluşturmuştur.

Öğretmenlerin görevde kalma sürelerine göre dağılımları ise, %17,1'nin 1-5 yıl arası, %10,5'nin 6-10 yıl arası, %17,1'inin 11-15 yıl arası, %7.9'unun 16-20 yıl arası ve %47,4'ünün 21 yıl ve üzeri yıllık mesleki kıdeme sahip oldukları şeklindedir.

Öğretmenlerin bölgelere göre dağılımına bakıldığında ise, %35'inin Güzelyurt, %28'inin Gazi Mağusa, %24'ünün Lefkoşa ve %13'ünün de Girne bölgesinde görev yaptığı görülmektedir.

Sınıfta yardımcı öğretmenin varlığı %28'i oluştururken, öğretmenlerin %72'sinin yardımcı öğretmen desteği alamadığı ortaya çıkmıştır.

Okul durumuna göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin %54'ü bağımsız anaokullarında görev yaparken, % 46'sı ilkokul bünyesinde yeralan anaokullarında görev yapmaktdırlar.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okulda fiziksel yapılandırma açısından olumsuz baktıkları konular ise; % 17.1'i okul binasındaki kantinin uygun olmadığını, %7,6'sı araç-gereçlerin okul öncesi eğitimi için uygun olmadığını, %65,8'i materyallerin yetersiz olduğunu, %54,2'si tuvaletlerin yetersiz olduğunu, %44,7'si oyun odasının olmadığını, %90,8'i öğrenciler için birleştirilmiş sınıf olmadığını ve %61,8'i binanın yetersiz olduğunu söylemişlerdir.

Okul binasının fiziksel durumu hakkında görüş bildiren, ilkokul bünyesinde oluşturulan anokullarında görevli öğretmenlerin %68,4'ü binanın yetersiz olduğundan, bunun yanında bağımsız anokullarında görev yapan öğretmenlerin % 56,1'i okul binasının yetersizliğinden bahsetmişlerdir.

Öğretmenlerin %75'i okul yöneticilerini; okulun hijyenin sağlanması konusunda yeterli oldukları, eğitimin kaliteli ilerlemesine ve yeni fikirlere değer verdiği, liderlik ve rehberlik yönünde personeli desteklediği, okulun maddi kaynaklarını eğitim ve öğretim için dengeli kullandığı konularında ve okuldaki sorunlara çözüm getirecek yaklaşımlar içinde başarılı bulurken, % 60'ı ise okul yöneticilerinin okul personelinin görevleri ile ilgili adil ve demokratik kararlar aldığını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları okullarda kullandıkları eğitim programlarına bakıldığında, öğretmenlerin %64,5'inin 36-72 aylık çocuklar için kullandıkları 2006 okul öncesi eğitim programını, %19,7'sinin 2013 okul öncesi eğitim programını ve %15.8'inin ise Milli Eğitim Bakanlığı ve Doğu Akdeniz Üniversitesi işbirliği ile hazırlanan okul öncesi eğitim programını kullanıldığı görülmektedir.

Bulundukları okullarda 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programını(2006) kullanan öğretmenlerin%51,0'i bu progrmı yeterli bulurken, %49,0'u yetersiz bulduğunu belirtmişlerdir

Bulundukları okullarda 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programını (2013) kullanan öğretmenlerin %60'ı bu programı yeterli bulurken, %40'ı programı yetersiz bulduğunu belirtmiştir.

2016'da uygulanmaya başlanan, Milli Eğitim Bakanlığı ve Doğu akdeniz Üniversitesi iş birliği ile hazırlanan okul öncesi eğitim programını kullanan öğretmenlerin %41.7'si bu programı yeterli bulurken, %58,3'ü de programı yetersiz bulduklarını söylemişlerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı uygulamalarına ilişkin görüş ve düşüncelere bakıldığında; araştırmaya katılan öğretmenlerin % 99'u, Milli Eğitim Bakanlığı'nda okul öncesi biriminin kurulmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir. Öğretmelerin % 78,9'u, denetleme konusunda ise bakanlığa bağlı denetmenlerin, öğretmenlere gerekli rehberlik konusunda, planlar, uygulamalar, sorun çözme becerisi yönünden yeterli olmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin Eğitim Ortak Hizmetler Dairesi'nin verdiği hizmetler ile ilgili görüşlerine bakıldığında; öğretmenlerin %80,26'sı, aldıkları hizmet içi eğitimlerdeki bilgileri eğitim ve öğretimde uyguladıklarını, %76,32'si hizmet içi eğitim kurslarına dahil olan öğretmenlerin kursa katılım durumlarının denetlenmediğini, %93,2'si hizmet içi eğitim kurslarının atölye çalışması şeklinde olmasının daha faydalı olacağını, %68,42'si hizmet içi eğitim kurslarında okul öncesi eğitime dair nitelikli bilgi verilmediğini, %64,42'si hizmet içi eğitim kurslarında okul öncesi eğitime yeteri kadar yer verilmediğini söylemişlerdir.

Öğretmenlerin %84'ü Eğitim Ortak Hizmetler Dairesi'ne bağlı, Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Araştırma Şubesi'nin (nitelikli, hızlı ve etkili çalışmadığı yönünde görüş ifade etmiştir.

Aynı zamanda, öğretmenlerin %74'ünün sınıflarında özel eğitime gereksinimi olduğunu düşündükleri çocukları PDRAŞ'a yölendirirken, %26'sının ise yönlendirmediği ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin %75'i PDRAŞ bünyesinde nitelikli personel olmadığını, %72,37'si, PDRAŞ tarafından sunulan gözlem formunun okul öncesi çocukları için uygun olmadığını ve %81,58'i PDRAŞ'ın erken tanıya önem vermediğini ve zamanında müdahale etmediğini belirtmiştir (KTÖS, 2016).

BÖLÜM III
YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ile verilerin çözümlenmesi başlıklarına yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Deseni

Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırmalarda araştırmacı veri toplamak için doğrudan kaynağına başvurur ve gözlemci rolüne girer. Amaç daha geniş bakış oluşturmak ve değerlendirmelerini net yapabilmesidir (Büyüköztürk ve arkadaşaları, 2008). Araştırmada durum çalışması kullanılmıştır. Durumlar; kurum, birey, ortam veya bir grup olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Nitel arştırmada, araştırmacı verilere doğrudan kaynağından ulaşma şansına sahiptir. Bağlam ve ortaya çıkan olguların derinine ulaşarak daha detaylı betimlemeler yapabilir. Katılımcının anlamasına ve anlamlandırmasına bakar (Büyüköztürk ve arkadaşaları, 2008).

Yin'e (1984) göre durum çalışması, üzerinde çalışılan araştırmada olguyu kendi ortamında inceleyen, olgu ve bulunduğu ortam arsındaki sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığ ve birden çok kanıt ve veri kaynağının var olduğu durumlarda kullanılan bir arştırma yöntemidir.

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan, 5 ilçede okul öncesi okulları nitel durum çalışmasında temel alınmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretmenler araştırma kapsamına alınmıştır.

3.2.Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 öğretim yılında, devlet okullarında ve özel okullarda görevli, farklı kıdem yılı olan 1'i erkek, 50'si kadın, toplam 51 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Kuzey Kıbrıs'ta okul öncesi eğitim alanında göev yapan 251 okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre

dağılımı; % 5'ni erkek öğrertmenler oluştururken % 95'ini kadın öğretmenler oluşturmaktadır (KTÖS, 2016).

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Okul Öncesi Öğretmenlerin Demografik Bilgileri

OÖÖ	Cinsiyet	Yaşı	Meslekteki Kıdem Yıl	Çalıştığı Kurum Devlet/Özel
1	K	28	7	Devlet
2	K	49	26	Devlet
3	K	38	12	Devlet
4	K	51	29	Devlet
5	K	38	14	Devlet
6	K	48	25	Devlet
7	K	28	6	Devlet
8	K	41	16	Devlet
9	K	25	3	Devlet
10	K	28	10	Devlet
11	K	23	2	Devlet
12	K	25	3	Özel
13	K	29	8	Devlet
14	K	28	4	Devlet
15	K	37	16	Devlet
16	K	46	24	Devlet
17	K	44	22	Devlet
18	K	50	30	Devlet
19	K	44	22	Devlet
20	K	28	7	Devlet
21	K	33	10	Devlet
22	K	43	21	Devlet
23	K	29	6	Devlet
24	K	34	11	Devlet
25	K	27	6	Özel
26	K	27	6	Özel

Tablo 1'in devamı

27	K	27	6	Özel
28	K	49	27	Devlet
29	K	59	27	Devlet
30	K	54	33	Devlet
31	K	51	25	Devlet
32	K	29	6	Özel
33	K	29	25	Devlet
34	E	29	6	Devlet
35	K	49	25	Devlet
36	K	49	25	Devlet
37	K	49	25	Devlet
38	K	28	8	Devlet
39	K	24	3	Özel
40	K	24	2	Özel
41	K	40	18	Devlet
42	K	49	24	Devlet
43	K	38	18	Devlet
44	K	36	18	Devlet
45	K	50	30	Devlet
46	K	29	8	Devlet
47	K	49	27	Devlet
48	K	57	35	Özel
49	K	31	9	Devlet
50	K	31	9	Devlet
51	K	30	8	Devlet

3.3. Veri Toplama Aracı

Nitel yönemlerde en sık kullanılan veri toplama yöntemi görüşmedir. Bu yöntem bireylerin verilerini, görüşlerini, tecrübe ve duygularını ortaya koymaları açısından daha etkin olup karşılıklı iletişimi sağlar. Bundan dolayı görüşme süreci en doğal verimlilikte ilerler(Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeci önceden soru formunu oluşturur. Görüşme sürecinde, gerekli gördüğü durumlarda değişik soru eklemeleri ile görüşmenin boyutunu farklı yöne çekebilir. Veya görüşmede yaşanılan kısır süreçleri aşabilecek destekleyici yan sorular ekleyebilir (Türnüklü, 2000).

Çalışmada kullanılacak görüşme formları oluşturulurken dikkat edilen hususlar; görüşme yapılacak olan kişlerle iletişimi sağlaması açısından soruların açık ve anlaşılır şekilde hazırlanılmasına dikkat edilmiştir. Soruların anlaşılmaması durumunda çalışmayı yapan kişinin alternatif sorular geliştirebilmesine ve görüşmeciyi rahtlatabilir nitelikte olmasına dikkat edilmiştir(Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Hazırlanan görüşme formu, 7 uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Görüşme formunun görüşülen gruba anlaşılır ve uygun olduğunu belirlemek için pilot çalışma yapılması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek). Pilot uygulama görüşme formu önce 3 master öğrencisi üzerinde denenmiş görüşülen bireylerin sorulan sorulara olan tepkilerine ve yanıtlarına göre görüşme formu yeniden düzenlenmiştir. Görüşme formu EK 2’ de verilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma sorularını uygulamadan önce, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim Terbiye Dairesinden izin alınmıştır. (Bkz. Ek 1). Araştırmaya katılan öğretmenlerin gönüllülük esasına bağlı olarak (herhangi bir zorlama olmaksızın) araştırmaya katılmaları istenmiştir. Görüşmeler, Mart-Nisan 2017 tarihlerinde katılımcıların görev yaptıkları okullarda ve Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası’nda gerçekleştirilmiştir. Bulgular, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme forumu kullanılarak öğretmenlerle karşılıklı görüşmeler yapılarak elde edilmiştir. Görüşmeler, adaylardan izin alınarak ses kayıt cihazına kaydedilmiş ve görüşme formları üzerinde notlar alınmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlenmesi

Araştırmada veriler betimsel çözümleme tekniği ile yapılmıştır. Betimsel çözümleme tekniğinde veriler önceden belirlenen izleklere göre özetlenerek yorumları yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çalışmada veriler, görüşmede

kullanılan sorular sonucunda ortaya çıkan yanıtlara göre sunulmuştur. Her soruya verilen yanıtlardan kodlar oluşturulmuş, kodlanan yanıtlardan benzer olanlar ayni grup altında toplanarak kategoriler oluşturulmuştur. Daha sonra belirlenen kategorilerin frekansları sunulmutur. Frekanslar tablolaştırılarak öğretmenlerin ortaya koydukları iletilere göre sunulmustur. Bunun nedeni ise, bazı öğretmenlerin bazı sorularda birden çok kod (ileti) ortaya koymaları ayni zamanda bazı sorulara yanıt vermemeleri ile ilgidir. Görüşülen bireylerin görüşlerini yansıtmak için doğrudan alıntı olarak da sunulmuştur. Geçerlik ve güvenirlik için aşağıdakiler gerçekleştirilmiştir.

Geçerlik: Toplanan veriler ayrıntılı olarak yazılmış ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı açık ve anlaşılır bir biçimde açıklanmıştır. Araştırmanın sonuçları, öğretmenlerin düşüncelerine ilişkin doğrudan alıntılarına yer verilerek açıklanmıştır. Bu şekilde çalışmanın geçerlik çalışması yapılmıştır (Aslan ve Güneyli, 2008).

İç Geçerlik: Araştırma bulguları, kendi içinde turatlı ve anlamlıdır. Ortaya çıkan kavramlar bütünsel nitelik taşımaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular kavramsal çerçeve ile uyumludur. Araştırma soruları bu çerçeveye uygun olarak hazırlanmıştır. Özetle, gerek verilerin toplanma süreçlerinde gerekse verilerin çözümlenmesinde ve yorumlanmasında tutarlılık sağlanmış olup ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Çalışmada, araştırmacı, bulguları ve kendini sürekli eleştirel bir tutumla sorgulayarak, elde ettiği bulguları ve bulgulardan yola çıklarak elde edilen sonuçların gerçeği yansıtıp yansıtmadığını kontrol etmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Dış Geçerlik: Araştırma sonuçları, araştırma sorusu ile ilgili kavrmasal çerçeve ile tutarlıdır. Araştırmada bulguların başka araştırmalar ile sınanabilmesi için araştırmacı, okuru araştırmanın aşamaları ile ilgili detaylı bir şekilde bilgilendirmiştir. Okur, araştırma sonuçlarından kendi ortamına doğrudan genelleme yapmasa da kendi ortamı için geçerli olabilecek deneyimler bulabilir. Bu da nitel araştırmanın sonuçlarının genellenebilir olmasını sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Güvenirlik: Araştırmacı bu çalışmada görüşme yaptığı öğretmenleri yönlendirmemeye dikkat ve özen göstermiştir. Araştırmacı, öğetmenlerin araştırmanın konusu ve amacı çerçevesinde konuşmalarını sağlamaya çalışmıştır. Çalışmada, görüşme yolu ile elde edilen veriler araştırmacı tarfından çözümlenmiş ve

iletilerle (kodlarla) kategoriler belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan kodlamanın güvenirliliğini sağlamak için 51 kağıttan rastgele 15'i, araştırmacı ve danışmanı tarafından tek tek değerlendirilmiş ve iki veri arasındaki işleyicinin (kodlayıcı) değerlendirmeleri arasındaki tutarlılık kontrol edilmiştir (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Yapılan hesaplamada veri işleyiciler arasındaki turarlılık % 81 bulunmuştur. Çalışmada bu değerin üzerine çıkılmış olması kağıtların belirlenen kategoriler bakımından güvenilir bir biçimde ölçüldüğünü ortaya koymuştur. Dış güvenirlik ile ilgili diğer bir önlem araştırmaya katılan bireylerin açık bir şekilde tanımlanmasıdır. Bu, benzer araştırma yapan diğer araştırmacıların, örneklem oluştururken bu tanımlamalara dikkat eder (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu çalışmada bireyler açık uçlu bir biçimde tanımlanmıştır. Veriler, başkaları tarafından incelenebilecek şekilde saklı tutulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırma probleminin analizi ve araştırmanın alt amaçlarına bağlı içerik analizi yapılmıştır. Bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Tablolarda öğretmen görüşleri frekans değerleri verilmiş ve doğrudan alıntılar sunulmuştur. Bulgular sunulurken isimler yerine, sayılarla kodlama yöntemi yapılmıştır.

4.1. Yaratıcı Dramaya İlişkin Hizmet İçi Eğitimlerin Planlaması

Bu başlık altında katılımcılardan, hizmet içi eğitimlerin yapılma amacı, hizmet içi eğitimi/eğitimleri kimin verdiği, hizmet içi eğitimin süresi ve hizmet içi eğitimlerin nerede yapıldığı konusunda görüşleri alınmıştır.

4.1.1. Hizmet İçi Eğitimlerin Yapılma Amacı

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimlerin Yapılma Amacı İle İlgili Görüşleri

Yapılma Amacı	f
Yaratıcı drama hakkında bilgi verme	20
Çocukların gelişimini sağlamada yaratıcı dramanın kullanılması	18
Yaratıcı drama eğitimini gerçekleştirme/uygulama	16
Öğretmenlerin geliştirilmesi	6
Farklı kültürlerdeki çocukların kaynaştırılması	1
Araştırma amaçlı yaratıcı drama eğitimi	1
Toplam	62

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmeninden 43'ü "Hizmet içi eğitimin amacı neydi?" sorusuna ilişkin 62 yanıt belirtmiştir. Öğretmenlerin 9'u bu soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin ortaya koydukları yanıtların 20'si yaratıcı drama hakkında bilgi verme, 16'sı yaratıcı drama eğitimini gerçekleştirme/uygulama, 18'i çocukların gelişimini sağlamada yaratıcı dramanın kullanılması, 1'i farklı

kültürlerdeki çocukların kaynaştırılması, 6'sı okul öncesi öğretmenlerinin geliştirilmesi ve 1'i de araştırma amaçlı yaratıcı drama eğitimi konusu ile ilgilidir.

Yaratıcı drama hakkında bilgi verme başlığı ile ilgili, öğretmenler aşağıdaki konular üzerinde görüş belirtmişlerdir:

- Bilgi edinmek
- Dramayı tanıtmak
- Okul öncesinde dramayı tanımlamak, yeni bilgiler vermek ve çocuklara uygulamak
- Sınıfta uygulanacak oyunlar sunmak
- Yaratıcı dramaya ilişkin bilgileri uygulamaya koymak
- Okul öncesine yönelik uygulamak
- Dramanın ne olduğu, sınıfta nasıl uygulanacağı ve amaçları
- Yaratıcı dramaya giriş
- Drama hakkında farkındalık
- Dramayı diğer eğitimlerde kullanmak
- Öğretmenleri daha çok bilgilendirmek
- Yaratıcılık eğitimi
- Yaratıcı drama eğitimi

Bu konularla ilgili 3 öğretmenin görüşü aşağıda belirtilmiştir.

"Yaratıcı dramaya ilişkin bilgilerimizi bağdaştırarak nasıl yapılacak konusunu içeriyordu."(OÖÖ12)

"Drama hakkında farkındalık sağlamak ve diğer eğitimlerde kullanmak."(OÖÖ30)

"Yaratıcı dramayı tanıtma ve uygulama."(OÖÖ48)

Yaratıcı drama eğitimini gerçekleştirme/uygulama başlığı ile ilgili öğretmenler aşağıdaki bilgileri belirtmişlerdir:

- Yaratıcı drama eğitimine önem verme
- Okulda çocuklarla uygulamak
- Öğretmenin uygulaması
- Sınıfta daha rahat uygulama
- Daha iyi öğrenme
- Çocukları oyun yolu ile daha çok yönlendirme
- 5-6 yaş grubu çocuklara yaratıcı dramayı sınıfta uygulama
- Sınıflarda uygulama
- Farklı uygulamalarla nitelikli eğitimler yapmak.

Bu konularla ilgili 3 öğretmenin görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Yaratıcı drama eğitimine önem vermek."(OÖÖ2)*

"Ana sınıfı 5-6 yaş grubu çocuklara, yaratıcı drama yaşantılarının sınıfta nasıl uygulanacağı."(OÖÖ16)

"Çocuklara daha fazla uygulamalarla nitelikli eğitimler yapmak." (OÖÖ29)

Çocukların gelişimini sağlamada, yaratıcı dramanın kullanılması başlığı ile ilgili öğretmenler aşağıdaki bilgileri belirtmişlerdir:

- Çocuğun fikirlerini ortaya koyması, kendini ifade etmesi
- Çocuğun duygularının değerlendirilmesi
- Çocuğun vücut dili ile kendini ifade etmesi
- Dikkat becerisi geliştirme
- Çocuğun okula ve arkadaşlarına uyumu
- Yaratıcılığın gelişmesi
- Huzurlu ve mutlu olması
- Hislerini yansıtması
- Çocuğun gelişimini etkilemesi
- Çocukların daha aktif rol alması

- Uygulamalarla eğlenerek öğrenme sağlaması
- Yeni şarkılar öğrenmek
- Çocukların birbirleri ile daha iyi iletişim kurması
- Yaşayarak, yaparak öğrenme
- Hayal gücünün gelişmesi

Bu konularla ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Çocuklar yaratıcı dramada kendilerini daha iyi hissederler." (OÖÖ4)
"Drama çocuğun yaratıcılığını etkiler, daha huzurlu ve mutlu olmasını sağlar."(OÖÖ8)
"Çocuklara yaklaşım açısından birçok yeniliğin olduğu, bizlerin de uyanıp yeni şeyleri araştırmamız gerektiğini fark ettik." (OÖÖ10).

Farklı kültürlerdeki çocukları kaynaştırmak başlığı ile ilgili aşağıda öğretmen görüşleri verilmiştir:

- Çocukların kaynaştırılması
- Kültür farkındalığı
- Empati geliştirme

Bu konular ile ilgili öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Yurtdışından gelen çocukların diğer çocuklarla kaynaştırılmasını, kültür farklılığı farkındalığını ve adapte olmalarını amaçlayan bir çalışmaydı." (OÖ34)

Öğretmenlerin geliştirilmesi başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Çocukları daha iyi tanıyabilme
- Çocukları derse katabilme
- Hem çocukların hem öğretmenin gelişmesi
- Öğretmeni geliştirmek
- Çocuklarla iletişim kurabilmek
- Öğrenciyi daha iyi tanımak
- Empati kurmak

- Çocukların yaratıcılıklarını ve hayal kurma becerilerini desteklemek

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Yaratıcı drama ile ilgili çocukları daha iyi tanıyabilme, derse katabilme, hem çocukları hem kendimizi geliştirmek için yapıldı."(OÖÖ17)

"Hizmet içi eğitimin amacı öğretmeni eğitmek içindi." (OÖÖ18)

"Yapılma amacı, insanların kendilerini ifade etmeleri ve verimliliklerini artırmadır." (OÖÖ27)

Bu konu başlığı ile ilgili öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir.

- Tez çalışmasına yönelik

Bu konu ile ilgili bir öğretmen görüşü aşağıda belirtilmiştir:

" Bir öğrencinin tezi ile ilgili yola çıkıldı." (OÖÖ47)

4.1.2. Hizmet İçi Eğitimlerin Kimler Tarafından Verildiği

Tablo 3. Hizmet İçi Eğitimlerin Kimler Tarafından Verildiği İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Kimler Tarafından Verildi	**f**
Öğretim üyeleri/görevlileri	16
Yurtdışından gelen eğitmen	12
Drama Formatörü	11
Öğretmen	11
Bilgisi yok	3
Toplam	**53**

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmeninden 47'si, "hizmet içi eğitimleri kimler verdi" sorusuna ilişkin olarak 53 yanıt ortaya koymuşlardır. Öğretmenlerin 4'ü bu soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtların 16'sı öğretim üyeleri/görevlileri tarafından verildiği, 12'si yurt dışından gelen eğitmenler tarafından verildiği, 11'i drama formatörü tarafından verildiği, 11'i öğretmenler tarafından verildiği ve 3'ü de eğitimi veren kişiler hakkında bilgisinin olmadığı ile ilgilidir.

Öğretim üyeleri/ görevlileri başlığı ile ilgili öğretmelerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Üniversite ve akademide görev yapan akademisyenler

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:
"Öğretim görevlisiydi, müzede ve konferans salonunda, bire bir canlandırarak." (OÖÖ27)
"Alandan uzman kişilerdi." (OÖÖ43)
"Öğretim görevlisi AÖA'de bildiğim kadarı ile, alanında uzman." (OÖÖ46)

Yurtdışından gelen eğitmenler başlığı ile ilgili öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Türkiye, Almanya ve Amerika'dan gelen eğitmenler

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verrilmiştir:

"Türkiye'den gelen uzman kişlerden aldık." (OÖÖ28)

"Bir Amerikalı bayan gelmişti, alanında uzman kişiydi."(OÖÖ31)

Drama formatörü başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- KKTC 'de beş bölgede, bir haftalık yapılan eğitimlerlerde eğitmen olan kişiler

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Bakanlığın verdiği bu eğitim, Atatürk Öğretmen Akademisi'nde formatörlük alan kişiler tarafından verildi. Harran Üniversitesi'nden aldığımız eğitimdeki ise bir öğretim görevlisiydi." (OÖÖ3)*

"Drama formatörleri, onların da kendilerini güncellemeleri gerekir." (OÖÖ30)

Öğretmenler başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Öğretmenlik mesleğinden kişiler

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Okuldan hocamızdı." (OÖÖ10)

"*Alanında uzman kişiydi, öğretmenimdi" (OÖÖ43)*

Eğitimi veren kişilerin eğitimleri ile ilgili bilgisi yok başlığı ile ilgili öğretmenin görüşü aşağıda verilmiştir:

- Uzmanlık alanları ile ilgili bilgi yok

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Hatırlamıyorum, eğitimi veren kişilerdi." (OÖÖ34)*

"Türkiye'den gelen kişilerden aldık." (OÖÖ28)

"Alanlarında uzman kişilerdi."(OÖÖ31)

4.1.3. Hizmet İçi Eğitimlerin Süresi

Tablo 4. Hizmet İçi Eğitimlerin Süresi Ne Kadardı Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Eğitim Süresi	**f**
1 haftalık eğitim	33
1-2 saatlik eğitim	20
48 saat/ 1 dönemi kapsayan süre	3
500 saat/ 1 yılı kapsayan süre	1
Toplam	57

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmeninden 43'ü, "hizmet içi eğitim süresi ne kadardı?" ile ilgili soruya ilişkin 57 yanıt ortaya koymuşlardır. Öğretmenlerden 8'i bu soruya yanıt vermemişlerdir. Öğretmenlerin verdiği yanıtlardan 33'ü 1 haftalık süre, 20'si 1-2 saat, 3'ü 48 saat/bir dönemlik süre, 1'i ise 500 saat/1 yıllık süre ile ilgilidir.

Bir haftalık eğitim başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Bazı öğrencilerin tezi için her gün öğleden sonraları yapıldı

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Gittiğim eğitimler 2-3 günlüktü." (OÖÖ31)

" Her pazartesi birkaç ay sürdü, en az iki ay, 12 ders gibiydi 4-5 yıl önceydi." (OÖÖ48)

"2 saat sürerdi, toplamda 8-10 saat gibi." (OÖÖ45)

1-2 saatlik eğitimler başlığı altında öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Özel olarak alınan veya okullarda alınan eğitimlerdi

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Genelde 40 dakikaydı, okuldaki bir saatti, yurtdışından aldığımız 60 dakikaydı." (OÖÖ7)*

"Bir günde yapılan bir eğitimdi, 2.5 saat." (OÖÖ22)

" Toplam 3 saatlik bir eğitimdi."(OÖÖ34)

48 saatlik bir dönemi kapsadı başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Yüksek lisans eğitiminde bir dönem ders olarak alındı

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

" Bir dönemde aldığım dersleri kapsar."(OÖÖ24)

"Her Pazartesi, birkaç ay sürdü. 12 ders gibiydi 3 saatlik toplam 36 gibi." (OÖÖ48)

"Toplam 10 atölye aldım."(OÖÖ23)

Bir yıllık bir eğitimi kapsayan süre başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştrir:

- Bakanlığa sunulan ve akademide uygulanan eğitim
- Farklı branşlardan olan öğretmenlerle farklı saatlerde alınan eğitimleri içerir
- Eğitimler AÖA'de veya bakanlığın belirlediği beş bölge okullarında yapıldı

Bu konu ile ilgili 1 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*AÖA'de formatörlük ile ilgili aldığımız eğitim 500 saatlikti." (OÖÖ10*).

4.1.4 Hizmet İçi Eğitimlerin Yapıldığı Yer

Tablo 5. Hizmet İçi Eğitimlerin Nerede Yapıldığı Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Eğitimler Nerede Yapıldı	**f**
Kültür Merkezi	18
Üniversite	12
Anaokulu	8
Belediye salonu	8
Lise	4
Araba Müzesi (YDÜ)	3
Vakıflar İdaresi'ne bağlı mekan	2
Otel	1
Toplam	56

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmenden 48'i, hizmet içi eğitimlerin nerede yapıldığı sorularına ilişkin toplam 56 yanıt ortaya koymuşlardır. 3 öğretmen sorulara yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtlardan 18'i kültür merkezi, 12'si üniversite, 8'i anaokulu, 8'i belediye salonu, 4'ü lise, 3'ü araba müzesi, 2'si Vakıflar İdaresi'ne bağlı mekan, 1'i konferans salonu, 1'i ise otel ile ilgilidir.

Kültür merkezlerinde yapıldı başlığı ile ilgili öğretmenlerin verdiği bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

- Lefkoşa Kültür Merkezi, Güzelyurt Belediyesi Kültür Merkezi

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Güzelyurt Belediyesi, Atatürk Kültür Merkezi'nde." (OÖÖ36)

"Lefkoşa Kültür Merkezi'nde yapılmıştı." (OÖÖ11).

Üniversitelerde yapıldı başlığı ile ilgili öğretmenlerin verdiği bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

- Açık Öğretim (AÖ), Atatürk Öğretmen Akademisi (AÖA), Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ), Girne Amerika Üniversitesi (GAÜ)

Bu konu ile ilgili 4 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Yakın Doğu Üniversitesi'nde, Araba Müzesinde." (OÖÖ24)

"Girne Amerikan Üniversitesi'nde olana Türkiye'den uzmanlar gelmişti." (OÖÖ29)

"Eğitimler Öğretmen Akademisi'nde yapılmıştı." (OÖÖ2)

"Geniş bir alandı, bomboş bir salondu. Üniversitede boş bir salonda yapıyorduk, masasız sandalyesiz." (OÖÖ44)

Anaokullarında yapıldı başlığı ile ilgili öğretmenlerin verdiği bilgiler aşağıda beltimiştir:

- Lefkoşa Vakıf Anaokulu'nda
- Gazi Mağusa Meslek Lisesi Uygulama Anaokulu'nda
- Hisarüstü Kaynaştırma Anaokulu'nda
- Güzelyurt Maarif Anaokulu'nda

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlediği Vakıf Anaokulu'nda yapılmıştı." (OÖÖ19)*

"Hisarüstü Kaynaştrma Anaokulu'nda iken yabancı bir uzman tarafından eğitim almıştım." (OÖÖ31)

Belediyelere ait salonlarda yapıldı başlığı ile ilgili öğretmenlerin verdiği bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

- Mağusa Belediye salonu

Bu konu ile ilgili 1 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Bir tanesi Mağusa Belediye salonunda, biri de AÖA'da verilmişti." (OÖÖ50)

Liselerde yapıldı başlığı ile ilgili öğretmenlerin verdiği bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

- Namık Kemal Lisesi, Türk Maarif Koleji

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Biri de Namık Kemal Lisesi'nde yapıdı." (OÖÖ6)

"Türk Maarif Koleji'nin konferans salonunda yapıldı." (OÖÖ39)

Araba Müzesi başlığı ile ilgili öğretmenlerin verdiği bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

- YDÜ Araba Müzesi

Bu konu ile ilgili 1 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Yakın Doğu Üniversitesi, Araba Müzesi'nde." (OÖÖ44)*

Tarihi yerlerde yapıldı başlığı ile ilgili öğretmenlerin verdiği bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

- Lefkoşa, Büyükhan
- Tarihi yer

Bu konu ile ilgili 1 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Bir tanesi Büyükhan'da müze eğitimiydi." (OÖÖ49)

Otelde yapıldı başlığı ile ilgili öğretmenlerin verdiği bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

- Boğaz Hotel

Bu konu ile ilgili 1 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Boğaz Hotel'in salonunda yapılmıştı." (OÖÖ39)

4.2. Yaratıcı Dramaya İlişkin Hizmet İçi Eğitimlerin Uygulanması

Bu başlık altında katılımcılardan, hizmet içi eğitimlerin içeriği, eğitimlerin uygulamalı olup olmadığı ve uygulamalı ise nasıl uygulandığı, uygulamalarla ilgili farklı görüş ve önerilerinin olup olmadığı, eğitimlerin okul öncesi veya genel düzeyde mi olduğu, uygulama süreci sonunda öz değerlendirme çalışmalarının yapılıp yapılmadığı konularında görüşleri alınmıştır.

4.2.1. Hizmet İçi Eğitimlerin İçeriği

Tablo 6. Hizmet İçi Eğitimlerin İçeriği Neydi Sorusuna İlişkin Öğetmen Görüşleri

Hizmet İçi Eğitimlerin İçeriği	f
Yaratıcı dramanın uygulanması ve teknikleri	21
Çocukların ve öğretmenlerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi	9
Okul öncesi çocukların gelişim alanlarına yönelik etkinlikler	8
Konu ve temalara yönelik etkinlikler	6
Yaratıcı dramanın okul öncesinde uygulanması	5
Öğretmenlerin kişisel gelişimleri	2
Toplam	51

Araştırmaya katılan 51 öğretmenin 46'sı, hizmet içi eğitimlerin içeriği neydi ile ilgili soruya 51 yanıt vermiştir. Öğretmenlerden 5'i ilgili soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtların 21'i yaratıcı dramanın uygulanması ve teknikleri, 9'u çocukların ve öğretmenlerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi, 8'i okul öncesi çocukların gelişim alanlarına yönelik etkinlikler, 6'sı konu ve temalara yönelik etkinlikler, 5'i yaratıcı dramanın okul öncesinde uygulanması ve 2'si de öğretmenlerin kişisel gelişimleri ile ilgiliydi.

Yaratıcı dramanın uygulanması ve teknikleri başlığına ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Drama etkinliğinde ısınma, tanışma süreci
- Oyun oynama
- Tanışma ve iletişim kurma
- Tanışma, ısınma, drama ile müzik
- Bireysel çalışma ve grup çalışması
- Yaratıcı dramaya giriş
- Doğaçlama
- Uygulama, rahatlama ve değerlendirme
- Canlandırma
- Rol oyunu
- Konu bağlantılı, aşamalı etkinlikler

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Bir konu başlatmıştık, örneğin bir gazeteden ne gibi şeyler çıkarılabileceği gibi. Çeşitli etkinlikler yapılmıştı." (OÖÖ1)

"Yaratıcı dramaya ilişkin temele dayanıyordu. Dördüncü aşama teorik ve uygulamalıydı. Beşinci aşamada kendimiz yapıyorduk." (OÖÖ23)

"İçerik olarak bir konu verildi, onunla ilgili düşüncelerimizin açıklanması istendi, uygulamalıydı. Önce ısınma sonra tanışma. Sonra da hatırladığım kadarı ile bir poster verilmişti. İkili gruplar o posteri yorumladı. Her gruba bir duyu organı verildi ve dramatize etmemiz istendi. Elimizde olan materyaller ile yaptık. Poster en sondu." (OÖÖ29)

Çocukların ve öğretmenlerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Psikomotor gelişimi için materyal kullanımı
- Çocukların birbirleri ile iletişim kurabilmeleri, şarkı ile beden koordinasyonunu geliştirmeleri
- Hayal gücünü kullanmak
- Duygu ve düşüncelerin değerlendirilmesi
- Konuya bağlı canlandırma geliştirmek
- Yaparak yaşayarak öğrenme, rol oyunu
- Problemlerin nasıl çözüleceği konusunda etkinlik yapmak
- Çocukların yaratıcı ürün geliştirmesini sağlamak
- Çocukların role girmesi

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Çocukların ritim duygusunu desteklemek, alıştırmak, bir sorunları varsa nasıl çözebileceğimiz konusunda yardımcı olmaktı." (OÖÖ44)

"Canlandırma ile ilgili bir konu verildi ve ne yapılabilir diye soruldu." (OÖÖ30)

"Sınıf içinde uygulayabilmek, oyun türü etkinlikler, yaratıcı ürün geliştirmek." (OÖÖ46).

Okul öncesi çocukların gelişim alanlarına yönelik etkinlikler başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Bedeni tanıma
- Çocukların kendilerini ifade edebilmeleri
- Hayal gücünü kullanmak
- Empati
- Yaparak yaşayarak öğrenme
- Çocukların ritim duygusunu geliştirmek
- Yaratıcılık

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Hayal gücünü müzikli oyunlarla geliştirmek." (OÖÖ39)

"Dil alanında gelişimi sağlayan yaratıcı etkinlikler vardı." (OÖÖ46)

"Çocukların gelişimleri, psikomotor, bilişsel ve davranışlarının gelişimi dikkate alınarak uygulanır." (OÖÖ22)

Konu ve temalara yönelik etkinlikler başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Konuların çalışılması
- Tema kavramlarının çalışılması
- Müzede drama
- Çevre konulu drama
- Müze eğitimi
- Okul öncesi eğitim temaları
- Mevsimler ve hayvanlar
- Konu bağlantılı aşamalı etkinliklerin yapılması

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Müze eğitiminin içeriği, tarihi eserleri ve sanatçıları tanımaktı." (OÖÖ50)

"Tema bazlı, tema ağırlıklı kavramsal temalara değinildi." (OÖÖ8)

"Herhangi bir konuyu drama ile nasıl birleştiririz." (OÖÖ21)

Yaratıcı dramanın okul öncesinde uygulanması başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Okul öncesi eğitime uygun drama etkinlikler
- Dramayı eğitimde uygulama
- Okul öncesi çocuklara birebir fırsat verme
- Okul öncesi eğitimde dramanın önemi ve katkısı
- Sınıf ortamında uygulama

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Okul öncesi çocuklara birebir fırsat vererek bir şeyler yapmalarını ve gelişimlerini desteklemek." (OÖÖ19)*

"Okul öncesi eğitime uygun örneklerle uygulayabilmekti." (OÖÖ5)

"Daha fazla, biz eğitime dramayı nasıl katabiliriz." (OÖÖ15)

Öğretmenlerin kişisel gelişimleri konulu başlığa ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Empati geliştirme
- Kişisel gelişim
- Hayal gücünü geliştirme
- Yaratıcılık
- Özgüven
- Kendini ifade etme

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Öğretmenlerin ifade gücünü geliştirmek." (OÖÖ50)

"Kişisel gelişime uygundu" (OÖÖ43)

"Hizmet içi eğitimlerin içerikleri, kendimizi çocukların yerine koyabilme, empati ve çocukları dramaya nasıl katabilirizdi." (OÖÖ16)

4.2.2. Hizmet İçi Eğitimlerin Uygulanması

Tablo. 7. Hizmet İçi Eğitimler Uygulamalı mıydı, Nasıl Uygulandı Sorusuna İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri

Uygulamalı mıydı, Nasıl Uygulandı	f
Eğitimler farklı şekillerde uygulamalı yapıldı	48
Eğitimler teorik olarak ve uygulamalı yapıldı	3
Eğitimler seminer, konferans gibi anlatıldı	2
Eğitimler teorik olarak yapıldı	1
Toplam	54

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmenin 48'i ilgili soruya 54 yanıt vermiştir. Öğretmenlerin 3'ü ilgili soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtların 48'i, eğitimlerin farklı şekillerde uygulamalı yapıldığı, 3'ü eğitimlerin teorik ve uygulamalı yapıldığı, 2'si eğitimlerin seminer ve konferans şeklinde yapıldığı, 1'i eğitimlerin teorik yapıldığı ile ilgilydi.

Eğitimler farklı şekillerde uygulamalı yapıldı başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Konu ile ilgili hikaye oluşturma ve canlandırma
- İstasyon çalışmaları
- Duyguların ifadesi
- Görsel kompozisyon hazırlanması ve sunulması
- Ellerle ve küçük bardaklarla ritim çalışması
- Tekerleme ve şiirlerle oyun geliştirme
- Geleneksel oyunların canlandırılması
- Bir konu/hikaye ile ilgili dramatizasyon çalışması
- Canlandırma
- Eleştiri/değerlendirme
- Grup oyunları çalışması
- Isınma, kaynaştırma ve güven oyunları
- Eşli yapılan oyunlar
- Sanatsal etkinlikler

- Resim çalışması ve canlandırma
- Rol oyunları
- Hayal gücünü ürüne dönüştürme
- Hikaye tamamlama
- Hikaye oluşturma
- Pandomim
- Grupla ve bireysel sunumlar yapılması

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Uygulamalıydı, ısınma ve tanışma vardı, sadece oturuyorsuuz ve yapın diyorlardı ." (OÖÖ32)

"Çocukların yerine kendimizi koyarak onları anlamamızı istediler. Doğaçlama, canlandırma yaptık, sonra ne hissettiğimiz soruldu. Herkes ellerini yere koyarak dilek diledi." (OÖÖ34)

"Gazetelerle kar yağdırdık, kardan adam yaptık, top yaptık tanışma oyununda kullandık." (OÖÖ4)

Eğitimler teorik ve uygulamalı yapıldı başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Etkinliklerin seyirci/izleyici konumunda yapılması
- Katılımcının olduğu yerden, ayakta veya otururak uygulama yapması

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Teoriye göre uyguladık, yetişkinin çocuğa nasıl yaklaşacağını çok iyi anladım." (OÖÖ24)

"Bir tanesi uygulamalıydı. Hayal gücü ile kendimizi ifade etme." (OÖÖ27)

Eğitimler teorik olarak yapıldı başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Eğitimin Teorik olarak verilmesi
- Eğitimlerin seminer veya konferans olarak sunumu

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Uygulamalı değildi, teorik yapıldı."(OÖÖ13)

"Eğitimler, eğitimi sunan kişinin anlatımları ile sınırlıydı, katılımcılar yerlerinde oturarak dinlediler"(OÖÖ11)

4.2.3. Uygulama İle İlgili Farklı Görüş ve Öneriler

Tablo 8. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimlerin Uygulamaları İle İlgili Farklı Görüş ve Önerileri Hakkındaki Görüşleri

Uygulamada Farklı Görüş/Öneriler	**f**
Okul öncesi çocukların gelişim düzeylerine göre uygulanması	22
Uygulama alanlarının uygun olması	4
Alanında uzman kişilerin eğitim vermeleri	2
Uygulama sürelerinin daha uzun ve aşamalı olması ve de daha sık yapılması	2
Uygulamalarda grup sayısının bir standardının olması	2
Toplam	32

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmenin 27'si hizmet içi eğitimlerin uygulanması ile ilgili farklı görüş/öneriler var mı sorusuna 32 yanıt vermiştir. 24 öğretmen ilgili soruya ilişkin yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtların 22'si okul öncesi çocuklarının gelişim düzeylerine göre uygulanması, 4'ü uygulama alanlarının uygun olması, 2'si alanında uzman kişilerin eğitim vermeleri, 2'si uygulama sürelerinin daha uzun, aşamalı olması ve daha sık yapılması, 2'si de uygulamalarda grup sayısının bir standardı olması ile ilgildir.

Okul öncesi çocuklarının gelişim düzeylerine göre uygulanması başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

- Hizmet içi eğitimlerin okul öncesi eğitim müfredatına göre yapılması
- Uygulamaların ilkokul ve okul öncesi düzeyinde, ayrı ayrı yapılması
- Hizmet içi eğitimlere tüm okul öncesi öğretmenlerin birlikte katılımı
- Hizmet içi eğitimlerin öğretmen ve çocuklara birlikte uygulanması

- Hizmet içi eğitimde verilecek konular belirlenmeden önce katılımcıların fikirlerinin alınması
- Uygulamaların tüm okullarda yapılması
- Kültüre göre uyarlanması ve uygulanması
- Uygulamaların denetlenmesi
- Bu tür etkinliklerin daha sık düzenlenmesi
- Dramada oyunların yaş grubuna göre düzenlenmesi, karmaşık olmaması
- Çocukların kültür ve gelişim seviyelerine uygun düzenlenmesi

Bu konu ile ilgili 4 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Bu yıl müfredat değişti, tema ağırlıklı oldu, ona yönelik olabilir." (OÖÖ35)

"Bir okul öncesi öğretmeni önce kendisi uygulamalı ve istekli olmalı. Sonra da çocukları yönlendirmelidir. Zorlamamalıdır."(OÖÖ44)

"Farklı olarak, ülkemize, coğrafyamıza ve güzel kültürümüze göre yapılması daha etkili olacaktır." (OÖÖ50)

Uygulama alanlarının uygun olması başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir

- Uygulama alanları yetersiz
- Uygulama yapılacak mekanların etkinliklere uygun seçilmesi

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Yer sıkıntısı uygulamayı yetersiz kıldı." (OÖÖ12)*

"Sadece oturuyorsunuz ve yapın diyorlar."(OÖÖ32)

Eğitimleri veren kişiler başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Konusunda uzman kişiler tarafından verilmesi

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Alanından uzman kişiler tarafından yapılması gerekir." (OÖÖ5)*

"Bu işi bilen kişiler yapmalıdır."(OÖÖ32)

Uygulama sürelerinin daha uzun, aşamalı olması ve daha sık yapılması başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Zamanın yetersiz oluşu

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Bazı şeyler acelece verilmeye çalışıldı, zamandan dolayı."(OÖÖ12)

"Çok bilgi verildi, etkinlik yapıldı sonunda zaman yetmedi." (OÖÖ31)

Uygulamalarda grup sayısının standardı olması başlığı ile ilgili öğretmen görüşü aşağıda belirtilmiştir:

- Katılımcıların aktif olabilmesi için grup sayısının uygun olması

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Çok kalabalıktı, bazı arkadaşlar çekindi, katılmakta zorlandılar." (OÖÖ47)

"Drama grupları kalabalık olmaz, 20 kişilik olması idealdir." (OÖÖ20)

4.2.4. Hizmet İçi Eğitimlerin Düzeyi

Tablo 9. Hizmet İçi Eğitimlerin Düzeyi Okul Öncesi Mi Yoksa Genel Miydi Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Okul Öncesi/Genel	f
Okul öncesi	25
Genel	10
Okul öncesi ve genel	6
Okul öncesi ve ilkokul	2
Toplam	43

Araştırmaya Katılan 51 okul öncesi öğretmenin 43'ü hizmet içi eğitimleri okul öncesi mi yoksa genel miydi sorusuna ilişkin 43 yanıt vermiştir. Öğretmenlerden 8'i bu soruya cevap vermemişlerdir. Öğretmenlerin verdiği yanıtların 25'i okul öncesi, 10'u genel, 6'sı okul öncesi ve genel, 2'si de okul öncesi ve ilkokul ile ilgilidir.

Okul öncesi başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Okul öncesi düzeyde yapıldı
- Okul öncesine yönelikti
- Anasınıfa uygundu

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Eğitimler okul öncesi düzeyde yapıldı." (OÖÖ2)

"Okul öncesi ile ilgiliydi." (OÖÖ24)

"Okul öncesine yönelikti." (OÖÖ31)

Genel başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Genel olarak yapıldı

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Genel olarak yapıldı." (OÖÖ33)

"Genel olaraktı." (OÖÖ51)

"Buradakiler geneldi." (OÖÖ3)

Okul öncesi ve genel başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- İkisini de kapsar
- Genel ve okul öncesi

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"*Her ikisini de kapsar." (OÖÖ10)*

"%70'i geneldi, okul öncesine yönelik de olmuştu." (OÖÖ23)

"Genel ve okul öncesi aldım." (OÖÖ32)

Okul öncesi ve ilkokul başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Okul öncesi ve ilkokul

Bu konu ile ilgili 2 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Okul öncesi ve ilkokula uygundu." (OÖÖ25)

"Okul öncesi ve ilkokula da uygundu."(OÖÖ50)

4.2.5. Hizmet İçi Eğitimlerde Öz Değerlendirme Çalışmaları

Tablo 10. Hizmet İçi Eğitimleri Uygulama Süreci Sonucunda Öz Değerlendirme Çalışmaları Yapıldı Mı Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Öz değerlendirme Çalışmaları	f
Öz değerlendirme yapıldı	27
Öz değerlendirme yapılmadı	11
Özdeğerlendirme bazı zaman yapıldı	3
Toplam	41

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmenin 41'i hizmet içi eğitimlerin uygulama süreci sonucunda öz değerlendirme çalışmaları yapıldı mı sorusuna ilişkin 43 yanıt vermiştir. Öğretmenlerin 10'u bu soruya yanıt vermemişlerdir. Öğretmenlerin verdiği yanıtların 27'si öz değerlendirme yapıldı, 11'i öz değerlendirme yapılmadı ve 3'ü de öz değerlendirme bazı zaman yapıldı ile ilgildir.

Öz değerlendirme yapıldı başlığına ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Öz değerlendirme yapıldı

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Öz değerlendirme çalışmaları yapılmıştı." (OÖÖ18)

"Evet yapmıştık, geniş bir yer verilmişti onlara da." (OÖÖ44)

"Bir bir yorum aldık, yazılı geri dönüt de aldık sanırım."(OÖÖ48)

Öz değerlendirme yapılmadı başlığına ilişkin öğretmen görüşü aşağıda belirtilmiştir:

- Öz değerlendirme yapılmadı

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Orada yok, öz değerlendirme yapılmadı."(OÖÖ5)

"Öz değerlendirme yapılmadı."(OÖÖ9)

"Öz değerlendirme yapılmadı."(OÖÖ15)

Öz değerlendirme bazı zaman yapıldı başlığına ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Öz değerlendirme bazı eğitimlerde yapıldı, bazı eğitimlerde yapılmadı
- Bir tanesinde yapıldı
- Her zaman yapılmadı

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Öz değerlendirme Türkiye'de yapıldı, her zaman yapılmadı."(OÖÖ3)

"Bazılarında yapıldı, bazılarında yapılmadı." (OÖÖ51)

"Bir tanesinde yapıldı, ne anlatmak istediniz diye soruldu." (OÖÖ7)

4.3. Yaratıcı Dramaya İlişkin Hizmet İçi Eğitimlerin Değerlendirilmesi

Bu başlık altında katılımcılardan, hizmet içi eğitimlerin sonunda edinilen bilgi bigi ve becerilerin kullanılıp kullanılmadığı, alınan hizmet içi eğitimlerin sonunda bir belge alınıp alınmadığı ve yapılan hizmet içi eğitimlerin yeterli olup olunmadığı konusunda görüşleri alınmıştır.

4.3.1. Eğitim Süreci Sonunda Edinilen Bilgilerin Kullanımı

Tablo 11. Eğitim Süreci Sonunda Edindiğiniz Bilgi ve Becerileri Kullanmakta Mısınız Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Bilgi ve Becerileri Kullanmakta Mısınız	**f**
Edindiği bilgi ve becerileri kullanıyor	48
Edindiği bilgi ve becerileri kullanmıyor	2
Toplam	50

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmeninin 50'si eğitim süreci sonunda edindiğiniz bilgi ve becerileri kullanmakta mısınız sorusuna 50 yanıt vermiştir. Öğretmenlerin 1'i bu soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtların 48'i

edindiği bilgi ve becerileri kullandığı, 2'si edindiği bilgi ve becerileri kullanmadığı ile ilgilidir.

Bilgi ve becerileri kullanıyor başlığına ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

- Geliştirerek uygulanır
- Uygulamaya çalışılır
- Sınıfta her gün uygulanır
- Eğitimden sonra uygulama artırıldı
- Haftada 2 kez kullanılır
- Her gün kullanılır
- Sık kullanmaz
- Bu hafta kullanmaya başlanılacak
- Fırsat buldukça kullanılır
- Vakit buldukça uygulanır
- Çocuklarla kullanılır

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Aldığımız eğitimleri geliştirerek uyguluyorum." (OÖÖ1)

"Evet hatta son katıldığımdan, bu hafta kullanmaya başlayacağım." (OÖÖ21)

"Şu an ben resim branşındayım, vakit buldukça yapıyorum."(OÖÖ38)

Edindiğim bilgi ve becerileri kullanmıyorum başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Kullanmıyor

Bu konu ile ilgili 1 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Edindiğim bilgileri şu an kullanmıyorum. Başında da söyldiğim gibi on yıl önce aldığım bir eğitimdi, başında kullanıyordum."(OÖÖ18)

4.3.2. Hizmet İçi Eğitimler Sonucunda Edinilen Belge

Tablo 12. Alınan Hizmet İçi Eğitimler Sonucunda Herhangi Bir Belge Edindiniz Mi Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Herhangi Bir Belge Edindiniz Mi	f
Katılım belgesi	35
Belge alınmadı	5
Serifika ve katılım belgesi	4
Hatırlamıyor	4
Toplam	48

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmeninin 48'i herhangi bir belge aldınız mı sorusuna 48 yanıt vermiştir. Öğretmenlerden 3'ü bu soruya ilişkin yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin verdiği yanıtların 35'i katılım belgesi aldım, 5'i katılım belgesi almadım, 4'ü sertifika ve katılım belgesi aldım, 4'ü de hatırlamıyorum ile ilgilidir.

Katılım belgesi başlığı ile ilgili öğretmen görüşü aşağıda belirtilmiştir:

- Katılım belgesi alındı

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Evet katılım belgesi verildi." (OÖÖ36)

"Katılım belgesiydi, sertifika değildi." (OÖÖ41)

"Evet, genelde katılım belgesi veriyorlar." (OÖÖ43)

Sertifika ve katılım belgesi başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Sertifika ve katılım belgesi alındı

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Sertifika da aldım ama genelde katılım belgesiydi." (OÖÖ7)

"Evet genelde katılım belgesi veriyorlar" (OÖÖ43)

"Evet edindim, ikisini de edindim. Sertifika 6-10 saatlikteki süreç sonunda verildi." (OÖÖ27)

Belge alınmadı başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Belge alınmadı
- Belge verilmedi
- Drama ile ilgili belge yok

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verrilmiştir:

"Yok o dönem belge vermediler."(OÖÖ4)

"Hayır drama ile ilgili belgem yok." (OÖÖ5)

"Almadık, sonradan da okula gelmiş olabilir." (OÖÖ6)

Hatırlamıyor başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Emin değil
- Hatırlamıyor, almış olabilir
- Belge aldığını hatırlamıyor

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Emin değilim ama almış olabiliriz." (OÖÖ35)

"Hiç hatırlamıyorum, almış olabiliriz." (OÖÖ37)

"Hatırlamam belge alıp almadığımızı." (OÖÖ48)

4.3.3. Alınan Hizmet İçi Eğitimlerin Yeterliliği

Tablo 13. Alınan Hizmet İçi Eğitimler Sizce Yeterli Midir Sorusuna İlişkin Öğretmen Görüşleri

Hizmet İçi Eğitimler Yeterli midir	f
Alınan eğitimler yeterli değildir	36
Alınan eğitimler yeterlidir	22
Toplam	58

Araştırmaya katılan 51 okul öncesi öğretmeninin 46'sı, alınan hizmet içi eğitimleri yeterli buluyor musunuz sorusuna ilişkin 58 yanıt vermiştir. Öğretmenlerin 5'i bu soruya yanıt vermemiştir. Öğretmenlerin verdiği 36 yanıt hizmet içi eğitimler yeterli değildir, 22'si de hizmet içi eğitimler yeterlidir ile ilgilidir.

Hizmet içi eğitimler yeterlidir başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirilmiştir:

- Eğitimler yeterli sayıda ve sıklıkta yapılmamaktadır
- Süreklilik sağlanmıyor
- Eğitimi veren kişilerin drama alanından olmaması
- Yazılı materyal olmaması
- Grupların kalabalık olması
- Materyal kullanılmaması
- Nitelik olarak yetersiz olması
- Hem nicel hem içerik olarak yetersiz olması
- Eğitimin seminer, konferans şeklinde yapılması
- Belge odaklı yapılması
- Uygulama süresinin (saatler) yetersiz olması
- Drama kavramının farklı algılanması
- Ülke kültürüne uygun yapılmaması
- Eğitimlerin hafta arası yapılması, tam gün çalışan öğretmenlerin eğitimlere katılamaması.

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Nitelik olarak çok yeterli değildi, uygulamalarda materyal yoktu, kalabalık olması dezavantajdı." (OÖÖ7)

"Yeterli değildir, daha fazla yapılması gerekir. Zaman aşımında unutuluyor." (OÖÖ18)

"Yetersizdir, daha çok uygulama şeklinde yapılmalı." (OÖÖ50)

Hizmet içi eğitimler yeterlidir başlığı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

- Kursların yaratıcı drama farkındalığı yaratması

- İçerik olarak yeterli olması
- Uygulamalı yapılması
- Konularla bağlantılı olması

Bu konu ile ilgili 3 öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

"Güçlü yanı çocuklarla uygulanabilmesi, eğlenceli olması, uygulamalı olması ve her katılımcının aktif olması." (OÖÖ5)

"İçeriği çok güzeldi, herkese kendini ifade etmesi için tek tek fırsat verildi." (OÖÖ17)

"Dramayı her eğitim alanında kullanabileceğimizi öğrendik. Sınıf yönetimini çok destekliyor." (OÖÖ30)

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonuçları özetlenmiş ve sonuç, tartışma yorum ve öneriler olarak üç başlık altında verilmiştir.

5.1. Sonuç

Araştırmanın sonucunda bulgulardan elde edile sonuçlar aşağıda verilmiştir

1. Okul öncesi öğretmenlerinin, hizmet içi eğitimlerin yapılma amacı ile ilgili görüşleri değerlendirildiğinde,eğitimin yaratıcı drama eğitimini gerçekleştirme/uygulama, öğretmenlerin geliştirilmesi ve farklı kültürlerdeki çocukların kaynaştırılması ile ilgili yapıldığı ortaya konulmuştur.
2. Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerin kimler tarafından verildiği ile ilgili görüşleri,eğitimlerin öğretim üyeleri/görevlileri tarafından verildiği, yurt dışından gelen eğitmenler tarafından verildiği, drama formatörü tarafından verildiği, öğretmenler tarafından verildiği ve eğitimi veren bazı kişilerin mesleki uzmanlıkları hakkında bilgilerinin olmadığı şeklindedir.
3. Okul öncesi öğretmenleri, hizmet içi eğitimlerin süresine ilişkin görüşlerini eğitimlerin 1 haftalık sürede, 1-2 saat, 48 saat/bir dönemlik sürede, 500 saat/1 yıllık sürede yapıldığı şeklinde ortaya koymuşlardır.
4. Okul öncesi öğretmenleri, hizmet içi eğitimlerin nerede yapıldığı sorusuna ilişkin görüşlerini eğitimlerin, kültür merkezi, üniversite, belediye salonu, lise, anaokulu, araba müzesi, Vakıflar İdaresi'ne bağlı mekan, konferans salonu ve otelde yapıldığı şeklinde belirtmişlerdir.
5. Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerin içeriği neydi sorusuna ilişkin görüşleri, yaratıcı dramanın uygulanması ve teknikleri, çocukların ve öğretmenlerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi, okul öncesi çocukların gelişim alanlarına yönelik etkinlikler, konu ve temalara yönelik etkinlikler, yaratıcı dramanın okul öncesinde uygulanması ve öğretmenlerinin kişisel gelişimleri ile ilgili olduğu yönünde belirtilmiştir.

6. Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler uygulamalı mıydı, nasıl uygulandı sorusuna ilişkin verdikleri yanıtlar, eğitimlerin farklı şekillerde uygulamalı yapıldığı, eğitimlerin teorik ve uygulamalı yapıldığı, eğitimlerin seminer/ konferans şeklinde yapıldığı ve eğitimlerin teorik olarak yapıldığı şeklindedir.
7. Okul öncesi öğretmenleri, hizmet içi eğitimlerin uygulama ile ilgili farklı görüş ve önerileriniz ne olabilir sorusuna ilişkin görüşlerini, eğitimlerin okul öncesi çocuklarının gelişim düzeylerine göre uygulanması, uygulama alanlarının uygun olması, alanında uzman kişilerin eğitim vermeleri, uygulama sürelerinin daha uzun ve aşamalı olması, daha sık yapılması ve uygulamalarda grup sayısının bir standardı olması gerektiği şeklinde ortaya koymuşlardır.
8. Okul öncesi öğretmenlerinin, hizmet içi eğitimlerin düzeyi, okul öncesi mi yoksa genel miydi sorusuna ilişkin görüşleri, eğitimlerin okul öncesine yönelik, genel, genel ve okul öncesine yönelik, okul öncesi ve ilkokula yönelik olduğu şeklindedir.
9. Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerin uygulama süreci sonucunda öz değerlendirme çalışmaları yapıldı mı sorusuna ilşkin görüşler, öz değerlendirme yapıldığını, öz değerlendirme yapılmadıını ve öz değerlendirmenin bazı zaman yapıldığı şeklindedir.
10. Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim süreci sonunda edindiğiniz bilgi ve becerileri kullanmakta mısınız sorusuna ilişkin görüşleri, edinilen bilgi ve becerilerin kullanıldığı ve edinilen bilgi ve becerilerin kullanılmadığı şeklinde belirtilmiştir.
11. Okul öncesi öğretmenleri, hizmet içi eğitimler sonucunda herhangi bir belge edindiniz mi sorusuna ilişkin, katılım belgesi alındığı, katılım belgesi alınmadığı, sertifika ve katılım belgesi aldındığı ve diğer bir bulgu ise belge alınıp alınmadığının hatırlanmadığı görüşlerini ortaya koymuşlardır.
12. Okul öncesi öğretmenlerin bir kısmı, hizmet içi eğitimler sizce yeterlimidir sorusu ile ilgili hizmet içi eğitimlerin yeterli olmadığı görüşünü belirtirken, bir kısmı ise hizmet içi eğitimlerin yeterli olduğu görüşünü ortaya koymuştur.

5.2. Tartışma

Tartışma bölümünde, araştırma alt problemleri temelinde ortaya çıkan bulgular, araştırmacının görüşlerine bağlı olarak yorumlanmış ve alanyazındaki çalışmalarla ilişkilendirilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin, hizmet içi eğitimlerin yapılma amacı ile ilgili verdikleri görüşler değerlendirildiğinde, yaratıcı drama hakkında bilgilendirmenin yapıldığı, eğitimde nasıl uygulanacağı konusunun verildiği ve öğretmenlerin kişisel gelişimlerine yönelik çalışmaları içerdiği görülmektedir. Ayrıca farklı kültürlerdeki çocukların kaynaştırılması ile ilgili yapıldığı da ortaya konulmuştur. Bu sonuca göre hizmet içi eğitimlerin güncel sosyal-toplumsal olayların gündeme alınıp planlanması sevindirici ve değerli bulunmuştur.

Günümüzde hızla gelişen toplumsal değişimler, uluslararası farklı sorunlar, iş değişimleri, ekonomik sebepler, savaş mağdurları ve mülteci sorunları gibi konulardan dolayı ülkemiz de farklı kültürlerden ve ülkelerden göç almaktadır. Tam da bu bağlamda evrensel değerler bütününden yola çıkılarak, okullarımızda yaşanan en önemli sorunlardan biri olan, çocuk hakları ihmali ve istismarı kapsamına giren "ötekileştirme" ve "farklılıklara" karşı tutum ve direncin nasıl kırılacağı noktasında, hizmet içi eğitimlerde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılması çok önemli bir sonucu ortaya koymaktadır. Özellikle eğitimden sorumlu kişi, kurum ve devlet otoritelerinin, her çocuğun eşit eğitim ve yaşam hakkının merkeze alınmasının önemini ve farkındalığını sağlayacak önlemler almaları ve bu konuda öncülük etmeleri, toplum bilincini oluşturacak yasal politikalar oluşturmaları birincil ödevleri olmalıdır. Özellikle okul öncesi dönemde çocukların, farklı kültürlere adapte olmaları, kaynaşmaları, onların ileriki yaşantılarında gerek bireysel gerekse toplumsal sosyal uyum becerilerin gelişmesin önemli katkı sağlaycaktır. Bu görüşe atıfta bulunan, EACEA, Eurydice (2009), Eğitimin her çocuk için eşit koşullar yaratılması açısından bakıldığında, düşük gelirli ve azınlık olarak bakılan çocuklara yönelik yapılan tüm çalışmalar ve yatırımlar okul sisteminde kollektif olarak uygulandığı taktirde amacına ulaşacağından bahseder.

Okul öncesi öğretmenleri hizmet içi eğitimlerin kimler tarafından verildiğine ilişkin görüşlerini belirtirken, bir kısım öğretmen, eğitimciler hakkında net bilgiye sahip olmadıklarını, bir kısım öğretmen ise hizmet içi eğitimi veren kişilerin, uzman

kişiler olarak bilindiğini, bu kişilerin, okul öğretmeni, formatör, üniversitelerden gelen doçent ve doktor ünvanlı öğretim üyeleri olduklarını belirtirken, bir kısım öğretmen de eğitimi veren kişilerin bazılarının yeterli, bazılarının ise yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir.

Tuluk (2004), drama eğitimini veren kişilerin önemine değinmiştir. Yaratıcı dramanın önemli bir öğesi de "*eğitmen/lider"dir.* Drama eğitmeni/lideri, yaratıcı drama alanını bilen, yaratıcı drama planı yapabilen ve uygulayabilen, gerekli pedagojik formasyona sahip nitelikte olan kişidir.

Bu sonuca bakıldığında, öğretmenlerin bir kısmının hizmet içi eğitimleri veren kişiler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bir kısım öğretmenin de yaratıcı drama eğitimi veren kişilerin gerçek drama eğitimcisi olmadığına dair net görüşleri olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre hizmeti içi eğitimleri veren kişilerin yaratıcı drama konusunda eğitim almaları gerekliliğini ve önemini ortaya koymaktadır. Araştırmanın önemli bir problemi olarak baktığımız bu konuya, Adıgüzel (2010)'in bu çalışması ortaya konulan sonuç ile örtüşmektedir. Drama eğitimi veren kişiler öğretmen, drama lideri yani drama çalışmalarında rehber olan kişidir. Drama sürecini yapılandıran ve uygulayan lider veya öğretmen denildiği zaman, bu kişinin, yaratıcı drama sürecini bilen, drama konusunda gerekli bilimsel bilgilere ve uygulama yapabilme yeterliğine sahip veya aynı yeterliği olan farklı bir alandan uzmanlaşan ve dramayı bir yöntem olarak kendi alanında kullanan öğretmen olarak akla gelmesinden bahseder.

Özcan ve Bakioğlu'nun (2010), çalışmaları bu konuyu desteklemektedir. Hizmetiçi eğitimler, süreç içinde belli dönemlerde planlanırken, belirli zamanlarda önceden planlanmayan acil sıkıntıları aşmak için genel veya bireye özel olarak planlanabilmektedir. Bu planlar sistemli olarak, uzmanlık alanlarından belirlenen kişiler tarafından yürütülür.

Hizmet içi eğitimlerin süresi ile ilgili ortaya çıkan sonuçlara göre, eğitimler gerek saat olarak gerekse tekrarlanma ve yapılma sıklığı açısından yetersiz bulunmuştur. Çıkan sonuçlara bakıldığında, öğretmenlerin bu konuda haklı oldukları söylenebilir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu bu eğitimleri 8-10 yıl öncesinde aldıklarını ve bu süreçte de birçok şeyin unutulduğunu belirtmişlerdir. KTÖS'ün, okul öncesi öğretmenlerinin ihtiyaçlarının belirlenmesi konusunda yaptığı

araştırmada, öğretmenlerin %64,42'sinin değerlendirmesine göre, hizmet içi eğitim kurslarında okul öncesi eğitime yeteri kadar yer verilmediği ile ilgili sonuç ortaya konmuştur (KTÖS, 2016). Yapılan araştırmada ortaya çıkan sonuca bakacak olursak, okul öncesi eğitim alanında yapılan hizmet içi eğitimlerde benzer sonuçlar olduğu görülmektedir.

Hizmet içi eğitimlerin yapıldığı mekanların, katılımcı sayısına göre yetersiz olduğu ortaya konulmuştur. Yaratıcı drama eğitimlerinin uygulamalı yapıldığı ilkesine göre değerlendirildiğinde, yaratıcı dramaya ilişkin yapılan hizmet içi eğitimlerin, planlanması ve uygulanması hakkında yeterli bilginin olmadığı gözlenmektedir.

Adıgüzel (2010) ise yaratıcı drama çalışmalarında mekanın olması gereken özelliklerrinden bahsetmektedir.Yaratıcı drama çalışmalarında diğer bir önemli öğe de *mekandır*. Kullanılan mekanlar, etkinlik kriterlerine uygun olarak yapılandırılan alanlardır. Yaratıcı dramada gerekli olan mekan niteliği, çocukların kendini rahat ve güvende hissedeceği, iyi hazırlanmış bir çevre ve çalışmayı yönetecek olan liderin/öğretmenin alandan deneyimli olmasıdır. Gerekli koşullar yaratıldıktan sonra drama, sınıfta, bahçede, müzede, parkta ve doğada da yapılabilmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerin içeriği ile ilgili verdikleri yanıtların birçok yönden eksik olmasına rağmen, bazı yönlerden olumlu olduğu söylenebilir. Birçok hizmet içi eğitimlerin uygulamalı ve okul öncesine yönelik planlanması, okul öncesi çocuklarına yönelik konu ve temalara örnekler oluşturacak şekilde uygulamaların yapılması, çocuklara kazandırılması hedeflenen amaç ve kazanımlara atıfta bulunması, öğretmenleri meraklandırmış, heyecanlandırmış ve yaratıcı drama konusunda farkındalıklarını geliştirmelerine önemli katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

"*Bizlerin, çocukmuşuz gibi davranarak, katılımcı olmamız empati becerimizi geliştirdi, daha sonra sınıf yönetimi becerilerimizin geliştiğini farkettik"*. Öğretmenlerin kendileri ile ilgili gelişimi bu şekinde dile getirmeleri, hizmet içi eğitimlerin içerik olarak amacına ulaştığını göstermektedir. Aynı zamanda öğretmenlerin kişisel gelişimlerine ve sınıf ortamında çocuklar ile olan ilişkilerine olumlu katkı sağladığı sonucuna da varılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden biri, "*Bu eğitimden sonra çocuklara karşı daha anlayışlı, sabırlı ve*

çocuk odaklı davranmaya başladım, onlara kendi görüş ve fikirleri için fırsat veriyorum ve farkkettim ki çocuklar bizden farklı düşünüyorlar" diye görüş bildirmiştir. Yavuzer (1996)'in görüşü bu sonucu desteklemektedir. "*Yetişkin, çocukların sorularına cevap vermek yerine onların kendi soru ve problemler karşısında kendi çözümlerini bulmalarına fırsat verecek zaman vermelidir. Gerekirse ipuçları ile yönlendirebilir." (*Yavuzer, 1996).

Hizmet içi eğitimlerin konferans, seminer şeklinde ve uygulamalı yapıldığı ile ilgili sonuçlara bakıldığında, öğretmenlerin eğitimin uygulamalı yapılamasının kendileri açısından kalıcı ve öğretici olduğunu, konfrans ve seminer şeklinde yapılan eğitmlerin hiçbir yararı olmadığını, hatta zaman kaybı olduğunu söylemişlerdir. Okul öncesi eğitimde "yaşayarak, yaparak" öğrenmenin, tartışmasız kabul gördüğü bu çağda, uygulamalı yapılması gereken eğitimlerin halen, ısrarla klasik öğrenme yöntemleri ile yapılması çelişkili bir durum yaratmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun, yaratıcı drama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları verdikleri yanıtlardan ortaya çıkmıştır. Bu nedenle öğretmenler yaratıcı drama sürecini uygulamakta yetersiz kalmaktadırlar. Özellikle araştırmada üzerinde önemle durulan bir diğer konu, drama, yaratıcı drama ve dramatizasyon gibi kavramlar arasında kavram karışıklığı yaşanılmasıdır. Bu konu ile ilgili kavram karışıklığının olduğu, araştırma sürecinde görüşmelerden elde edilen yanıtlarla ortaya çıkmıştır. Örneğin öğretmenlerden bazıları dramayı, "23 Nisan'da yapılan gösteriler", "dramatize oyunlar" ve "öykü canlandırıma etkinlikleri" olarak tanımlamaları, yaratıcı drama ile ilgili kavram karışıklığı yaşandığını sonucunu getirmektedir. Öğretmenler uygulamalar ile ilgili birçok öneride bulunmuşlardır. Örneğin uygulamalara daha çok zaman verilmesini, grupların daha az sayıda olmasını, eğitime katılan öğretmenlerin farklı bölgelerden veya okullardan olmasını, bilgi ve etkinlik paylaşımı açısından gerekli görmektedirler. Ayrıca karşılıklı farklı paylaşımlarda bulunulmasından ve uygulama havuzu oluşturabileceklerinden bahsetmişlerdir. Bir diğer farklı öneri ise uygulamlara çocukların da dahil edilmesi yönünde olmuştur. Öğretmenlerin bu konular üzerindeki yapıcı yaklaşımları ve farklı önerileri ortaya koymaları, yaratıcı dramanın eğitimde etkinliğinin artabileceğini göstermektedir.

Hizmet içi eğitimler sonucunda genelde katılım belgesi alındığı, öz değerlendirme çalışmalarının kısmen yapıldığı belirtilirken, eğitimlerin genel ve okul öncesine yönelik düzeyde yapıldığı ortaya konulmuştur. Öğretmenlerin çoğunluğu hizmet içi eğitimlerden edindiği bilgi ve becerileri sınıf ortamında kullandığını, bazı öğrtemenler ise bilgilerinin ve becerilerinin zaman aşımına uğramasından dolayı yaratıcı drama etkinliklerini uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşmeler sırasında, sıkça üzerinde durdukları konu ise hizmet içi eğitimlerin uzun süre önce verilmiş olduğu ve yapılan uygulamaları hatırlamakta zorlandıklarıdır.

Hizmet içi eğitimlerin yetersizliği üzerinde durdukları konular, eğitimlerin süresinin kısa oluşu, eğitimlerin öğretmenlere duyurulması konusunda geç veya eksik kalınması, devlet tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimlere özelde çalışan öğretmenlerin dahil edilmemesi, uygulamaların eksik kalması, uygulamalarda materyal kullanılmaması, öğretmenlere yaratıcı dramaya yönelik bilgilendirici yazılı materyal verilmemesi, yaratıcı drama uygulama gruplarının kalabalık olması, içerik olarak konuların güncellenmemesi, hizmet içi eğitimlerin seminer ve konfrans şeklinde yapılmış olması, hizmet içi eğitimlerin aynı eğitmenler tarfından verilmesi ve bazı kişilerin eğitimi verme konusunda gerek yaratıcı drama ile ilgili bilgisi gerekse uyglama becerisi yönünden yetersiz olması, yapılan hizmet içi eğitimlerin bakanlık tarafından denetlenmediği ile ilgili öne sürülen görüşler ve nedenlerle hizmet içi eğitimlerin yetersizliklerinden söz edilmektedir. Öğretmenlerin bir kısmı ise bu eksiklik ve yetersizliklerden dolayı yapılan eğitmlere özellikle gitmediklerini de ayrıca belirtmişlerdir. Hizmet içi eğitimlerin gönüllülüğe göre katılımı da ayrı bir tartışma konusu oluşturmaktadır.

Kuzey Kıbrıs'ta hizmet içi eğitimlere bazı öğretmenlerin katılamdığı ve bundan dolayı da katılma zorunluluğunun pek olmadığı sonucuna varılmıştır. Serin ve Korkmaz'a (2014), göre hizmet içi eğitimin gelişmekte olan dünya ülkeleri eğitim sistemlerini, ülke kalkınmasını sağlamak için nitelikli insan yetiştirmeye yönelik eğitim politikaları oluşturduklarını ve eğitim sisteminde en etkili kişi olan öğretmen yetiştirilmesi ve hizmet içi eğitimlerin sistematik bir düzende yapılmasının kaçınılmaz olduğu görüşündedirler. Bazı ülkelerde öğretmenlere yönelik yapılan hizmetiçi eğitimlerden örnek verilecek olunursa, Fransa, Almanya ve Japonya'da hizmetiçi eğitimler yasal olarak zorunlu tutulmaktadır. İngiltere'de ise işe başlarken sözleşme gereği kurslara katılma şartı konulur. Danimarka'da işe başlamadan önce

hizmet içi eğitimlere katılma zorunludur. Amerika Birleşik Devletleri'nde sertifika yenilemek zorunluluğu vardır. Avustralya'da terfi etmek için mutlaka hizmetiçi eğitimlere katılma kriterleri aranır. Türkiye'de ise öğretmenlerin bazı hizmet içi eğitimelere isteğe bağlı katılımı söz konusuyken diğer yandan da hizmet içi eğitimlere katılım zorunluluğu görülmektedir

Yukarıda bahsedilen, dünya ülkelerinin hizmet içi eğitime verdikleri önemden yola çıkarak, bakanlığın hizmet içi eğitimlere benzer düzenlemeler getirmesi ve yasal çerçevelerle önlemler alınması nitelikli eğitim için önemli bir konudur. Araştırma bulgularında hizmet içi eğitimlerin kıdem basamağı için belge odaklı yapılması ve eğitimcilere nitelikli eğitim verilmemesi görüşünün de öne sürülmesi öğretmenleri rahatsız eden önemli bir konu olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmada elde edilen bir diğer önemli bulgu ise, hizmet içi eğitimlerde yapılan uygulamaların ve daha sonraki eğitimde uygulama süreçlerinin ilgili bakanlık tarafından denetlenmediği ortaya konulmuştur.

"*Çocukluk çağı dediğimiz okul öncesi döneminin çocukların gelişimleri açısından önemini hatırlayarak, tüm eğitimciler, eğitimdeki fırsatların mutlaka peşinden gidip, hiçbir çocuğun çağdaş eğitim hakkından mahrum bırakılmasına sessiz kalmamalıdırlar.*"

5.3. Öneriler

Bu bölümde öneriler, araştırma bulguları doğrultusunda, hizmet içi eğitimleri düzenleyen, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı merci/mercilere yönelik hazırlanmıştır.

"Yaratıcı Dramaya İlişkin Hizmet İçi Eğitimlerin Okul Öncesi Öğretmenleri Tarfından Değerlendirilmesi" konulu tezde, ortaya konulan öğretmen görüşlerleri ve sonuçları dikkate alınarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur. Ayrıca görüşmeler sürecinde, öğretmenlerden gelen bazı konulardan yola çıkarak, özellikle bu yıl uygulanmaya konulan okul öncesi yeni eğitim programının, öğretmenler tarafından daha net anlaşılması ve uygulanması açısından "yaratıcı drama" uygulamalarının etkili olacağı düşünülmektedir.

1. Yaratıcı Drama kavramının farkındalığını sağlıyacak yazılı materyallerin bakanlık tarafından öğretmenlere sağlanmalı ve bu konu ile ilgili erken bir zamanda hizmet içi eğitim düzenlenmelidir.

2. Yaratıcı dramaya ilişkin farkındalık hizmet içi eğitimlerinin her bölgede başlatılması, hizmet içi eğitimlerin yılda 3 kez olmak üzere; 1.'sinin yeni eğitim öğretim dönemi öncesinde, 2.'sinin eğitim-öğretim döneminde ve 3.'sünün de eğitim öğretim sonunda yapılması önerilmektedir.
3. Eğitimi uygulayacak olan öğretmenin geliştirilmesi ve alanında daha bilinçli yaratıcı drama eğitimi uygulaması açısından yaratıcı dramaya ilişkin yapılacak olan hizmet içi eğitimlerin, öğretmen ihtiyaçalarına göre belirlenebilir ve düzenlenebilir.
4. Yaratıcı dramaya ilişkin hizmet içi eğitimlerin, okul öncesinde görev yapan tüm öğretmenlerin katılımını sağlaması açısından, farklı zamanlarda ve farklı bölgelerde düzenlenmesi ayrıca katılımcıların çalışma saatlerinin dikkate alınarak yapılması, tüm öğretmenlerin adil ve nitelikli katılımlarının sağlanması önerilmektedir.
5. Yaratıcı dramaya ilişkin yapılacak olan hizmet içi eğitimlerin ilgili bakanlık tarfından denetlenmeli ve eğitimden yaralanan kişilerden, yapılan çalışmalalarla ilgili yazılı ve genel bir geribildirim alınmalıdır.
6. Yaratıcı dramaya ilişkin hizmet içi eğitimleri verecek olan kişilerin, yaratıcı drama konusunda eğitim almış; en az yüksek lisansı olan, okul öncesi alandan drama konusunda uzmanlık alan, Dr. ve üstü kişiler tarafından verilmesinin önemli olacağı söylenebilir.
7. Yaratıcı dramaya yönelik yapılacak olan hizmet içi eğitimlerin, uygulamalı yapılması, uygulamaların yapılacağı mekan, materyal ve diğer kaynakların sağlanması konularına önem verilmelidir.
8. Yaratıcı dramaya yönelik yapılacak olan hizmet içi eğitimlerin içeriği konusunda, yaratıcı drama alanında uzman akademisyenlerden görüş ve öneri alınması/ işbirliği yapılması önemlidir.
9. Yartıcı drama eğitimi konusunda toplumu bilinçlendirmek adına yılda bir kez, "*Yaratıcı Drama Haftası*" düzenlenmesi ve her bölgede etkinlikler planlanılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.
10. Okul öncesi alanda yapılacak olan tüm hizmet içi eğitimlere özelde çalışan okul öncesi öğretmenlerin de davet edilmesi, "*her çocuk eğitim hakkından eşit yaralanmalı"* felsefesine göre gereklilik ve medeni hak olarak gündeme alınması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Abacı,O.(2003). *Okul öncesi dönem çocuklarında görsel sanat eğitimi*, İstanbul: MORPA Kültür Yayınları.

Adıgüzel Ö. (2010). *Eğitimde yaratıcı drama, 1*. Baskı, Ankara: Pagem Akademi.

Adıgüzel, H., Ö. (2007). Yaratıcı drama (okul öncesinde drama ve ilköğretimde drama)derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi, *Yaratıcı Drama Dergisi.*

Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi, 1*(2).

Akbaba,A., Kaya, B. (2015). Okul öncesi öğrencilerinin düşünme becerilerinin gelişmesine yönelik öğretmen görüşleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14,55.*

Akbaş, .Y, Uzunöz, Gençtürk, E. (2011). Coğrafya öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim faliyetleri ile ilgili düşünceleri, *Karadeniz İncelemeleri Dergisi,* 157.

Akgül, M.E. (2000). *Fen Ve Doğa Etkinlikleri,* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd.Ş.

Akköse, E. E. (2008). Okulöncesi eğitimi fen etkinliklerinde doğa olaylarının neden sonuç ilişkilerini belirlemede yaratıcı dramanın etkililiği. *Yaratıcı Drama Dergisi, 3*(6), 7-24.

Akyel, Y., & Çalışkan, N. (2013). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama yöntemi yeterliliklerinin değerlendirilmesi. A*hi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 14*(3).

Akyol, A. K. (2003). Drama ve dramanin önemi. *Turk Egitim Bilimleri Dergisi, 2*(1), 179-190.

Altınışık, S. (1996).Hizmetiçi eğitim ve Türkiye'de uygulama, *Eğitim yönetimi, 2*(3), 329-348.

Aral, N., Kandır, A., Yaşar, C.M. (2003). *Okul öncesi eğitim*, İstanbul:YA-PA Yayın Pazarlama San. Ve.Tic. A.Ş.

Argun, Y.(2004*). Okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eğitimi*, Ankara:Anı Yayıncılık.

Aslan, C. ve Güneyli, A. (2008). *Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının öğretim ortamlarında karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşleri,* 1st International Turkish Education and Teaching Conference 27-28 March, Eastern Mediterranean University, Famagusta- North Cyprus.

Aslan, D., Akyol, A. K. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi, Çukurova Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,15*(2)., 51-60.

Aslan, E. Erbay, F., Saygın,Y. (2010). Yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi., *Selçuk Üniveritesi Sosyal Bilimler Enstitsü Dergisi, (*23), 1.

Aslan, D., Akyol, A. K. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15*(2),51-60.

Atakan, H. (2010). Okul öncesi eğitimde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyen görşlerine göre değerlendirilmesi, (Yüksek Lisans Tezi), *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Çanakkale.

Aytaş, G. (2013). Eğitim ve Öğretimde Alternatif Bir Yöntem Yaratıcı Drama ,Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi ISSN: 1308-9196 Yıl:6 :12.

Aytaş, G. (2013). Eğitimde alternatif bir yöntem yaratıcı drama, *Adıyaman Üniversitesi Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6*(12).

Batdı, V., & Batdı, H. (2015). Effect of creative drama on academic achievement: a meta-analytic and thematic analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice, 15*(6), 1459-1470.

Bayrakçı, M. (2007). Okul öncesinde yaratıcı drama etkinliklerinin iletişim becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Kars.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, Ş. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Canyaşar, M. Aral, N. (2011). Türkiye'de okul öncesi drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi, *Mehmet Akif Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi, 22,* 70-90.

Cömertpay, B. (2006). Dramanın beş-altı yaş grubu çocuklarının gelişimine etkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Adana.

Çakıroğlu, E.W. (2011), O*kul öncesinde montessori yaklaşımı*, Ankara, Kök Yayıncılık.

Çetingöz, D. (2012). Okul öncesi eğitimi öğretmen adylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik özyeterlilikleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. *42*:131-142.

Dege, Ö. (2008). Resimli hikâye kitaplarıyla verilen dramatik etkinlik uygulamalarının altı yaş çocuklarının bakış açısı kazanımlarına etkisinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,* Ankara.

Demirci, F., S,(2011). Eğitim ve Verimlilik, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, S. 141.

Doğan, B., Tatık, R.Ş (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının Belirlenmesi, *İnternational Journal of Social Science,*521-539, *Doinumber*:http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2418.

Durualp, E. ve Aral, N. (2010). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education) Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri etkisinin incelenmesi, 39, 160-172.

EACEA, Eurydice (2009).Avrupa'da erken çocukluk eğitimi ve bakımı: Sosyal ve kültürel eşitsizliklerle ilgilenmek, Ankara, Du& Ajans.

Editör Yeşilyaprak, B. (2010). *Eğitim psikolojisi*, Pagem Akademi, Ankara.

Editörler, Uluğ, O. M., Karadeniz E. G. (2011). *Okul öncesi çocuk ve farklılıklara saygı, okul öncesi çocuk*, Nobel akademik yayıncılık ve danışmanlık, Ankara.

Genç, H. N. (2003). Eğitimde yaratıcı dramanın alımlanması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24*:196-205.

Gönen, M., Şahin, S., Yükselen, İ. A., Tanju, E. (2006). *Çocuklar için yartıcı etkinlikler*, İstanbul: Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd.Şti.

Hülya, G., Akcan B.(2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*, Yenişehir-Ankara: Pagem Akademi.

İlhan, A. Ç. (2007). Yaratıcı drama ile örtüşen çağdaş sanat akımları. *Yaratıcı Drama Dergisi, 1*(3/4), 139-158.

Işık, S., Adıgüzel, Ö. (2013). "Demokratikleşen Sanat!" 1945 sonrası bazı çağdaş sanat akımlarının yartıcı dramayla işlenmesi, *Yaratıcı Drama Dergisi, 8* (16).

KTÖS (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin İhtiyaçlarının Belirlenmesi Anket Sonuçları.

Kandır, A., (2003). *"Çocuğum büyüyor"* Ankara, Morpa Kültür Yayınları.

Karadağ, E., Çalışkan, N. (2006). İlköğretim birinci kademesi öğrencileri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19* (19), 45-57.

Kıldan, A. O, Tamel, Z. F. (2008). Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı oluşturulan hizmet içi eğitimin öğretmenlerin öğretmenlikle ilgili bazı görüşlerine etkisi, *Kastamonu Eğitim Dergisi, 16*(1) 25-36.

Kılıç, L.K, Eyüp, B.(2013). *Sosyal bilimler enstitsü dergisi türkçe eğitimi öğretimi özel sayısı 6*(11). Issn: 1308–9196.

Korkmaz, P,(2005) *eğitici drama, 6-7-8 yaş, yöntem ve uygulamalar*, Esin Yayınevi, İstanbul.

Milli Eğitim Bakanlığı, (2016). Eğitim ortak hizmetler dairesi.

Oktay.Ayla, Gürkan.Tanju, Zembat.Rengin, Unutkan. Polat.Özgül. (2003). *Okul öncesi eğitim programı uygulam rehberi*. İstanbul:Ya-Pa Yayınları.

Ölekli, N. (2009). 5-6 Yaş çocuklarında matematiksel şekil algısı ve sayı kavramının gelişiminde drama yönteminin etkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Konya.

Önder A. (2003). *Okul öncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları*. İstanbul: Morpa Yayınları.

Özcan, Ş., Bakioğlu, A.(2010).Bir meta analitik etki analizi: okul yöneticilerinin hizmetiçi eğitim almalarının etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38*(28) 201-212.

Özdemir, S. (2016). Kuzey Kıbrıs okul öncesi öğretmenlerinin matematik öğretimi yaklaşımları ve öğretme becerilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi, The *İnternational Journal of Social Science* Doi number:http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3266 Number: 44,275-286.

Öztürk, A., Deniz, Ö. M (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zeka yetenekleri doyumları ve tükenmişlikleri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, *İlköğretim Online, 7*(3), 578-599, 2008 (Online):http/:ilkogretim-online.org.tr

Öztürk, A. (2001). Eğitimde yeni bir yaklaşım yaratıcı drama, *Kurgu Dergisi,* 251-259.

Sağlam, T. (2006). Gavin bolton drama–sanat–öğrenme. *Yaratıcı Drama Dergisi, 1*(2), 57-66.

San, İ. (2012). *Çocuk müzeleri ve yaratıcı drama*, Ankara:Natürel Yayınları.

Sancar, B., Açıkgöz, İ., & Yalçın, A. S. (2009). İlk yardım eğitiminde yaratıcı drama yönteminin başarı üzerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi, 4*(8), 81-98.

Semenoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlilikleri kazandırmalıdır?, *Hacettepe Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi*, LO 21-30.

Serin, K. M., Korkmaz, İ. (2014) Sınıf öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarının analizi, *Ahi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,*5* (1). 155.

Sınıksaran, R., & Aykaç, M. (2013). Beethoven'in hayatı ve eserlerini incelemede yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Electronic Turkish Studies, 8*(12).

Solmaz, F. (1997). Altı yaş grubu çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi/ Creative drama on the six years old childrens receive and expressive language development. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Ankara.

Susar, K, (2015). Yaratıcı drama ve yaratıcı yazma uygulamalarının yaratıcı yazma başarısına etkisi.

Sütçü, Z. (2006). Drama eğitiminin okul öncesi eğitime devam eden altı yaş grubundaki çocukların beslenme alışkanlıklarına etkisinin analizi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Konya.

Şimşek, N, Çınar, Y. (2008). *Okul öncesi dönemde fen ve teknoloji öğretimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Şimşek, Ö. (2011). 60-72 aylık çocukların yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık becerilerinin gelişiminde okuma yazmaya hazırlık programının etkisinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,* Ankara.

Tavşancıl, E. ve E. Aslan (2001). Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Tekin, S. (2010). Amasya'daki "eğitimde drama"kurslarının değerlendirilmesi, Millî Eğitim, 174.

Topaç, N, Yaman, Y., Uğurlu, Ü., İlgar, L. (2012). Okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerin okul öncesi eğitim kurumu seçerken göz önünde bulundurdukları ölçütlerin incelenmesi, *Cyprus New Trends On Global Education Conference.*

Tuluk, N. (2004). Yaratıcı drama. *Pivolka, 3*(15), 10-12.

Türk Dil Kurumu, (2013). Sözlük, Ankara.

Tümüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. *6*(24): 543-559.

Ulubey, Ö. & Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: bir meta-analiz çalışması / the effect of creative drama on students. academic achievement: a meta-analysis study. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*(32).

Ulutaş, A.(2011). Okul öncesinde drama ve oyunun önemi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,4*(6). Issn:1308-9196.

Uşun, S., Cömert, D. (2003). Okul öncesi öğretemenlerinin hizmet içi gereksinimlerinin belirlenmesi, *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *23*(2). 125-138.

Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü*, *Eğitim* ve Bilim, 22, 107, 28-35.

Üstündağ, T. (1997). The advantages of using drama as a method of education in elementary schools. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13*(13), 89-94.

Üstündağ, T.(2008). Polislerin hizmetiçi eğitimi ve yaratıcı drama, *Yaratıcı Drama Dergisi*,1(5).

Vural, E.D. (2006) Okul öncesi eğitim programındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri

eğitimi programının çocuklarda sosyal becerilerinin geliştirilmesine etkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İzmir.

Yavuzer, H. ,(2003) *Çocuğu Tanımak Ve Anlamak*, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Yavuzer, H. ,(1996) *çocuk eğitimi el kitabı*, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Yıldırım, A. ve H. Şimşek (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayınev.

Yıldızlar, M., Kargı, E. Ünal, E.(2011). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti anaokullarında okul deneyimi uygulamaları: okul öncesi eğitimde iyi örnekler sorunlar ve çözüm önerileri, *e-Jurnal of New World Sciences Academy,6*(1), Article Number: 1C0315, ISSN.1306-3111.

Yin, R. K. (1984). Case Study Research; Design and Methoods. Newbury Park, CA.:Sage.

EK- 1. İZİN FORMU

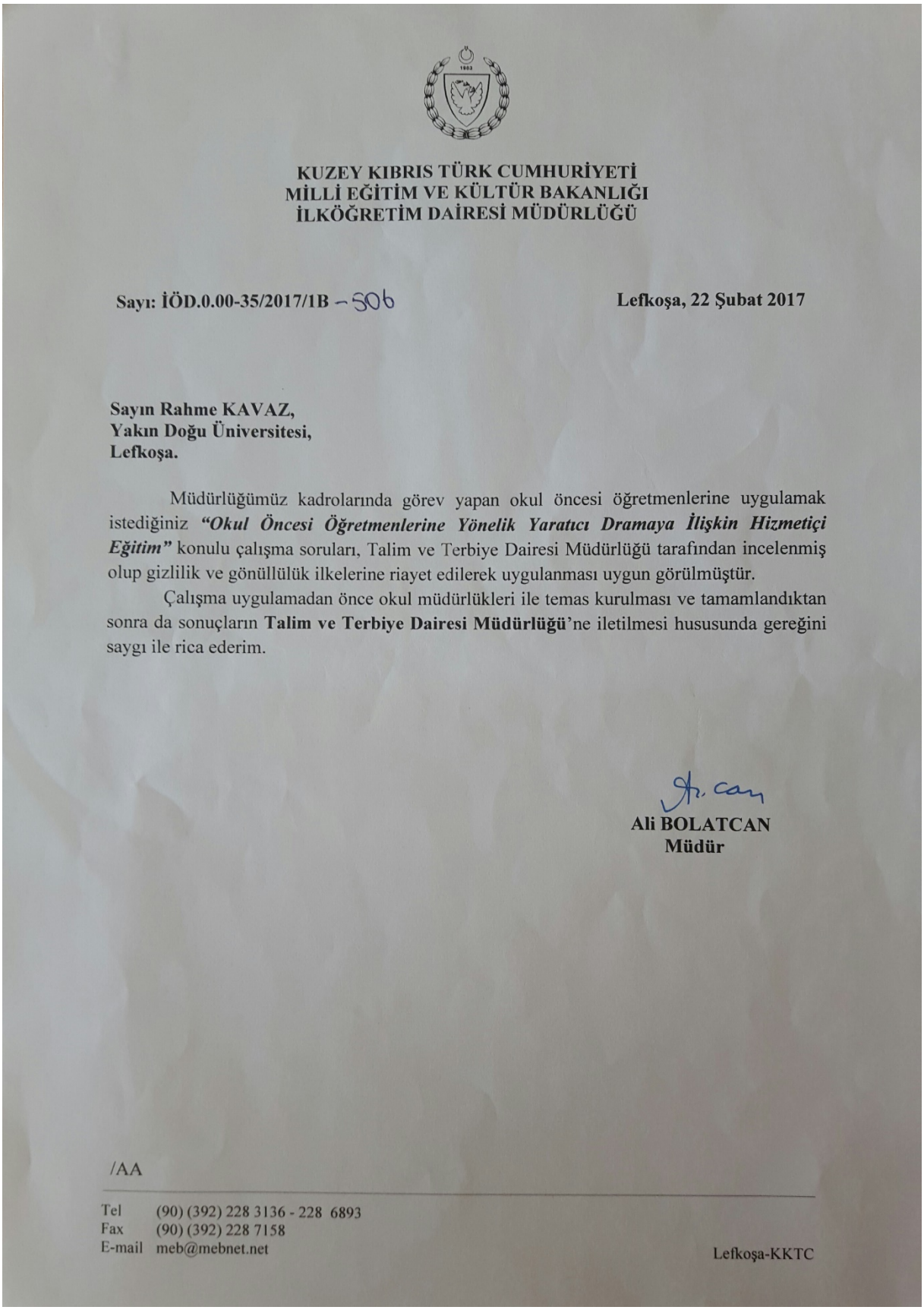

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
İLKÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: İÖD.0.00-35/2017/1B – 506 Lefkoşa, 22 Şubat 2017

Sayın Rahme KAVAZ,
Yakın Doğu Üniversitesi,
Lefkoşa.

Müdürlüğümüz kadrolarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerine uygulamak istediğiniz ***"Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Yaratıcı Dramaya İlişkin Hizmetiçi Eğitim"*** konulu çalışma soruları, Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü tarafından incelenmiş olup gizlilik ve gönüllülük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür.

Çalışma uygulamadan önce okul müdürlükleri ile temas kurulması ve tamamlandıktan sonra da sonuçların **Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü**'ne iletilmesi hususunda gereğini saygı ile rica ederim.

Ali BOLATCAN
Müdür

/AA

Tel (90) (392) 228 3136 - 228 6893
Fax (90) (392) 228 7158
E-mail meb@mebnet.net

Lefkoşa-KKTC

EK- 2.

Yaratıcı Dramaya İlişkin Hizmet İçi Eğitimlerin Okul Öncesi Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Görüşme Formu

Bu çalışmada, eğitimde bir öğrenme yaklaşımı olarak kabul edilen "Eğitimde Yaratıcı Drama" ile ilgili, okul öncesi öğretmenlerinin aldıkları hizmetiçi eğitimler niteliksel olarak araştırılacaktır.

Araştırmada kullanılacak görüşme soruları, hizmetiçi eğitimlerin; planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde, öğretmenlerin gözlemlediği olumlu ve olumsuz, yeterli veya yetersiz buldukları durumları belirlemeye yönelik hazırlanmıştır.

Araştırma sonunda ortaya çıkacak olan sonuçlar değerlendirilerek "Eğitimde Yaratıcı Drama" ile ilgili yeni fikirlerin, önerilerin paylaşılması ve hizmetiçi eğitimlerin öğretmenlerin ihtiyacına göre yeniden yapılandırılması konusunda katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Değerli öğretmenler, bu çalışmaya koyacağınız katkıdan dolayı sizlere teşekkür ediyorum.

Rahme Kavaz

Kişisel Bilgiler

1. Doğum tarihi ...../...../.....
2. Cinsiyet: (K) (E)
3. En son bitirdiğiniz okul: İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Diğer.....
4. Mezun olduğunuz bölüm: .....
5. Meslekteki hizmet süresi: .....
6. Herhangi bir yaratıcı drama eğitimi aldınız mı?: .....
7. Görev yapılan ilçe: .....

PLANLAMA

Hizmetiçi eğitimlerin planlaması ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

1. Okul öncesi öğretmeni olarak yaratıcı dramaya yönelik hizmetiçi eğitim uygulamalarının yeterliliğini/niteliğini genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?
   a. Hizmetiçi eğitimin yapılma amacı neydi?
   b. Hizmetiçi eğitimi/eğitimleri kimler vermiştir?
   c. Hizmetiçi eğitim süresi ne kadardı?
   d. Hizmetiçi eğitimler nerede yapılmıştır?

UYGULAMA

1. Yaratıcı dramaya yönelik hizmetiçi eğitimlerin uygulama sürecini değerlendirecek olursanız;
   a. Hizmetiçi eğitimlerin içeriği neydi?
   b. Hizmetiçi eğitimleri uygulamalı mıydı? Nasıl uygulandı?
   c. Uygulama ile ilgili farklı görüşünüz/ öneriniz ne olabiir?
   d. Hizmetiçi eğitimlerin düzeyi, okul öncesi mi yoksa genel miydi?
   e. Hizmetiçi eğitimlerin uygulama süreci sonunda öz değerlendirme çalışmaları yapıldı mı?

DEĞERLENDİRME

1. Yaratıcı dramaya ilişkin hizmetiçi eğitimlerin değerlendirecek olursanız;
   a. Eğitim süreci sonunda edindiğiniz bilgi ve becerileri kullanmakta mısınız?
   b. Alınan hizmetiçi eğitimler sonucunda herhangi bir belge edindiniz mi (Sertifika/Katılım belgesi)? (görüşme sırasında açıklama gerekiyor)
   c. Alınan hizmetiçi eğitimler sizce yeterli midir?
      i. Yanıtınız evet ise yeterli/güçlü bulduğunuz yönlere örnek verir misiniz?
      ii. Yanıtınız hayır ise yetersiz/zayıf bulduğunuz yönlere örnek verir misiniz?

EK- 3

Kuzey Kıbrıs'ta Yaratıcı Drama Alanında Son Beş Yılda (2012-2016) Yapılan Hizmet İçi Eğitimler

Tarih	Katılımcılar	Program Adı	Eğitim Süresi Saat	Katılımcı Sayısı
22-27.01.2012	Beden Eğitimi Öğretmenleri	Yaratıcı Drama	9	76
22-24.02.2012	Tarih, Sosyal,Coğrafya-Türkçe-Edebiyat-Resim-Müzik Teknolojisi-Tasarım Öğetmenleri	Yaratıcı Drama	9	57
25-27.04.2012	Sınıf-Okul Öncesi Öğretmenleri	Yaratıcı Drama	9	87
9-11.04.2012	Okul Öncesi-İlkokul Branş Öğretmenleri	Yaratıcı Drama	9	14
11-12.06.2012	İlkokul, GOÖDM-MTÖDM Bağlı Öğretmenler	Yaratıcı Drama Formatörlüğü Programı 1. Aşama	60	-
17-21.09.2012	İlkokul, GOÖDM-MTÖDM Bağlı Öğretmenler	Yaratıcı Drama Formatörlüğü Programı 2. Aşama	20	19
8-19.10.2012	İlkokul, GOÖDM-MTÖDM Bağlı	Yaratıcı Drama Formatörlüğü Programı 3.	40	18

	Öğretmenler	Aşama		
05-23.11.2012	İlkokul, GOÖDM-MTÖDM Bağlı Öğretmenler	Yaratıcı Drama Formatörlüğü Programı 4. Aşama	56	16
07-11.01.2013	İlkokul, GOÖDM-MTÖDM Bağlı Öğretmenler	Yaratıcı Drama Formatörlüğü Programı 5. Aşama	20	15
08-11.03.2013	İlkokulGOÖDM-MTÖDM Bağlı Öğretmenler	Yaratıcı Drama Formatörlüğü Programı 6. Aşama	16	40
10.06.2013	İlkokul Öğretmeleri	İzci Liderleri ile el ele drama	3	11
11.06.2013	İlkokul Öğretmeleri	İzci Liderleri ile el ele drama	3	7
12.06.2013	İlkokul Öğretmenleri	İzci Liderleri ile el ele drama	3	15
02.09.2013	İlkokul Öğretmeleri	Aile Eğitiminde Drama	3	33
04.09.2013	İlkokul Öğretmenleri	Aile Eğitiminde Drama	3	77
05.09.2013	İlkokul Öğretmenleri	Aile Eğitiminde Drama	3	41
09.09.2013	İlkokul Öğretmenleri	Aile Eğitiminde Drama	3	24
07.10.2013	İlkokul Öğretmenleri	Öğretmenlerle El Ele	3	14
21.10.2013	İlkokul Öğretmenleri	Öğretmenlerle El Ele	2	16
04.11.2013	İlkokul Öğretmenleri	Öğretmenlerle El Ele	2	14

11.11.2013	İlkokul Öğretmenleri	Öğretmenlerle El Ele	2	19
17.02.2015	İÖDM-GOÖDM-MTÖD Bağlı Öğretmenler	İlkokullarda Çevre Temasının Drama Yöntemi İle Derslere Uyarlanması	3	15
18.02.2015	İÖDM-GOÖDM-MTÖD Bağlı Öğretmenler	İlkokullarda Çevre Temasının Drama Yöntemi İle Derslere Uyarlanması	3	8
19.02.2015	İÖDM-GOÖDM-MTÖD Bağlı Öğretmenler	İlkokullarda Çevre Temasının Drama Yöntemi İle Derslere Uyarlanması	3	17
25.02.2015	İÖDM-GOÖDM-MTÖD Bağlı Öğretmenler	İlkokullarda Çevre Temasının Drama Yöntemi İle Derslere Uyarlanması	3	20
26.02.2015	İÖDM-GOÖDM-MTÖD Bağlı Öğretmenler	İlkokullarda Çevre Temasının Drama Yöntemi İle Derslere Uyarlanması	3	20
29.09.2015	İÖDM-	Masallarla	3	49

	GOÖDM-MTÖD Bağlı Öğretmenler	Drama		
12.04.2016	İÖDM-GOÖDM-MTÖD Bağlı Öğretmenler	Masallarla Drama	3	24

ORIGINALITY REPORT

%5	%4	%2	%2
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	sbed.mku.edu.tr Internet Source	%1
2	library.neu.edu.tr Internet Source	<%1
3	www.erzincan.edu.tr Internet Source	<%1
4	newwsa.com Internet Source	<%1
5	www.jasstudies.com Internet Source	<%1
6	Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi Student Paper	<%1
7	dergipark.ulakbim.gov.tr Internet Source	<%1
8	www.ijge.net Internet Source	<%1
9	www.okuloncesikaynak.com Internet Source	<%1
10	turkishstudies.net Internet Source	<%1